

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**VPLIV MSRP 16 NA RAČUNOVODSKE IZKAZE IZBRANIH
TELEKOMUNIKACIJSKIH DRUŽB**

Ljubljana, april 2020

MAJA REMEC

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Maja Remec, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Vpliv MSRP 16 na računovodske izkaze izbranih telekomunikacijskih družb, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Majo Zaman Groff

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 20. 4. 2020

Podpis študentke:

KAZALO

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV PANOGE TELEKOMUNIKACIJSKIH STORITEV	4
1.1 Razvoj telekomunikacijske panoge v Sloveniji in Evropi	5
1.2 Trendi na področju telekomunikacij	9
2 MSRP 16 – NAJEMI.....	10
2.1 Razvoj MSRP 16 in opredelitev najema	10
2.2 Koristi in stroški implementacije novega standarda o najemih	12
2.3 Sestavine najemne pogodbe	13
2.4 Posebnosti in izjeme.....	15
2.4.1 Kratkoročni najemi.....	15
2.4.2 Najemi manjših vrednosti.....	16
2.4.3 Portfeljsko vodenje najemih pogodb	16
2.4.4 Združitev pogodb.....	17
2.5 Prodaja in povratni najem	17
2.6 Implementacija in možnosti prehoda na novi standard.....	18
2.7 Merjenje.....	19
2.8 Spremembe za najemnika in najemodajalca.....	23
2.9 Ilustrativen primer opredelitve in merjenja najema telekomunikacijske opreme	25
2.9.1 Opredelitev najema.....	25
2.9.2 Začetno merjenje najema.....	26
2.9.3 Kasnejše merjenje najema	26
2.9.4 Primer knjiženja po MRS 17 in MSRP 16 pri najemniku	27
2.10 Obvezna razkritja	28
3 ANALIZA VPLIVA MSPR 16 NA POSAMEZNE RAČUNOVODSKE IZKAZE IN RAČUNOVODSKE KAZALNIKE IZBRANIH DRUŽB S PODROČJA TELEKOMUNIKACIJ	31
3.1 Metodologija.....	31
3.2 Skupina Telekom Slovenije, d. d.	31
3.2.1 Vpliv na računovodske izkaze.....	33
3.2.2 Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti.....	35

3.2.3	Razkritja in ugotovitve	39
3.3	Skupina Telekom Austria AG	40
3.3.1	Vpliv na računovodske izkaze.....	41
3.3.2	Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti	43
3.3.3	Razkritja in ugotovitve	46
3.4	Skupina Deutsche Telekom AG.....	46
3.4.1	Vpliv na računovodske izkaze.....	48
3.4.2	Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti	50
3.4.3	Razkritja in ugotovitve	53
3.5	Ugotovitve in omejitve raziskave.....	53
SKLEP	56
LITERATURA IN VIRI	57
PRILOGE	61

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Primerjava uporabe interneta v obdobju 10 let za Slovenijo in EU-28.....	8
Tabela 2:	Pregled stroškov, povezanih z MSRP 16	13
Tabela 3:	Amortizacijski načrt za najem poslovnega prostora.....	21
Tabela 4:	Prikaz knjiženja pri najemniku za prvo leto glede na različno opredelitev najema pri najemodajalcu.....	22
Tabela 5:	Amortizacijski načrt ob začetnem merjenju najema	26
Tabela 6:	Amortizacijski načrt ob kasnejšem merjenju najema.....	26
Tabela 7:	Primerjava knjiženja najema opreme po MRS 17 in MSRP 16	27
Tabela 8:	Primerjava določenih postavk izkaza denarnega toka v povezavi z MSRP 16.....	42
Tabela 9:	Prikaz sprememb nekaterih ključnih kazalnikov uspešnosti za izbrane telekomunikacijske družbe v proučevanem obdobju	56

KAZALO SLIK

Slika 1:	Tržni deleži operaterjev v Sloveniji za fiksne in mobilne storitve ter televizijo	6
Slika 2:	Odhodni promet (1000 minut) v Sloveniji za mobilno in fiksno omrežje v obdobju 2014–2018	6
Slika 3:	Tržni deleži operaterjev v Sloveniji za širokopasovni dostop do interneta	7
Slika 4:	Število širokopasovnih priključkov v Sloveniji v obdobju od 1. četrtertletja 2014 do 2. četrtertletja 2019	7
Slika 5:	Celotni prihodki telekomunikacijske panoge za približno 98 % EU trga v mrd. EUR.....	8
Slika 6:	Mejniki pri uveljavljanju novega MSRP 16	11
Slika 7:	Diagram odločanja.....	14
Slika 8:	Razlika med starim in novim standardom za najeme	18
Slika 9:	Trije potencialni modeli vrednotenja sredstev.....	23
Slika 10:	Razkritje kvantitativnih informacij.....	29
Slika 11:	Razkritja za najemodajalca	30
Slika 12:	Učinki vpeljave MSRP 16 na izkaz finančnega položaja za Telekom Slovenije, d. d.	34
Slika 13:	Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanja neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Telekom Slovenije v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR	36
Slika 14:	Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Telekom Slovenije v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %	37
Slika 15:	Prikaz vpliva MSRP 16 na zgoščeni izkaz finančnega položaja družbe Telekom Austria	42
Slika 16:	Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanja neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Telekom Austria v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR	44
Slika 17:	Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Telekom Austria v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %	45
Slika 18:	Učinki vpeljave MSRP 16 na izkaz finančnega položaja za Deutsche Telekom AG	49

Slika 19: Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanje neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Deutsche Telekom v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR.....	51
Slika 20: Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Deutsche Telekom v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %.....	52

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Računovodski izkazi skupine Telekom Slovenija.....	1
Priloga 2: Računovodski izkazi skupine Telekom Austria AG	7
Priloga 3: Računovodski izkazi skupine Deutsche Telekom	13

SEZNAM KRATIC

angl. - angleško

DDV – davek na dodano vrednost

EBIT – (angl. Earnings before interest and taxes); dobiček iz poslovanja

EBITDA – (angl. Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization); dobiček iz poslovanja pred amortizacijo

FASB – (angl. Financial Accounting Standards Board); Odbor za finančno-računovodske standarde

IASB – (angl. International Accounting Standards Board); Odbor za mednarodne računovodske standarde

IKT – informacijsko-komunikacijske tehnologije

MRS – (angl. International Accounting Standard); mednarodni računovodski standard

MSRP – (angl. International Financial Reporting Standards); mednarodni standardi računovodskega poročanja

OPMSRP – pojasnila odbora za pojasnjevanje MSRP

ROA – (angl. Return on Assets); donosnost sredstev

ZDDV-1 – Zakon o davku na dodano vrednost

ZGD – Zakon o gospodarskih družbah

UVOD

31. oktobra 2017 je Evropska unija sprejela Mednarodni standard računovodskega poročanja 16 – *Najemi* (v nadaljevanju MSRP 16), ki ureja področje najemov in velja za letna obdobja, ki se začnejo 1. januarja 2019 ali pozneje. Pred tem datumom je bila uporaba dovoljena pod pogojem, da se hkrati uporablja MSRP 15, ki ureja prihodke iz pogodb s kupci (v nadaljevanju MSRP 15). Novi standard nadomešča Mednarodni računovodski standard 17 – *Najemi* (v nadaljevanju MRS 17).

MSRP 16 določa načela za pripoznavanje, merjenje, predstavljanje in razkrivanje najemov, s ciljem, da najemniki in najemodajalci zagotovijo ustrezne informacije za uporabnike računovodskih izkazov (MSRP 16.1). Pogodbeni stranki ob sklenitvi pogodbe ocenita, ali gre za najemno pogodbo, za katero velja, da se z njo prenaša pravica do uporabe določenega sredstva za določeno obdobje v zameno za nadomestilo (MSRP 16.9). Razlogov za uvedbo novega standarda je več, gotovo pa je eden najpomembnejših razlogov ta, da je MRS 17 dopuščal prevelik prostor za lastno presojo razvrstitve med poslovne ali finančne najeme in s tem želeni prikaz finančnega položaja družbe.

Evidentiranje najemov pri najemodajalcih se bistveno ne spremeni. Najem se opredeli glede na naravo najema na poslovni ali finančni najem. Pri finančnem najemu se običajno s plačilom zadnjega obroka lastništvo nad sredstvom prenese na najemnika, kar pa ni pogoj. Pomembno je, da je najemnik ekonomski lastnik, kar pomeni, da je izpostavljen vsem tveganjem in koristim glede sredstva, kot bi bil njegov pravni lastnik (Bajuk, 2018b, str. 23). V nasprotnem primeru gre za poslovni najem.

Pomembne spremembe so na strani najemnikov, kjer se zahteva uporaba enotnega modela za večino postavk najema. S tem se poslovni in finančni najem ne bosta več razlikovala. Skladno z novim standardom najemniki pripoznajo obveznosti iz najema in sredstva v uporabi. Stroške najema nadomesti amortizacija, obrestni odhodki in prevrednotovalni poslovni odhodki, v kolikor je sredstvo oslajeno. To vpliva tudi na kazalnike uspešnosti poslovanja. V določenih primerih, pri kratkoročnih najemih in sredstvih majhne vrednosti, pa lahko najemnik uveljavlja izjeme iz obveznosti pripoznavanja po MSRP 16.

Za telekomunikacijska podjetja to pomeni pripoznavanje večine poslovnih prostorov, oddajnikov, telekomunikacijskih vodov in druge opreme, ki se je doslej evidentirala kot poslovni najem, med sredstvi in obveznostmi v izkazu finančnega položaja. Podjetja morajo oceniti, ali pogodba vsebuje vse elemente najemne pogodbe, odgovoriti morajo na vprašanja:

- Ali gre za identificirano sredstvo?

- Ali ima najemnik pravico do usmerjanja uporabe sredstva?
- Ali ima najemodajalec materialne pravice do zamenjave sredstva?

MSRP 16 ima pomemben vpliv na telekomunikacijske družbe tako z vidika finančnega kot operativnega poslovanja. Vpliva na računovodske izkaze, kazalnike poslovanja, poslovne procese, financiranje sredstev, zahteva dodatne kontrole ter nadgradnjo programske opreme. Za najemnike pripoznavanje najemov med sredstvi in obveznostmi zahteva spremembo nekaterih poslovnih procesov z namenom identificiranja najema, opredelitve začetne vrednosti in kasnejšega merjenja najema ter zbiranja in razkrivanja potrebnih informacij.

V Sloveniji si glavnino tržnega deleža delijo štiri telekomunikacijske družbe. Za analizo sem izbrala prvega ponudnika celovitih telekomunikacijskih storitev v Sloveniji, Skupino Telekom Slovenije, ki je bila ustanovljena leta 1995 (leta 2011 se je Telekom Slovenije združil z družbo Mobitel, ki je bila ustanovljena leta 1991). Druga izbrana družba je A1 Telekom Austria Group, ustanovljena leta 1996, ki ima med drugim v 100-odstotni lasti družbo A1 Slovenija. Dodatno sem za primerjavo izbrala družbo s sedežem v Nemčiji – Skupino Deutsche Telekom, prav tako ustanovljeno leta 1996. Za skupinske računovodske izkaze sem se odločila, ker so izbrane družbe zavezane k izdaji vmesnih finančnih poročil, kar mi bo osnova za analizo vpliva novega standarda na računovodske izkaze in ključne kazalnike uspešnosti poslovanja. Vse tri izbrane družbe so razvojno usmerjene in svojim uporabnikom ponujajo celovite in napredne storitve.

Odbor za mednarodne računovodske standarde je leta 2016 objavil analizo najemov in v vzorec vzel 30.000 kotirajočih delniških družb na svetu. Ugotovil je, da je v svojih zadnjih objavljenih letnih poročilih več kot 14.000 družb iz vzorca razkrilo podatke o zunajbilančnih najemih. Prihodnja plačila teh družb iz naslova poslovnega najema so znašala kar 2,86 bilijona ameriških dolarjev (na nediskontirani osnovi) (IASB, 2016).

O MSRP 16 in njegovem pomembnem vplivu na poslovanje telekomunikacijskih družb je napisanih več strokovnih člankov, predvsem s strani revizijskih družb, ki za pripravljavce računovodskih izkazov tudi organizirajo strokovna izobraževanja o aktualnih novostih na področju računovodenja. Navedeni so ključni kazalniki uspešnosti, ki jih analitiki najpogosteje uporabljajo za analizo telekomunikacijskih družb, to so dobiček iz poslovanja (v nadaljevanju EBIT), dobiček iz poslovanja pred amortizacijo (v nadaljevanju EBITDA) in marža EBITDA. Pri vrednotenju telekomunikacijskih družb je pomemben tudi kazalnik EBITDA, zmanjšan za investicije v osnovna sredstva. Družbe morajo zagotoviti primerljivost podatkov zaradi uvedbe novega standarda oziroma pripraviti ustrezna pojasnila. Na osnovi raziskave poslovnih najemov 50 največjih telekomunikacijskih družb na svetu Deloitte (2017) ocenjuje, da bodo z uvedbo MSRP 16 navedene družbe lahko namesto med stroški najema prikazale med sredstvi kar 125 milijard dolarjev. Na osnovi

analize se posledično za telekomunikacijske družbe predvideva v povprečju (Deloitte, 2017, str. 2–3):

- povečanje EBITDA marže za 2,5 odstotne točke in
- 15–20-odstotno povečanje bruto dolga.

Namen magistrskega dela je predstaviti zahteve novega standarda MSRP 16 in prikazati njegove učinke na ključne kazalnike poslovanja in računovodske izkaze izbranih telekomunikacijskih družb. Zaradi pomembnih sprememb, ki jih prinaša MSRP 16, je namreč pričakovati takšne spremembe na omenjenih področjih, da kazalniki in računovodski izkazi ne bodo več neposredno primerljivi med obdobji. Z magistrskim delom želim izpostaviti področja, ki jim bo pri analiziranju kazalnikov, finančnega položaja in poslovnega izida zaradi uveljavitve novega standarda potrebno nameniti posebno pozornost.

Ker na temo vpliva MSRP 16 za področje telekomunikacij v Sloveniji še ni bilo narejene raziskave in ker je iz različne, predvsem tuje strokovne literature razviden pomemben vpliv na to dejavnost, sem želela z analizo podatkov izbranih telekomunikacijskih družb prikazati vpliv na določene računovodske izkaze in ključne kazalnike uspešnosti. Prikazati želim potrebne korake pri implementaciji novega standarda, posebnosti in izjeme, kar je lahko v pomoč tako najemnikom in najemodajalcem pri evidentiranju najemov na področju telekomunikacij kot tudi uporabnikom računovodskih izkazov.

Cilji magistrskega dela so:

- predstaviti telekomunikacijski sektor v Sloveniji in Evropi,
- prikazati pomembne spremembe in prednosti uvedbe novega standarda,
- na konkretnih primerih prikazati razliko evidentiranja najemov po MRS 17 in MSRP 16,
- prikazati vpliv na računovodske izkaze, ključne kazalnike poslovanja in analizirati dobljene rezultate,
- raziskati, ali so izbrane telekomunikacijske družbe že predvidele učinek uvedbe novega standarda, ali bodo izkoristile izjeme pri evidentiranju najemov in kakšen prehod bodo izbrale,
- podati ključne ugotovitve.

V magistrskem delu bom poskušala odgovoriti na naslednji raziskovalni vprašanja:

- Ali bo imel MSRP 16 pomemben vpliv na računovodske izkaze in kazalnike poslovne uspešnosti izbranih družb?
- Ali prihaja med izbranimi družbami do večjih razlik in zakaj?

Magistrsko delo je sestavljeno iz treh poglavij. V prvem poglavju je predstavljena telekomunikacijska panoga in njen zgodovinski razvoj v Sloveniji in Evropi. Sledi opis trendov na področju telekomunikacij. Na osnovi tega je izbrana večja telekomunikacijska družba v Sloveniji in za primerjavo še družbi s sedežem v Avstriji in Nemčiji.

V drugem poglavju sem najprej predstavila zgodovinski razvoj starega in novega računovodskega standarda o najemih, temeljno teorijo glede vsebine najema, kakšne spremembe pri evidentiranju prinaša za najemnike in najemodajalce, pri kom se pričakuje večji vpliv na računovodske standarde in ključne kazalnike uspešnosti poslovanja. V nadaljevanju sem opredelila posebnosti in izjeme pri evidentiranju najemov in različne možnosti prehoda na novi standard. Na osnovi različnih javno dostopnih raziskav sem navedla ključne pomanjkljivosti starega standarda in razlog za sprejem novega standarda MSRP 16.

V zadnjem, analitičnem delu magistrskega dela sem odgovorila na obe zastavljeni raziskovalni vprašanji. V tem poglavju je prikazana razlika evidentiranja najemov po MRS 17 in MSRP 16 ter vpliv na izkaz finančnega položaja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnega toka in vpliv na ključne kazalnike poslovanja izbranih telekomunikacijskih družb. Magistrsko delo zaključujem s sklepom, v katerem izpostavljam glavne ugotovitve.

1 PREDSTAVITEV PANOGE TELEKOMUNIKACIJSKIH STORITEV

Mednarodna telekomunikacijska zveza je pojem telekomunikacije opredelila kot vsak prenos, oddajanje ali sprejemanje znakov, signalov, besedil, slik in zvokov ali informacij kakršnekoli vrste po žičnih, radijskih, optičnih ali drugih elektromagnetnih sistemih. Osnovni telekomunikacijski sistem je sestavljen iz dveh delov (Wikipedia, 2019):

- strojne opreme, ki predstavlja oddajnik in sprejemnik, ter
- brezžičnega ali žičnega (električna vrstica ali optično vlakno) komunikacijskega kanala (služi prenosu signala, ki je lahko analogni ali digitalni).

Razvoj telekomunikacijskih družb je danes čedalje hitrejši, prilagajajo se gospodarskemu razvoju in omogočajo poenostavitve procesov, nudijo čedalje boljšo medsebojno povezanost, personalizacijo izdelkov in storitev ter inteligentno in avtonomno podporo vsakodnevnim opravilom.

1.1 Razvoj telekomunikacijske panoge v Sloveniji in Evropi

Prvi prenosi informacij segajo v daljno preteklost, ko so za sporočanje nevarnosti uporabljali dimne signale. V srednjem veku so za posredovanje signalov uporabljali svetilnike, ki so jih postavili na vrh gričev. Leta 1792 je francoski inženir zgradil sistem signalnih naprav oziroma semaforjev, ki so bili postavljeni na vsakih 10–30 km. Zaradi potreb po strokovno usposobljenem kadru, visokih stroškov gradnje in konkurence je bila gradnja in uporaba teh naprav leta 1880 opuščena. Prvi večji preboj na področju telekomunikacij se je zgodil leta 1830 s proizvodnjo in uporabo telegrafa. V 19. stoletju se je uporaba električnih telekomunikacijskih sredstev pričela zelo hitro širiti in povezovati uporabnike vseh celin sveta s pomočjo kablov na dnu oceanov. Prva dva sistema električne telekomunikacije sta bila telegraf in telefon. Revolucija na področju brezžičnih telekomunikacij pa se je zgodila leta 1909, ko je italijanski izumitelj in elektroinženir Guglielmo Marconi, tudi Nobelov nagrajenec za fiziko, razvil brezžično radijsko komunikacijo. Z razvojem tehnologije so različni izumitelji in razvijalci razvili še telefon, televizijo, optična vlakna, optične komunikacije, računalniška omrežja in internet. Danes so telekomunikacije sestavni del informacijsko-komunikacijskih tehnologij (v nadaljevanju IKT) (Wikipedia, 2019).

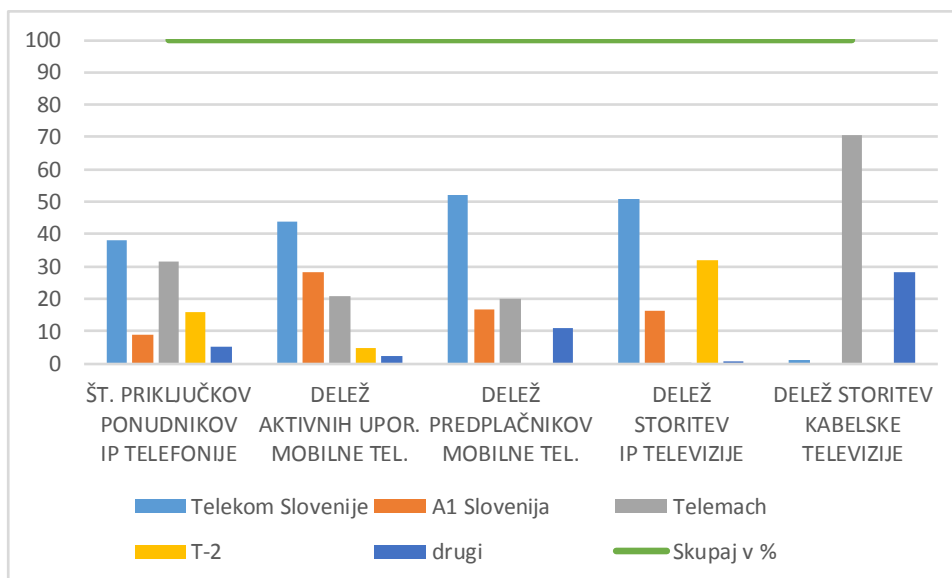
V Sloveniji se po standardni klasifikaciji dejavnosti telekomunikacijska dejavnost razvršča v šifro dejavnosti J61. V sodobnem času se je iz telekomunikacijske in računalniške industrije razvila IKT, ki je konec 20. in v začetku 21. stoletja doživela najhitrejši razvoj in popolnoma preobrazila družbo. Razvoj je ključnega pomena za konkurenčnost Evrope v današnjem vse bolj digitalnem globalnem gospodarstvu (IKT, 2018).

Pogoj za razvoj digitalne družbe je hiter dostop do interneta, dobro razvit sektor IKT in ustrezno usposobljen kader. V Sloveniji so leta 2017 podjetja v IKT sektorju ustvarila okoli 1.377 milijonov EUR dodane vrednosti. V tem letu je bila vrednost vseh investicij v IKT okoli 543 mio. EUR, kar je predstavljalo 10,9 % vseh investicij v osnovna sredstva v letu 2017. Prevladovale so investicije v programsko opremo, sledile so investicije v računalnike in drugo opremo za avtomatsko obdelavo podatkov ter investicije v komunikacijske in elektronske naprave. Število širokopasovnih internetnih priključkov se je v Sloveniji v letu 2018 glede na leto 2009 povečalo za 38 % oziroma za 170.114 priključkov. V letu 2009 so prevladovali priključki xDSL, sledil je kablanski modem in optični dostop do interneta. V letu 2018 pa je že prevladoval optični dostop, sledili so xDSL priključki, kablanski modem in drugi širokopasovni priključki (SURs, 2019a).

Konec leta 2018 je bilo na slovenskem trgu 12 operaterjev fiksne in 7 operaterjev mobilnega telefonskega omrežja. Hkrati pa je na trgu delovalo 49 ponudnikov kablaskih in satelitskih storitev in kar 60 ponudnikov internetnih storitev (SURs, 2019b).

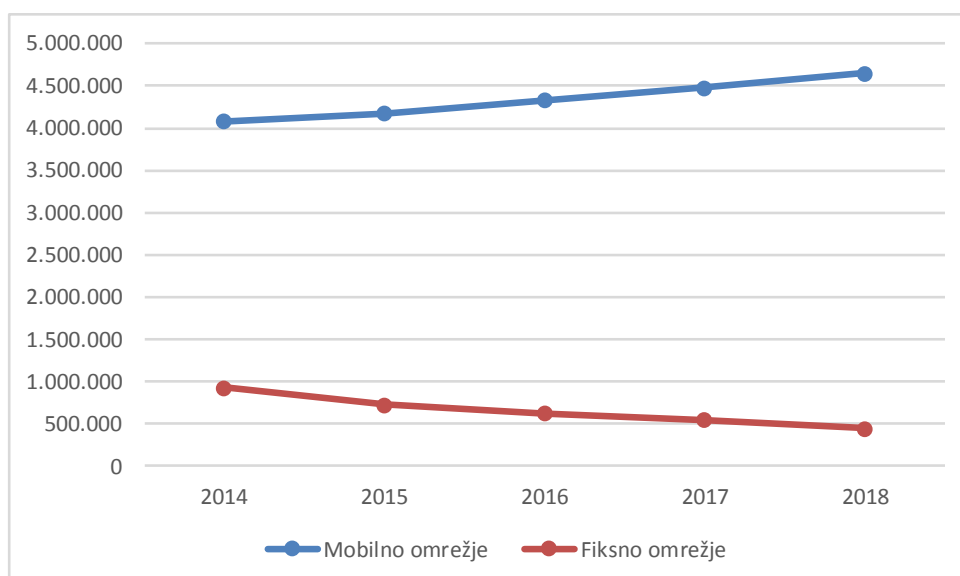
Slike 1–4 prikazujejo tržne deleže operaterjev v Sloveniji na dan 30. 9. 2018 in trend gibanja v obdobju petih let za fiksno in mobilno omrežje ter za širokopalovski dostop do interneta.

Slika 1: Tržni deleži operaterjev v Sloveniji za fiksne in mobilne storitve ter televizijo (30. 9. 2018)

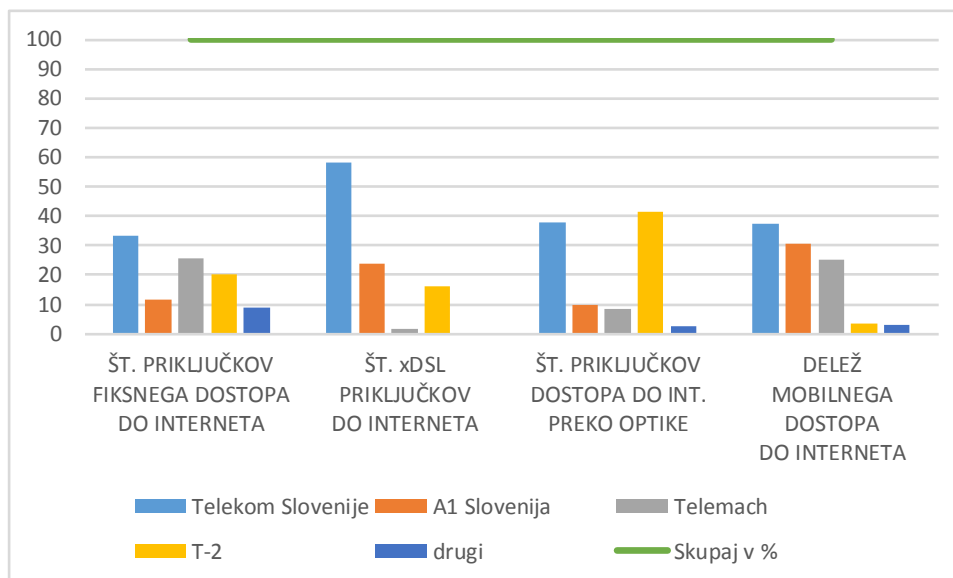
Vir: AKOS (2018).

Slika 2: Odhodni promet (1000 minut) v Sloveniji za mobilno in fiksno omrežje v obdobju 2014–2018

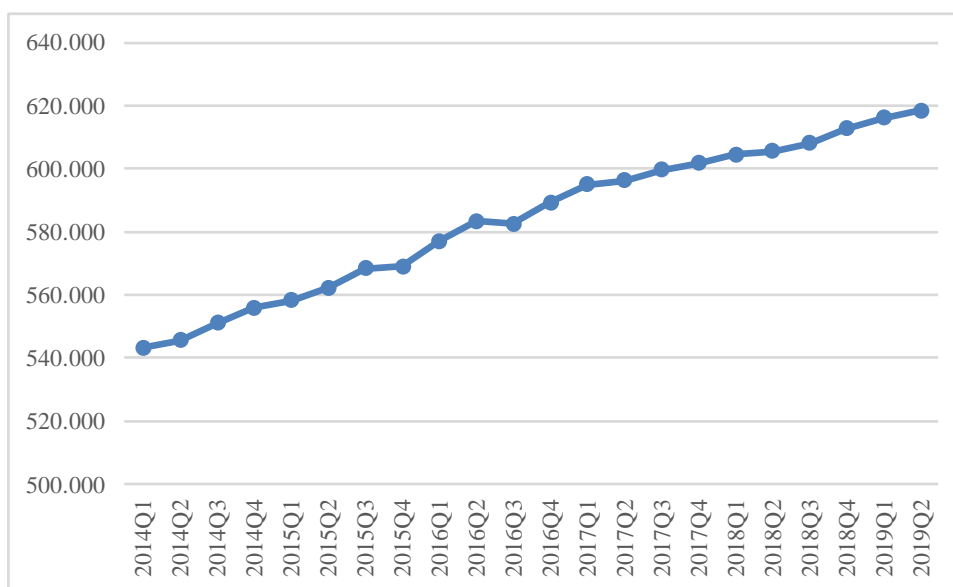
Vir: SURS (2019d).

Slika 3: Tržni deleži operaterjev v Sloveniji za širokopalovni dostop do interneta
(30. 9. 2018)

Vir: AKOS (2018).

Slika 4: Število širokopalovnih priključkov v Sloveniji v obdobju od 1. četrletja 2014 do 2. četrletja 2019

Vir: SURS (2019c).

Dostop in redna uporaba interneta se hitro povečujeta. Slovenija je v obdobju 10 let močno povečala uporabo interneta, kljub temu pa je še nekoliko pod povprečjem držav Evropske unije, kar je razvidno iz tabele 1.

Tabela 1: Primerjava uporabe interneta v obdobju 10 let za Slovenijo in EU-28

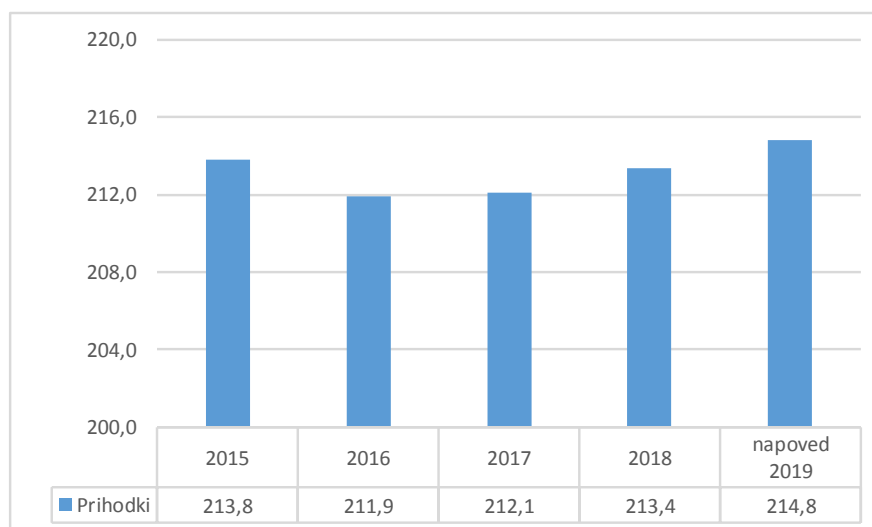
UPORABA INTERNETA	SLOVENIJA		EU-28	
	2009	2018	2009	2018
Dostop do interneta od doma (vsaj ena oseba v gospodinjstvu stara 16-74 let)	64 %	87 %	66 %	89 %
Storitve računalništva v oblaku (podjetja z vsaj 10 zaposlenimi)		26 %		26 %
Redna uporaba interneta* (starostna skupina od 16-74 let), od katerih je:	62 %	80 %	65 %	85 %
▪ preko interneta telefonirala, videotelefonirala		50 %		49 %
▪ uporabljala e-bančništvo		53 %		64 %
▪ shranjevala podatke v oblak		30 %		37 %
▪ poslušala glasbo preko interneta		64 %		56 %
Internetna niso še nikoli uporabljali* (starostna skupina od 16-74 let)	33 %	16 %	30 %	11 %

* podatek za prvo četrletje leta

Vir: SURS (2019a).

Podobno kot v svetu, smo tudi v Sloveniji danes priča nenehnemu razvoju digitalne družbe. Po statističnih podatkih za 1. četrletje 2019 internet redno uporablja že 83 % oseb, starih 16–74 let. Največji delež uporabnikov ga uporablja za elektronsko pošto, sledi iskanje informacij o blagu in storitvah, branje spletnih novic, časopisov in revij, uporaba spletnih družabnih omrežij in poslušanje glasbe. Dobra polovica uporabnikov uporablja elektronsko bančništvo, sledi video telefoniranje, shranjevanje podatkov v oblak in prodaja, nenehno pa narašča tudi upravljanje pametnih naprav preko interneta (SURs, 2019b).

Slika 5: Celotni prihodki telekomunikacijske panoge za približno 98 % EU trga v mrd. EUR

Vir: European Commission (2019, str. 4).

Od leta 2015 skupni prihodki v telekomunikacijski panogi v Evropi stagnirajo, kot je razvidno s slike 5, ki prikazuje podatke za 26 držav EU (brez Malte in Cipra). V tem obdobju so se prihodki govornih storitev, tako mobilnih kot fiksnih, znižali za 16 %, na drugi stani pa so se povečali prenosi mobilnih podatkov in ostalih internetnih storitev (European Commission, brez datuma).

1.2 Trendi na področju telekomunikacij

Pomembna področja, ki bodo v prihodnosti preoblikovala telekomunikacijske družbe, jih silila v inovacije in s tem ponujala posameznikom različne inovativne in napredne uporabniške izkušnje, so (Peterson, 2019):

a) 5G omrežje

5G pomeni 5. generacijo, najnovejšo širokopasovno povezavo, ki omogoča hitrejši ter večji prenos podatkov in povečuje možnosti povezovanja več naprav hkrati. 5G omrežje bo omogočalo virtualno resničnost, popolnoma avtonomna vozila, množično povezana omrežja, ki bodo med drugim omogočala tudi pametna mesta.

b) Pametna mesta

Pri tem je pomembna internetna povezava različnih naprav, ki medsebojno komunicirajo in jih je mogoče kontrolirati in nadzirati. Predvideva se, da bo v letu 2020 medsebojno povezanih 30 milijard internetnih naprav (predvsem industrijskih povezav), ki so pomembne za usposobitev pametnih mest. Pametna mesta pomenijo korak dlje v razvoju telekomunikacij, saj temeljijo na medsebojni povezanosti prebivalcev v omrežje, lahko kar preko mobilne aplikacije. S tem prebivalcem olajšajo vsakodnevna opravila, od takojšnjega iskanja parkirnega mesta pa vse do neposrednega dopisovanja z vlado. Glavni cilj pametnih mest je torej ustvariti boljšo kakovost bivanja in racionalizacijo storitev za državljane.

c) Umetna inteligenca

Umetna inteligenca v telekomunikacijski panogi obsega veliko področij, na vrhu seznama podjetij pa so predvsem storitve za stranke in optimizacija omrežja. Telekomunikacijskim družbam bo s pomočjo ustrezne programske opreme omogočala napovedovanje prihodnjih trendov ter neprekinjeno ocenjevanje kakovosti storitev, napak in morebitnih prevar. Pomembno naj bi se spremenile tudi storitve za stranke (avtomatizacija pogovorov).

d) Raznoliki ekosistemi

Podobno kot delujejo ekosistemi v naravi, so industrijski ekosistemi mreža panožnih organizacij, ki skupaj sodelujejo pri ustvarjanju močnejše in naprednejše industrije. Telekomunikacijske družbe imajo velik potencial za oblikovanje takih zavezništev in bodo s 5G omrežjem še lažje sledile ustvarjanju donosnih ekosistemov.

Z vključevanjem tehnologij umetne inteligence, 5G omrežij in internetnih povezav različnih naprav bodo telekomunikacijske družbe tudi v prihodnje v ospredju tehnološkega razvoja in rasti.

2 MSRP 16 – NAJEMI

2.1 Razvoj MSRP 16 in opredelitev najema

MSRP 16 je nadomestil MRS 17, ki je bil 18. 12. 2015 objavljen v Uradnem listu EU z veljavnostjo in pričetkom uporabe od 1. 1. 2016 do uveljavitve novega standarda za najeme. MRS 17 predpisuje računovodske usmeritve in razkritja za najemnike in najemodajalce. Najeme razvršča med finančne ali poslovne najeme. Za ustrezno razvrstitev najema je pomembno, ali gre za prenos vseh pomembnih tveganj in koristi na najemnika. V tem primeru se najem opredeli kot finančni najem (Deloitte, brez datuma). Vendar MRS 17 ponuja možnost strukturirati transakcijo tako, da se z manjšimi spremembami v pogodbenih pogojih doseže zelena razvrstitev najema in s tem zeleni računovodski rezultat. Izkazalo se je, da je včasih tudi težko razlikovati med finančnim in poslovnim najemom (Seay & Woods, 2011, str. 2).

Standard je bil deležen mnogih kritik s strani akademikov in uporabnikov računovodskih izkazov, saj zaradi nepripoznavanja obveznosti in sredstev iz poslovnega najema vodi do medsebojne neprimerljivosti ekonomskih subjektov (Morales-Diaz, Zamora-Ramirez, 2018, str. 107). Največji problem MRS 17 je obstoj dveh različnih računovodskih modelov za poslovni in finančni najem. Različen prikaz v računovodskih izkazih ne omogoča primerljivosti med družbami za potrebe poslovnega odločanja. Po MRS 17 se finančni najem obravnava kot financiranje, zato najemnik pripozna sredstva in obveznosti iz najema v izkazu finančnega položaja ter obrestne odhodke v izkazu poslovnega izida. Pri poslovnem najemu pa najemnik poroča le v izkazu poslovnega izida v odhodkih iz poslovanja. Iz tega razloga se poslovni najem pogosto imenuje tudi zunajbilančni najem (Veverkova, 2019, str. 1369).

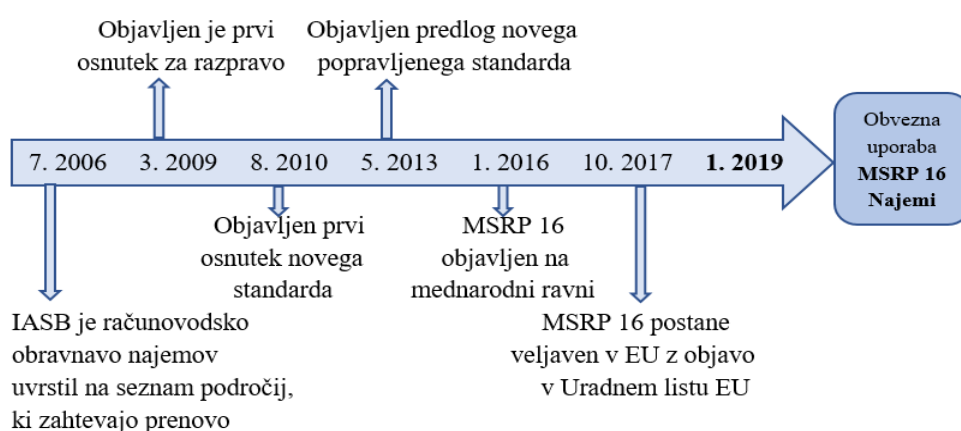
Poslovni najem izberejo družbe kot ugodno alternativo dolžniškemu financiranju zaradi naslednjih prednosti (Nuryani, Thing Heng & Juliesta, 2015, str. 269):

- najem sredstva je cenejši od drugih oblik financiranja (nakupa ali posojila),
- poslovni najem se lahko evidentira zunajbilančno, s čimer se poveča uspešnost podjetja v finančnih poročilih (manjša zadolženost družbe) ter poveča privlačnost izkaza finančnega položaja za vlagatelje.

Dolgoročni najem ima podobne značilnosti kot dolgoročni dolg, v kolikor ga ni mogoče razveljaviti. Študija ugotavlja, da evidentiranje najemov med sredstvi družbe bistveno vpliva na finančna razmerja družbe. Hkrati je to pomembna informacija za ekonomsko odločanje, sicer so računovodski izkazi in finančni kazalniki pristranski in lahko zavajajo uporabnike računovodskih izkazov (Nuryani, Thing Heng & Juliesta, 2015, str. 275).

Agencija za trg vrednostnih papirjev v Združenih državah Amerike je leta 2005 izdala priporočilo, da so potrebne spremembe na področju vodenja najemov in s tem večja transparentnost v letnih poročilih. Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde je leta 2006 navedel možnost obravnave novega standarda za najeme. Julija 2006 je bil odobren skupni projekt in sodelovanje Odbora za mednarodne računovodske standarde (v nadaljevanju IASB) in Odbora za finančno-računovodske standarde (v nadaljevanju FASB), ki si prizadevata za zmanjšanje razlik med MSRP in ameriškimi standardi. Odbora sta se strinjala, da se z vstopom v najemno razmerje takoj pripozna pravica do uporabe sredstva in obveznost za prihodnja plačila najemnin v izkazu finančnega položaja družbe, kar pa doslej za poslovne najeme ni veljalo. Prvi osnutek standarda je bil s strani IASB izdan leta 2010, revidirani osnutek pa tri leta kasneje. IASB priznava, da so nekateri pripravljavci novega standarda dvomili o ustreznosti prikaza vseh najemov v izkazu finančnega položaja družbe. Predvsem v obdobju gospodarske krize naj bi povečan bilančni dolg povzročil znižanje bonitetnih ocen družb, povečal stroške in vplival na investiranje družb (Morales-Diaz & Zamora-Ramirez, 2018, str. 107–108).

Slika 6: Mejniki pri uveljavljanju novega MSRP 16

Prirjeno po Bajuk (2018c, str. 29).

MSRP 16 nadomešča MRS 17 in pojasnila, ki se nanj nanašajo. Hkrati so se spremenili tudi drugi računovodski standardi, v delu, ki se vsebinsko nanašajo na najeme. Družbe, ki računovodske izkaze sestavljajo po MSRP, so novi standard začele uporabljati najkasneje 1. 1. 2019. MSRP 16 se uporablja za vse najeme, razen za (MSRP 16.3):

- najeme za iskanje rudnin, nafte, zemeljskega plina ...,
- najeme bioloških sredstev,
- dogovore o koncesijah za opravljanje storitev,
- licence za intelektualno lastnino in
- pravice, ki jih ima najemnik v skladu z licenčno pogodbo (filmi, videoposnetki, gledališke igre, rokopisi, patenti in avtorske pravice).

MSRP 16 natančno določa opredelitev najema. Opredeljuje ga kot dogovor, običajno pogodbo, v kateri najemodajalec prenaša pravico do uporabe sredstva na najemnika za določeno obdobje v zameno za nadomestilo. Standard tudi natančneje pojasnjuje razliko med najemno pogodbo, v kateri se prenaša pravica do uporabe točno določenega sredstva, ki ga obvladuje najemnik, in storitveno pogodbo, kjer tega prenosa ni.

2.2 Koristi in stroški implementacije novega standarda o najemih

MSRP 16 bo bistveno izboljšal kakovost računovodskega poročanja in medsebojno primerljivost družb, kjer poslovni najemi predstavljajo pomembno vrednost. Novi standard bo prinesel (IASB, 2016, 22–27):

a) Koristi za vlagatelje in analitike

Pripoznavanje sredstev in obveznosti za vse najeme zagotavlja bolj verodostojno predstavitev finančnega položaja in večjo preglednost finančnega vzvoda družbe. Vlagateljem omogoča boljšo oceno finančne uspešnosti družbe, analitikom pa enostavnejšo, hitrejšo in bolj natančno analizo računovodskih izkazov in uspešnosti poslovanja družbe. Hkrati MSRP 16 zagotavlja informacije, ki so na voljo vlagateljem pri sprejemanju naložbenih odločitev.

b) Koristi za gospodarske družbe

Finančni položaj družbe je bolj natančen in transparenten kot v primeru ocen vlagateljev in analitikov za namen konkurenčne primerjave družb. IASB meni, da je mogoče, da so nekatere družbe doslej manj pozornosti namenile učinkovitosti svojih najemov, zlasti če so odločitve o najemih decentralizirane. Enotna obravnava najemov omogoča večjo preglednost.

IASB pričakuje večje stroške pri uvedbi MSRP 16 pri družbah, ki imajo pomemben delež najemov evidentiranih med poslovnimi najemi, saj se računovodenje teh najemov pomembno spremeni. Stroške, povezane z implementacijo, in kasneje nastale stroške prikazuje tabela 2.

Tabela 2: Pregled stroškov, povezanih z MSRP 16

Stroški implementacije		Odvisni od velikosti podjetja in poslovnega najema.
	Stroški IT podpore	Odvisni od podpore trenutne programske opreme. Pričakuje se strošek nadgradnje opreme (za namen vrednotenja, izdelave poročil).
	Identifikacija najema	Pri prvi uporabi družbam ni potrebno ponovno oceniti obstoječe pogodbe, da bi ugotovili, ali vsebujejo najem, razen če se družba sama tako odloči.
	Proces ločitve najemnih od nenajemnih sestavin	Standard dovoljuje, da družba izbere ali loči zneske ali vse skupaj prikaže kot en najem.
	Zbiranje potrebnih informacij	Potrebne so dodatne in hitro dosegljive informacije (neposredno povezani stroški najema, opredelitev obdobja najema pri pogodbah z neomejeno dobo najema, klasifikacija najemov ...).
	Določitev diskontne stopnje	Dodatni strošek le za poslovne najeme po MRS 17.
	Komunikacija in izobraževanje	Strokovno izobraževanje zaposlenih in posodobitev postopkov dela in procesov.
Kasneje nastali stroški		IASB pričakuje minimalno povečanje stroškov.
	Enoten model	MSRP 16 za najemnike ne zahteva različnega klasificiranja najemov, kot je bilo to po MRS 17 (poslovni in finančni najemi). Ne pričakujejo se višji stroški.
	Ponovno merjenje obveznosti iz najema	IASB ne pričakuje večjih stroškov.
	Razkritja	Stroški odvisni od velikosti portfelja najemov, kompleksnih določil v najemnih pogodbah.

Vir: IASB (2016, str. 32–37).

2.3 Sestavine najemne pogodbe

Standard jasno določa, da v kolikor pogodba vsebuje sestavino najema, jo je potrebno ločiti od glavne pogodbe in ločeno računovodsko obravnavati (razen v primeru nepomembnih zneskov, kjer se uporabi poenostavitev). O ločeni sestavini najema govorimo, kadar sta izpolnjena oba pogoja (MSRP 16.B32):

- najemnik ima korist od uporabe sredstva, samega ali skupaj z drugimi viri, ki so mu takoj na voljo,
- sredstvo, ki je predmet najema ni v veliki meri odvisno ali tesno povezano z drugimi sredstvi, ki so predmet najema.

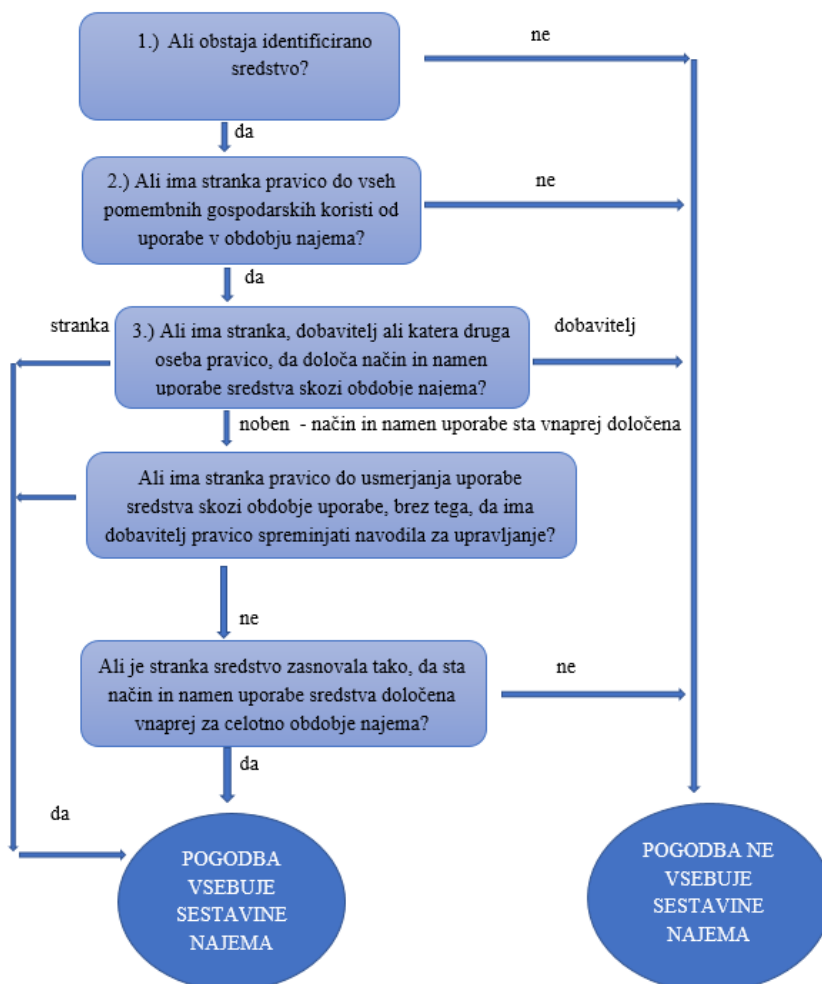
Najemnik pogodbo, ki vključuje tako najemne kot nenajemne sestavine, obračuna ločeno, razen v kolikor se odloči uporabiti praktično rešitev – da vsako najemno sestavino in z njo povezane nenajemne sestavine obračuna skupaj kot eno najemno sestavino (MSRP 16.15).

IASB meni, da bodo navedene praktične poenostavitve zmanjšale stroške in kompleksnost opredelitve najema, hkrati pa ne bodo imele večjega vpliva na medsebojno primerljivost družb. IASB pričakuje, da družba ne bo sprejela poenostavitev, v kolikor bi storitve predstavljale večjo vrednost, saj bi s tem družba le povečala obveznosti iz najema (IASB, 2016, str. 40).

V kolikor pogodba vsebuje več najemnih sestavin (lahko vključno z nenajemnimi sestavinami), se nadomestilo, določeno v pogodbi, razdeli na podlagi relativnih samostojnih cen, v kolikor le-te niso na voljo, pa na podlagi najboljše ocene na osnovi vseh razpoložljivih informacij (MSRP 16.14).

V pomoč pri odločanju, ali pogodba vsebuje sestavine najema, lahko uporabimo diagram odločanja, kot ga prikazuje slika 7:

Slika 7: Diagram odločanja

Prirjeno po MSRP16.B31 (2017).

2.4 Posebnosti in izjeme

Standard dopušča določene izjeme oziroma poenostavitve. V kolikor se družba odloči uporabiti izjemo pri knjiženju kratkoročnih najemov ali najemov majhnih vrednosti, najemnine pripoznava enakomerno ali glede na vzorec najemnikovih koristi v obdobju trajanja najemnega razmerja. Standard dopušča tudi poenostavitve pri portfeljskem vodenju in združitvi najemnih pogodb.

2.4.1 Kratkoročni najemi

Uporaba poenostavitev kratkoročnih najemov pomeni najem istovrstnih sredstev za obdobje največ 12 mesecev (skupina po naravi podobnih sredstev in podobnega namena uporabe). Za primer lahko vzamemo najem pisarniške opreme. V kolikor podjetje izpolnjuje pogoje in se odloči za uporabo izjeme, jo mora uporabiti za celotno pohoštvo s trajanjem do 12 mesecev, hkrati pa pohoštvo s trajanjem najema nad enim letom razvrsti med sredstva. Po datumu začetka najema mora najemnik, v kolikor nastopi pomemben dogodek ali pomembna sprememba okoliščin, ponovno oceniti obdobje najema (MSRP 16.20).

Najemnik mora pri presoji ročnosti najema upoštevati vse pogoje najemne pogodbe, vsa dejstva in okoliščine. Standard določa (Bajuk, 2018a):

- obdobje najema vključuje tudi obdobja brez plačila najemnine, ki jih najemodajalec omogoči najemniku,
- najemnik mora upoštevati tudi možnost podaljšanja najema, v kolikor je verjetno, da bo to možnost izkoristil, in pri tem ne potrebuje soglasja najemodajalca (pomeni, da je pravica najemnika izvršljiva), v primeru da potrebuje soglasje najemodajalca in gre za najem do 12 mesecev, najemnik uporabi poenostavitev,
- najem z možnostjo nakupa se ne more nikoli razvrstiti med kratkoročne najeme, kljub temu, da je malo verjetnosti, da bo najemnik to možnost izkoristil,
- med kratkoročne najeme se lahko razvrstijo sredstva ne glede na njihovo vrednost.

Izbira poenostavitve za kratkoročne najeme pomeni najemnikovo računovodsko usmeritev. Če jo spremeni, mora spremembo obračunati in predstaviti v skladu z MRS 8 – Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake.

V kolikor kasneje pride do povečanja obsega najema in posledično zneska najemnine, se to z računovodskega vidika šteje za nov najem (MSRP 16.44). Nasprotno pa se več sklenjenih pogodb z namenom drugačnega prikazovanja finančnega položaja presoja glede na vsebino posla in ne na število sklenjenih pogodb.

2.4.2 Najemi manjših vrednosti

MSRP 16 posebej ne določa, katera sredstva izpolnjujejo ta kriterij. IASB je imel leta 2015 v podlagah za sprejem standarda v mislih sredstva, pri katerih posamična vrednost novega sredstva ne presega 5.000 USD. Kot primer je navedel različno telekomunikacijsko opremo (prenosne računalnike, tablice, mobilne telefone) in manjšo pisarniško opremo (Bajuk, 2018a).

Najemnik najeto sredstvo oceni na podlagi vrednosti novega sredstva, ne glede na njegovo starost ob pričetku najema. Oceni na absolutni podlagi, ne glede na to, ali so ti najemi za najemnika pomembni (ne glede na pomembnost, ki jo izračuna za računovodske izkaze kot celoto), in ne glede na naravo poslovanja ali njegov položaj. Zato je pričakovati enake ugotovitve podjetij glede sredstev majhnih vrednosti (MSRP 16.B3-4).

Sredstvo, ki je predmet najema, je lahko majhne vrednosti le, če (MSRP 16.B5, B7):

- ima lahko najemnik korist od uporabe sredstva (samega ali skupaj z drugimi viri) in so mu takoj na voljo,
- sredstvo, ki je predmet najema, je v veliki meri odvisno od drugih sredstev ali tesno povezano z njimi (pri opredelitvi se upošteva samostojna funkcionalna zaokrožena celota).

V kolikor se pričakuje, da bo sredstvo dano v podnajem, se glavni najem ne šteje za sredstvo majhne vrednosti.

Navedemo lahko primer najema modulov znotraj strežnika, kjer ima vsak posamezni modul nizko nabavno vrednost. Glede na to, da je uporaba modulov tesno povezana s strežnikom, najemnik ne bo najel modulov, ne da bi pri tem najel tudi strežnik. V tem primeru ne gre za sredstvo nizke vrednosti (BDO, 2019, str. 9).

IASB meni, da je uporaba izjem smiselna, v kolikor ima družba veliko sredstev z nizko vrednostjo brez pomembnega vpliva na računovodske izkaze družbe. IASB je na osnovi vzorca 17 družb izvedel analizo vpliva najema manjših vrednosti in ugotovil, da pri skoraj vseh družbah ti najemi predstavljajo manj kot 1 % vseh dolgoročnih sredstev in dolgoročnih obveznosti (IASB, 2016, str. 38–39).

2.4.3 Portfeljsko vodenje najemih pogodb

Najemnik se lahko pod določenimi pogoji odloči, ali bo pri računovodenju najemov koristil poenostavitev – portfeljski pristop. To lahko stori, v kolikor utemeljeno pričakuje, da tak način računovodenja ne bo bistveno vplival na njegove računovodske izkaze. V

praksi se pogosto zgodi, da najemnik najame sredstva podobnih značilnosti v kratkem časovnem zaporedju in s podobnim trajanjem najema. Kljub temu, da se lahko najeta sredstva uporabljajo samostojno in gre torej za ločeno najemno sestavino, se lahko najemnik z vidika zmanjšanja nepotrebnih administrativnih stroškov odloči, da skupek najemnih pogodb obravnava kot en sam najem. Tak primer so lahko službena vozila (Bajuk, 2018a).

2.4.4 Združitev pogodb

Standard dopušča združitev dveh ali več pogodb, v kolikor so sklenjene z isto nasprotno stranko ob enakem ali približno enakem času. Ob tem mora biti izpolnjeno vsaj eno izmed naslednjih meril (Hartman & Pavlin, 2018, str. 36):

- pogodbe so sklenjene v svežnju in je za pravilno obravnavo smiselna paketna obravnava,
- zneski nadomestil znotraj različnih pogodb so med seboj odvisni,
- pravice do uporabe sredstev, ki so predmet najema, tvorijo eno samo najemno sestavino.

2.5 Prodaja in povratni najem

Računovodska obravnava prodaje s povratnim najemom se je z novim standardom zelo spremenila. Skladno z MSRP 15 – Prihodki od pogodb s kupci (v nadaljevanju MSRP 15) se skladno z MSRP 16 najprej oceni, ali prenos sredstva pomeni prodajo ali ne. V nadaljevanju prikazana slika 8 prikazuje razliko med starim in novim standardom za najeme:

Slika 8: Razlika med starim in novim standardom za najeme

MRS 17.59-64	<p>Povratni finančni najem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v kolikor prihodki od prodaje presegajo knjigovodsko vrednost sredstva prodajalec/najemnik pripozna odložene prihodke, ki jih nato postopoma v obdobju najema prenaša med prihodke; – izgube pripozna kot slabitev sredstva. 	<p>Povratni poslovni najem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pri transakciji po pošteni vrednosti se poslovni izid takoj pripozna; – pri prodajni ceni, ki je nižja od poštene vrednosti, se poslovni izid pripozna takoj, razen če se izguba nadomesti s prihodnjimi najemninami, ki so nižje od tržne (izguba se razmeji v času uporabe sredstva); – v kolikor je prodajna cena višja od poštene vr., se dobiček razmeji v pričakovani dobi uporabe sredstva.
MSRP 16.98-103	<p>Prenos sredstva pomeni prodajo (v skladu z MSRP 15):</p> <ul style="list-style-type: none"> – prodajalec/najemnik meri sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe, sorazmerno z delom prejšnje knjigovodske vrednosti sredstva, ki jo je obdržal prodajalec/najemnik. Pripozna dobiček ali izgubo, ki se nanaša na prodajo sredstva; – kupec/najemodajalec nakup sredstva evidentira z uporabo ustreznih standardov, najem pa z uporabo računovodskih predpisov tega standarda. <p>V kolikor prodajna cena ali najemnine niso enake tržnim vrednostim, podjetje izvede prilagoditve.</p>	<p>Prenos sredstva ne pomeni prodaje (ni v skladu z MSRP 15):</p> <ul style="list-style-type: none"> – prodajalec/najemnik preneseno sredstvo pripozna še naprej in pripozna finančno obveznost; – kupec/najemodajalec ne pripozna prenesenega sredstva in pripozna finančno terjatev. <p>Pripoznavanje je enako izkupičku od prenosa in se obravnava v skladu z MSRP 9 – Finančni instrumenti.</p>

Vir: MRS 17.59–64 (2015); MSRP 16.98–103 (2017).

2.6 Implementacija in možnosti prehoda na novi standard

Najemnik lahko pri prehodu na novi standard uporabi eno izmed dveh možnosti in jih dosledno uporablja za vse najeme, pri katerih je najemnik (MSRP 16 C 5–7):

- za nazaj za vsako predhodno poročevalsko obdobje (polna retrospektivna metoda) v skladu z MRS 8 – Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake ali

- za nazaj s kumulativnim učinkom začetka uporabe tega standarda, pripoznanim na datum začetka uporabe (poenostavitev). Primerjalni podatki za leto 2018 niso potrebni. Namesto tega pripozna kumulativni učinek začetne uporabe standarda kot prilagoditev začetnega stanja v zadržanem dobičku oziroma drugi sestavini kapitala na datum začetne uporabe. Za diskontiranje obveznosti in pravice do uporabe sredstva se uporabi predpostavljena obrestna mera za izposojanje na datum začetne uporabe standarda.

Izbrani način najemnik dosledno uporablja za vse svoje najeme.

2.7 Merjenje

Najemnik na osnovi najemne pogodbe evidentira pravico do uporabe sredstva in obveznost do najemodajalca. Okvir k računovodskim standardom določa, da družba evidentira poslovne dogodke skladno z njihovo vsebino in ne pravno obliko. Pri najemu gre za dogovor med najemnikom in najemodajalcem o prenosu pravice do obvladovanja določenega sredstva v zameno za nadomestilo. Za knjiženje je potrebno definirati obdobje najema, diskontno stopnjo in velikost najemnine, ki lahko vključuje tudi spremenljivi del. Spremenljivi del je lahko vezan na indeks maloprodajnih cen, referenčne obrestne mere (euribor, libor) ali na plačila, ki se spreminjajo glede na gibanje tržnih najemnin.

Začetno merjenje najema pri najemniku

Nabavno vrednost pravice do uporabe sredstva poleg izračunane obveznosti iz najema sestavljajo tudi (MSRP 16.24):

- stroški, vezani na sklenitev najemne pogodbe (stroški zavarovanja, notarja in podobno),
- plačane najemnine na datum začetka najema ali pred njim, zmanjšane za spodbude za najem (spodbude so kakršnokoli denarno plačilo ali prevzem določenih stroškov najemodajalca najemniku z namenom, da se spodbudi najem),
- ocena stroškov demontaže ali odstranitve sredstva ali vrnitev najetega sredstva v stanje, kot je določeno v najemni pogodbi – najemnik ob sklenitvi najema oblikuje rezervacije (Bajuk, 2019).

Stroški, povezani z gradnjo ali zasnovno sredstva, ki je predmet najema, se ne vključijo v nabavno vrednost pravice do uporabe sredstva. Stroški se obračunajo v skladu z MRS 16 – Opremetena osnovna sredstva (v nadaljevanju MRS 16) (na primer: prenova najetega poslovnega prostora se evidentira med vlaganja v tuja opremetena osnovna sredstva in ne povečuje vrednosti pravice do uporabe sredstva).

Telekomunikacijske družbe opravljajo obdavčljivo dejavnost, zaračunavajo davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) in imajo pravico do odbitka vstopnega DDV, razen

izjem, določenih v Zakonu o davku na dodano vrednost (v nadaljevanju ZDDV-1). Pomemben del najema telekomunikacijskih družb predstavljajo poslovni prostori, ki so skladno z 2. točko 44. člena ZDDV-1 oproščeni plačila DDV, kljub temu pa se lahko pogodbeni stranki odločita in predložita skupno izjavo za obdavčitev najema z DDV. V tem primeru najemodajalec, ki najem opredeli kot finančni najem, DDV v celoti zaračuna najemniku ob sklenitvi najemne pogodbe, najemnik pa si ga poračuna. V primeru neodbitnega DDV za družbe, ki računovodijo po MSRP, nevračljivih dajatev ne vključujejo v nabavno vrednost pravice do uporabe sredstva in ga skladno z OPMSRP 21 – Dajatve ločeno analitično prikazujejo in enakomerno prenašajo med odhodke iz poslovanja (Bajuk, 2019).

Najemnik izmeri obveznost iz najema na datum začetka najema za najemnine, ki na ta dan še niso bile plačane. Zneske najemnin diskontira z obrestno mero¹ za izposojanje, določeno v pogodbi, oziroma predpostavljeno obrestno mero za izposojanje². S tem dobi znesek, ki se nanaša na odplačilo glavnice, razliko do celotnega zneska najemnine pa predstavljajo obresti po amortizacijskem načrtu, ki se knjižijo glede na nastanek poslovnega dogodka. Obrestna mera, sprejeta pri najemu, naj bi bila zelo podobna predpostavljeni obrestni meri za izposojanje, saj obe upoštevata kreditno sposobnost najemnika, trajanje najema, vrsto in znesek zavarovanja najema ter gospodarsko okolje, v katerem družba deluje.

Najemniki v skladu z novim standardom ločeno pripoznajo odhodke za obresti od obveznosti iz najema in stroške amortizacije za sredstvo v najemu. Ob pojavu določenih dogodkov (npr. sprememba trajanja najema, sprememba prihodnjih plačil najemnine zaradi spremembe cene, indeksa ali tečaja, uporabljenega za določitev teh plačil) najemnik ponovno izmeri zakupno vrednost. Najemnik na splošno pripozna znesek ponovnega merjenja obveznosti v zvezi z najemom kot popravek sredstva v najemu. Najemnik zmanjšuje obveznost iz naslova najema s plačilom obveznosti najemodajalcu, pravico do uporabe sredstva pa s sorazmernim prenosom njene nabavne vrednosti med stroške v obdobju trajanja najema. Pravica do uporabe sredstva pomeni, da najemnik sredstvo obvladuje in ima posledično s tem pravico do pridobivanja gospodarskih koristi, ki jih to sredstvo ustvarja, in do preostale vrednosti sredstva, hkrati pa preprečuje drugim, da bi to sredstvo uporabljali. Pravica do najema ugasne, ko se sredstvo vrne najemodajalcu (Bajuk, 2019).

¹ Obrestna mera, ob uporabi katere je sedanja vrednost najemnin in nezajamčene preostale vrednosti enaka vsoti poštene vrednosti sredstva, ki je predmet najema, in začetnih neposrednih stroškov najemodajalca (MSRP 16.Dodatek A)

² Obrestna mera, ki bi jo moral najemnik plačati, da bi za podobno dolgo obdobje in na podlagi podobnega jamstva v podobnem gospodarskem okolju pridobil sredstvo podobne vrednosti kot sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe (MSRP 16. Dodatek A).

V nadaljevanju je prikazan primer knjiženja najema poslovnega prostora z odbitnim DDV. Najemnik mora pripraviti amortizacijski načrt, kot je razvidno iz tabele 3. Predpostavke:

- najem za obdobje 7 let s plačilom obroka najemnine ob koncu vsakega leta,
- fiksna obrestna mera je 3 % letno,
- letna najemnina je 8.400 EUR letno, začetni stroški posredovanja pri najemu so 600 EUR.

Tabela 3: Amortizacijski načrt za najem poslovnega prostora

Zap. št.	Obdobje najema	OBVEZNOST IZ NAJEMA					PRAVICA DO UPORABE SREDSTVA		
		Začetno stanje	Obrok	Obresti	Zmanjšanje obveznosti	Končno stanje	Začetno stanje	Amortizacija	Končno stanje
1	2019	52.334	-8.400	1.570	6.830	45.504	52.934	7.562	45.372
2	2020	45.504	-8.400	1.365	7.035	38.470	45.372	7.562	37.810
3	2021	38.470	-8.400	1.154	7.246	31.224	37.810	7.562	30.248
4	2022	31.224	-8.400	937	7.463	23.760	30.248	7.562	22.686
5	2023	23.760	-8.400	713	7.687	16.073	22.686	7.562	15.124
6	2024	16.073	-8.400	482	7.918	8.155	15.124	7.562	7.562
7	2025	8.155	-8.400	245	8.155	0	7.562	7.562	0
			-58.800	6.466	52.334			52.934	

Vir: lastno delo.

Za izračun sedanje vrednosti pravice do uporabe sredstva najemnik uporabi naslednjo formulo:

Izračun sedanje vrednosti denarnega toka:
$$DT_0 = \frac{DT_t}{(1+r)^t} \quad (1)$$

$(1+r)^t$ – diskontni faktor, r – diskontna stopnja, t – časovno obdobje

Vpliv spremembe računovodskega standarda na računovodske izkaze telekomunikacijskih družb je odvisen predvsem od tega, koliko poslovnih najemov ima družba in kakšna je njena prihodnja strategija.

Najemodajalci ohranijo razvrščanje najemov med poslovne in finančne in zato pri poslovnih najemih najemnikom še vedno izstavljajo račune. Glede na to, da ima najemnik že pripoznano dolgoročno ali kratkoročno obveznost iz najema, prejeti račun upošteva kot nalog za plačilo in prilagodi knjiženje prejetih računov, kot je razvidno iz tabele 4.

Tabela 4: Prikaz knjiženja pri najemniku za prvo leto glede na različno opredelitev najema pri najemodajalcu

Najemodajalec opredeli najem za finančni najem			Najemodajalec opredeli najem za poslovni najem		
Knjiženje pri najemniku za 1. leto	V breme	V dobro	Knjiženje pri najemniku za 1. leto	V breme	V dobro
Najemna pogodba			Najemna pogodba		
Poslovni prostor	52.934		Poslovni prostor	52.934	
Obveznost iz najema		52.334	Obveznost iz najema		52.334
Obveznost do dobavitelja		600	Obveznost do dobavitelja		600
Plačilo začetnih neposrednih stroškov			Plačilo začetnih neposrednih stroškov		
Obveznost do dobavitelja	600		Obveznost do dobavitelja	600	
Transakcijski račun		600	Transakcijski račun		600
Obračun DDV			Obračun DDV		
Terjatev za DDV	11.513		Prehodni konto za najeme	8.400	
Obveznost do dobavitelja		11.513	Terjatev za DDV	1.848	
Obresti			Obveznost do dobavitelja		
Obveznost do dobavitelja					10.248
Odhodki financiranja	1.570		Plačilo računa		
Obveznost za obresti		1.570	Obveznost do dobavitelja	10.248	
Plačilo najemnine			Transakcijski račun		
Obveznost iz najema	6.830				
Obveznost za obresti	1.570		Zapiranje prehodnega konta		
Transakcijski račun		8.400	Obveznost iz najema	6.830	
Amortizacija pravice do uporabe			Odhodki financiranja	1.570	
Popravek vrednosti nepremičnine		7.562	Prehodni konto za najeme		8.400
Strošek amortizacije	7.562		Amortizacija pravice do uporabe		
			Popravek vrednosti nepremičnine		7.562
			Strošek amortizacije	7.562	

Vir: lastno delo.

Poznejše merjenje najema pri najemniku

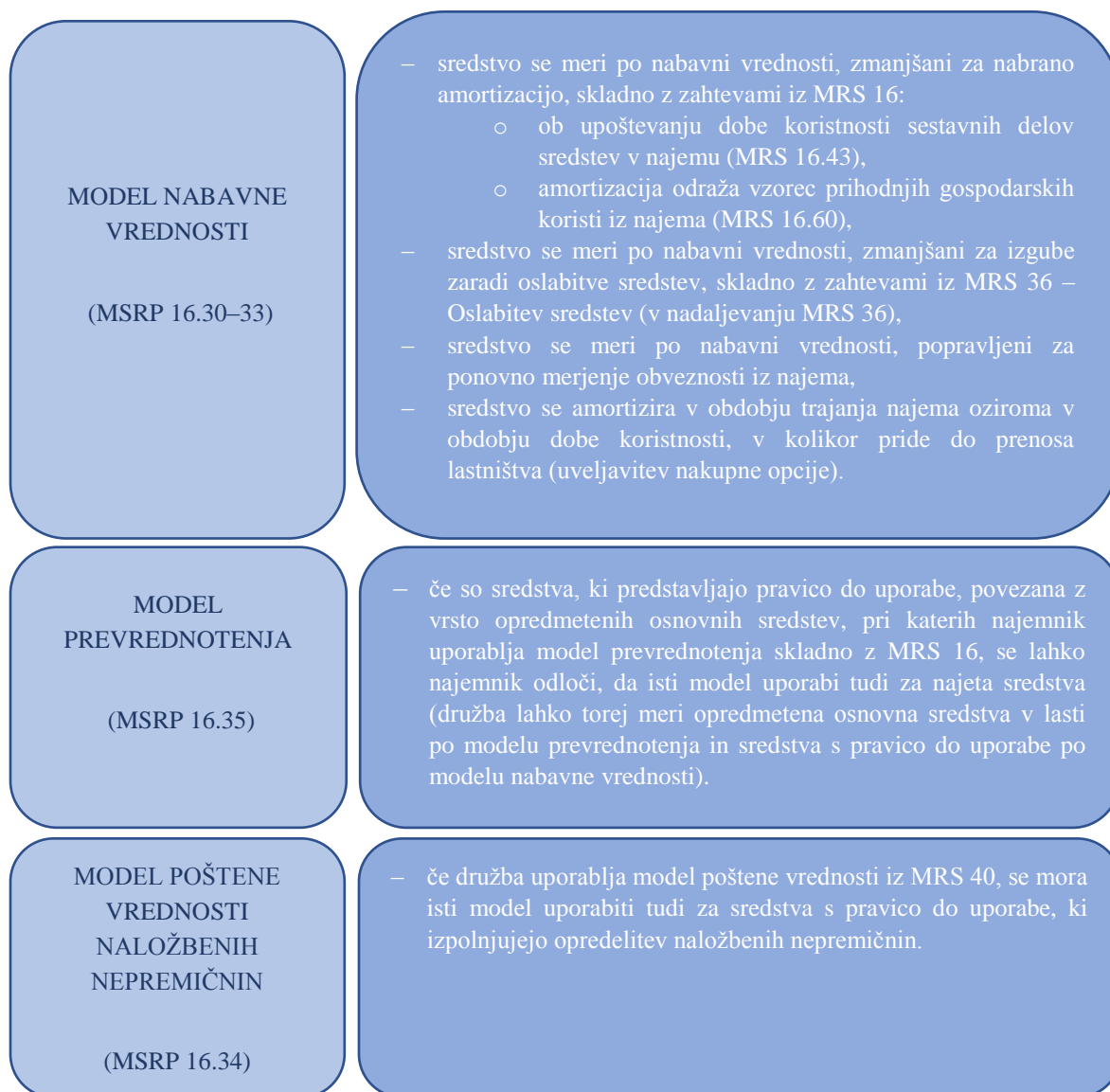
Najemnik po datumu začetka najema meri obveznost iz najema tako, da knjigovodsko vrednost (MSRP 16.36):

- **poveča**, kar odraža obresti na obveznost iz najema,
- **zmanjša** z izvedenimi plačili najemnin,
- **ponovno izmeri**, kar odraža ponovne ocene ali spremembe najema ali spremembe po vsebini nespremenljivih najemnin.

Pri ponovnem merjenju obveznosti se uporabi diskontna stopnja z začetka najema (sprememba najemnine zaradi indeksa ali stopnje) ali diskontna stopnja na datum spremembe (sprememba trajanja najema, zmanjšanje obsega najema, sprememba najemnine ni povezana s spremembo pravice do uporabe) (MSRP 16.39–43).

Po začetnem merjenju pravice do uporabe sredstva najemnik meri sredstvo po modelu nabavne vrednosti, razen če uporabi model prevrednotenja ali model poštene vrednosti. Slika 9 predstavlja tri potencialne modele vrednotenja sredstev:

Slika 9: Trije potencialni modeli vrednotenja sredstev

Vir: MSRP 16.30–35 (2017).

2.8 Spremembe za najemnika in najemodajalca

Na strani najemodajalca ni pomembnih razlik pri evidentiranju najemov. Glede na značilnosti najema najem opredeli za poslovni ali finančni najem. Pri finančnem najemu najemodajalec sredstvo izloči iz svojih evidenc in vzpostavi dolgoročno terjatev iz naslova najema (v obdobju najema priznava prihodke od obresti), najemnik pa to sredstvo izkazuje med osnovnimi sredstvi (Bajuk, 2018b). Pomembne so spremembe pri najemniku. Najeme evidentira med sredstvi in obveznostmi, razen v primeru, ko izkoristi dovoljene izjeme, ki veljajo za kratkoročne najeme ali najeme majhnih vrednosti. V tem primeru se stroški najema pripoznajo v obdobju, na katerega se najem nanaša.

Na prvi pogled je definicija najema po MSRP 16 preprosta. V praksi pa je pogosto težko oceniti, ali pogodba vsebuje pravico do uporabe sredstva ali gre za pogodbo o prodaji storitve, ki se zagotavlja z uporabo sredstva. O najemu govorimo, kadar kupec poleg pravice do uporabe sredstva v obdobju najema v zameno za nadomestilo pridobi tudi nadzor nad uporabo sredstva, v nasprotnem primeru gre za storitveno (servisno) pogodbo (Hartman & Pavlin, 2018, str. 35).

Za pravilno računovodsko evidentiranje je pomembno pravilno opredeliti, ali gre za (PWC, 2018, str. 3–4):

a) Identificirano sredstvo

Identificira se ga lahko neposredno (na primer: serijska številka ali podobno) ali posredno. Posredno pomeni, da specifično sredstvo ni navedeno v pogodbi, vendar lahko dobavitelj izpolni svojo obveznost samo z uporabo določenega sredstva. Identificirano sredstvo je lahko fizično ločeno od celotnega sredstva. V kolikor ni fizično ločena enota, se ne šteje za identificirano sredstvo, razen v kolikor predstavlja pretežni del zmogljivosti celotnega sredstva.

b) Pravico do usmerjanja uporabe sredstva

Najemnik ima pravico pridobiti vse gospodarske koristi od uporabe sredstva v obdobju najema. Pri presoji, kdo usmerja uporabo sredstva, je ključno vprašanje, katera stranka v pogodbi ga ima pravico usmerjati ter kako in za kakšen namen se identificirano sredstvo uporablja v celotnem obdobju najema.

Pravica do usmerjanja uporabe se nanaša na pravico do spremembe:

- vrste proizvodnje,
- časa proizvodnje,
- lokacije proizvodnje in
- količine proizvodnje.

c) Pravico do zamenjave

V kolikor ima dobavitelj pravico do zamenjave sredstva in ima od tega tudi ekonomsko korist, ne govorimo o identificiranem sredstvu. Pri zamenjavi zaradi nedelovanja sredstva še vedno govorimo o identificiranem sredstvu.

Za opredelitev, ali pogodba vsebuje sestavine najema, mora imeti najemnik ustrezno strokovno znanje. V primeru najema je potrebno pripraviti amortizacijski načrt, definirati

nabavno vrednost in obveznost iz najema, spremljati morebitne spremembe skozi dobo najema (morebitna podaljšanja najema, predčasne prekinitve, spremembe cene najema in podobno), imeti ustrezno programsko podporo in prilagoditi sheme knjiženja. V nadaljevanju je naveden primer najemne pogodbe in pogodbe, ki ne vsebuje najema za uporabo optičnih vlaken:

a) Najemna pogodba

Najemnik sklene dolgoročno pogodbo z javnim podjetjem za uporabo treh fizično ločenih optičnih vlaken znotraj večjega kabla, ki povezuje Hong Kong s Tokiem. Vsak konec vlakna je povezan z najemnikovo elektronsko opremo. Najemnik ima pravico do vseh ekonomskih koristi od uporabe vlaken v najemnem obdobju in odloča kdaj, koliko in katere podatke bo prenašal. V pogodbi je določeno, da je lastnik odgovoren za zamenjavo vlakna le v primeru popravil zaradi nepravilnega delovanja ali vzdrževanja. V tem primeru gre za najem treh identificiranih sredstev, saj so med seboj fizično ločena (EY, 2016, str. 5–6).

b) Pogodba ne vsebuje najema

Pogodba ne vsebuje najema, v kolikor določa manj kot 20 % uporabe celotne zmogljivosti optičnega kabla, saj sredstvo ni fizično ločeno od preostalega dela zmogljivosti optičnega kabla. V primeru pravice do uporabe 94 % optičnega kabla pa lahko govorimo o najemu in identificiranemu sredstvu, saj gre za pretežno uporabo zmogljivosti sredstva (BDO, 2019, str. 14).

2.9 Ilustrativen primer opredelitve in merjenja najema telekomunikacijske opreme

Telekomunikacijska družba oddaja optično povezavo med dvema poslovnima prostoroma za obdobje 3 let.

2.9.1 Opredelitev najema

Najemodajalec opredeli najem za poslovni najem, saj je predvidena doba koristnosti sredstva bistveno daljša od obdobja, določenega v najemni pogodbi. Najemnik za opredelitev najema odgovori na naslednja vprašanja:

Ali gre za identificirano sredstvo? Da. Optični kabli so točno določeni in fizično ločeni od ostalih napeljav.

Ali ima najemnik pravico do usmerjanja uporabe sredstva? Da. Družba ima ekskluzivno pravico do uporabe napeljave, od tega prejema glavnino koristi, hkrati lahko določa vrsto in količino podatkov za prenos preko optičnih vlaken.

Ali ima dobavitelj materialne pravice do zamenjave sredstva? Ne. Dobavitelj lahko izvaja le vzdrževanje in popravila skladno s pravili, določenimi v pogodbi.

V tem primeru gre za NAJEM.

2.9.2 Začetno merjenje najema

Gre za najem optičnih vlaken za obdobje treh let z možnostjo podaljšanja. Najemnik ocenjuje, da ni verjetno, da bo najemno pogodbo podaljšal. Najemnikova predpostavljena obrestna mera za izposojanje je 1,7 %. Letni obrok je 1.000 EUR, v primeru podaljšanja najema se najemnina zniža na 800 EUR in se plača vedno na **začetku** leta. Predstavljeni primer v tabeli 5 ne vključuje knjiženja DDV, morebitnih začetnih neposrednih stroškov, spodbud dobavitelja in podobno.

Tabela 5: Amortizacijski načrt ob začetnem merjenju najema

Zap. št.	Obdobje najema	OBVEZNOST IZ NAJEMA					PRAVICA DO UPORABE SREDSTVA		
		Začetno stanje	Obrok	Obresti	Zmanjšanje obveznosti	Končno stanje	Začetno stanje	Amortizacija	Končno stanje
1	2019	1.950	-1.000	33	967	1.983	2.950	983	1.967
2	2020	1.983	-1.000	17	983	1.000	1.967	983	983
3	2021	1.000	-1.000	0	1.000	0	983	983	0
			-3.000	50	2.950			2.950	

Vir: lastno delo.

2.9.3 Kasnejše merjenje najema

Telekomunikacijska družba uporablja model nabavne vrednosti. V obdobju najema ni prišlo do slabitve sredstva. Zaradi spremenjenih okoliščin pri najemniku (na primer širjenje poslovanja) v drugem letu najema optičnih vlaken se najemnik odloči podaljšati najemno pogodbo za nadaljnji dve leti. Skupaj bo opremo uporabljal pet let. Najemnik izmeri obveznost iz najema kot sedanjo vrednost prihodnjih treh plačil z uporabo nove predpostavljene obrestne mere 2 % in popravi vrednost sredstva v uporabi kot prikazuje tabela 6.

Tabela 6: Amortizacijski načrt ob kasnejšem merjenju najema

Zap. št.	Obdobje najema	OBVEZNOST IZ NAJEMA					PRAVICA DO UPORABE SREDSTVA		
		Začetno stanje	Obrok	Obresti	Zmanjšanje obveznosti	Končno stanje	Začetno stanje	Amortizacija	Končno stanje
1	2019	1.950	-1.000	33	967	1.983	2.950	983	1.967
2	2020	1.983	-1.000	17	983	1.000	1.967	983	983
3	2021	2.553	-1.000	31	969	1.584	2.536	845	1.691
4	2022	1.584	-800	16	784	800	1.691	845	845
5	2023	800	-800	0	800	0	845	845	0
			-4.600	97	4.503			4.503	

Vir: lastno delo.

2.9.4 Primer knjiženja po MRS 17 in MSRP 16 pri najemniku

Iz tabele 7 je razvidno, da ima najemnik v skladu z MSRP 16 na začetku višje stroške, kot bi jih imel po MRS 17. Vzrok so obresti, ki se v obdobju pravice do uporabe sredstva postopno zmanjšujejo.

Tabela 7: Primerjava knjiženja najema opreme po MRS 17 in MSRP 16

MRS 17		V breme	V dobro	MSRP 16		V breme	V dobro
2019	Najem opreme			2019	Najemna pogodba		
	Oprema	1.000			Optična vlakna	2.950	
	Obveznost iz najema		1.000		Obveznost iz najema		1.950
	Plačilo najemnine				Transakcijski račun		1.000
	Obveznost iz najema	1.000			Obveznost za obresti		33
	Transakcijski račun		1.000		Odhodki financiranja	33	
					Amortizacija pravice do uporabe		
					Popravek vrednosti nepremičnine		983
					Strošek amortizacije	983	
2020	Najem opreme			2020	Obračun obresti		
	Oprema	1.000			Odhodki financiranja	17	
	Obveznost iz najema		1.000		Obveznost za obresti		17
	Plačilo najemnine				Plačilo najemnine		
	Obveznost iz najema	1.000			Obveznost iz najema	983	
	Transakcijski račun		1.000		Obveznost za obresti	17	
					Transakcijski račun		1.000
					Amortizacija pravice do uporabe		
					Popravek vrednosti nepremičnine		983
					Strošek amortizacije	983	
2021	Najem opreme			2021	Podaljšanje obdobja najema		
	Oprema	1.000			Optična vlakna	1.553	
	Obveznost iz najema		1.000		Obveznost iz najema		1.553
	Plačilo najemnine				Obračun obresti		
	Obveznost iz najema	1.000			Odhodki financiranja	31	
	Transakcijski račun		1.000		Obveznost za obresti		31
					Plačilo najemnine		
					Obveznost iz najema	969	
					Obveznost za obresti	31	
					Transakcijski račun		1.000
					Amortizacija pravice do uporabe		
					Popravek vrednosti nepremičnine		845
					Strošek amortizacije	845	
2022	Najem opreme			2022	Obračun obresti		
	Oprema	800			Odhodki financiranja	16	
	Obveznost iz najema		800		Obveznost za obresti		16
	Plačilo najemnine				Plačilo najemnine		
	Obveznost iz najema	800			Obveznost iz najema	784	
	Transakcijski račun		800		Obveznost za obresti	16	
					Transakcijski račun		800
					Amortizacija pravice do uporabe		
					Popravek vrednosti nepremičnine		845
					Strošek amortizacije	845	
2023	Najem opreme			2023	Plačilo najemnine		
	Oprema	800			Obveznost iz najema	800	
	Obveznost iz najema		800		Transakcijski račun		800
	Plačilo najemnine				Amortizacija pravice do uporabe		
	Obveznost iz najema	800			Popravek vrednosti nepremičnine		845
	Transakcijski račun		800		Strošek amortizacije	845	

Vir: lastno delo.

Zaradi potrebnih pojasnil in razkritij k računovodskim izkazom se priporoča knjiženje na analitične konte, ločeno od osnovnih sredstev v lasti družbe.

2.10 Obvezna razkritja

Glede na MRS 17 zahteva novi standard obširnejša razkritja tako za najemnike kot za najemodajalce. Cilj je razkriti informacije, na podlagi katerih lahko uporabniki računovodskih izkazov ocenijo učinek najemov na finančni položaj, finančno uspešnost in denarne tokove najemnika in najemodajalca. Obseg razkritja informacij je presoja družbe, ki pa je lahko zapletena za družbe s pomembnimi in nenavadnimi najemi. Zahteve za razkritje bi bilo potrebo upoštevati v luči projekta za razkrivanje informacij s strani IASB. Cilj pobude je poudarek na pomembnih informacijah in zmanjšanju nematerialnih in za družbo nepomembnih informacij (BDO, 2019, str. 64). Kvantitativna razkritja se pripravijo v obliki preglednice, razen kadar je ustreznejša drugačna oblika predstavitve informacij.

a) Razkritja za najemnika

Informacije o najemih najemnik prikaže v enem samem pojasnilu ali v posebnem oddelku v računovodskih izkazih.

Najemnik razkrije kvalitativne in kvantitativne informacije, na osnovi katerih lahko uporabniki računovodskih izkazov ocenijo (MSRP 16.59):

- naravo najemnikovih najemnih dejavnosti,
- prihodnje denarne odtoke, ki niso vključeni v obveznost iz najema, vključno s spremenljivimi najemninami; možnosti podaljšanja ali odpovedi, jamstva za preostalo vrednost, najeme, za katere se je najemnik zavezal in se še niso začeli,
- omejitve ali zaveze v povezavi z najemi,
- transakcije prodaje s povratnim najemom.

Ostale kvantitativne informacije, ločene po računovodskih izkazih, so prikazane na sliki 10.

Slika 10: Razkritje kvantitativnih informacij

IZKAZ FINANČNEGA POLOŽAJA	IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	IZKAZ DENARNIH TOKOV
<ul style="list-style-type: none"> – dodatke k sredstvom, ki predstavljajo pravico do uporabe, – analizo zapadlosti obveznosti iz najema (skladno z MSRP 7 – <i>Finančni instrumenti: razkritja</i>), ločeno od ostalih finančnih obveznosti, – knjigovodsko vrednost po skupinah sredstev konec poročevalskega obdobja. 	<ul style="list-style-type: none"> – stroške amortizacije po vrstah sredstev, – stroške obresti iz najema, – stroške, povezane s kratkoročnimi najemi (ni potrebno zajeti najemov do 1 meseca), – stroške, povezane z najemi sredstev majhne vrednosti, – stroške, povezane s spremenljivimi najemninami (v kolikor niso zajete v obveznostih iz najema), – prihodke iz podnajema, ki predstavljajo pravico iz uporabe, – v primeru prodaje s povratnim najemom tudi pripoznane dobičke in izgube. 	<ul style="list-style-type: none"> – skupne denarne tokove za najeme.

Vir: MSRP 16.53 (2017), MSRP 16.58 (2017).

Ostala razkritja (MSRP 16.55–57, 60):

- razkritje uporabe izjem za kratkoročne najeme in najeme sredstev majhnih vrednosti. Dodatno še znesek kratkoročnih najemnih obveznosti, če je portfelj kratkoročnih najemov, ki je povzročil stroške v tekočem obdobju, drugačen kot portfelj kratkoročnih najemov, za katere se je zavezal najemnik ob koncu poročevalskega obdobja,
- za sredstva s pravico do uporabe, ki ustrezajo opredelitvi naložbenih nepremičnin, najemnik uporabi določene zahteve po razkritju iz MRS 40 – Naložbene nepremičnine (v nadaljevanju MRS 40),
- za sredstva s pravico do uporabe, kjer je bil uporabljen model prevrednotenja, se uporabijo zahteve za razkritja iz MRS 16.

b) Razkritja za najemodajalca

Kvalitativna in kvantitativna razkritja najemodajalca ločeno po vrsti najema prikazuje slika 11.

Slika 11: Razkritja za najemodajalca

<p>FINANČNI NAJEM (MSRP 16.90a, 93–94)</p>	<ul style="list-style-type: none">– dobičke ali izgube iz prodaje,– finančne prihodke,– prihodke, ki se nanašajo na spremenljive najemnine in niso bili zajeti pri merjenju čiste naložbe,– kvalitativno in kvantitativno pojasnilo pomembnih sprememb knjigovodske vrednosti čiste naložbe v finančne najeme in– analizo zapadlosti terjatev za najemnine.*
<p>POSLOVNI NAJEM (MSRP 16.90b, 95–97)</p>	<ul style="list-style-type: none">– prihodke iz najema, ločeno razkritje spremenljivih najemnin, ki niso odvisne od indeksa ali stopnje,– razčlenitev sredstev, ki jih družba sama uporablja, in sredstev v najemu, skladno z zahtevami iz MRS 16,– za sredstva v poslovnem najemu se uporabijo zahteve za razkritja iz MRS 36, MRS 38, MRS 40 in MRS 41 – Kmetijstvo,– analizo zapadlosti terjatev za najemnine.*

*Prikaz nediskontiranih vrednosti, ki bodo prejete letno, za najmanj prvih pet let in za preostala leta skupaj.

Vir: MSRP 16.90 (2017), MSRP 16.93–97 (2017).

Ostala kvalitativna razkritja (MSRP 16.92):

- narava najemodajalčevih najemnih dejavnosti,
- kako najemnik upravlja s povezanimi tveganji pri najemu, vključno z načini in strategijo obvladovanja tveganj (na primer: dogovori o povratnem nakupu, jamstva, spremenljive najemnine).

3 ANALIZA VPLIVA MSPR 16 NA POSAMEZNE RAČUNOVODSKE IZKAZE IN RAČUNOVODSKE KAZALNIKE IZBRANIH DRUŽB S PODROČJA TELEKOMUNIKACIJ

3.1 Metodologija

V prvem, teoretičnem delu magistrskega dela sem za preučitev telekomunikacijske panoge, njenega razvoja in predstavitev pravil evidentiranja in vrednotenja najemov skladno z MRS 17 in spremembami, ki jih prinaša MSRP 16, uporabila deskriptivno analitični pristop, ki temelji na sekundarnih podatkih. Te sem pridobila iz strokovne literature, znanstvenih člankov, študij, razpoložljivih raziskav revizijskih družb domačih in tujih avtorjev ter organizacij. Navedeno je podlaga za razumevanje empiričnega dela naloge.

Empirični del temelji na kvantitativni analizi javno dostopnih sekundarnih podatkov, pridobljenih iz letnih in polletnih poročil izbranih telekomunikacijskih družb, slovenske in tuje strokovne literature, mednarodnih računovodskih standardov in mednarodnih standardov računovodskega poročanja. Analiza vključuje vpliv novega standarda za področje najemov na računovodske izkaze in ključne kazalnike poslovanja izbranih družb s področja telekomunikacij v Sloveniji in tujini. Družbe v telekomunikacijskem sektorju gradijo lastno omrežje in pridobivajo lastno infrastrukturo, delež lastne opreme glede na najeta sredstva pa se med družbami lahko zelo razlikuje. V analizo učinka novega standarda sem namenoma izbrala prvega ponudnika telekomunikacijskih storitev na slovenskem trgu, ki ima v lasti velik delež komunikacijske infrastrukture, in za primerjavo še dva ponudnika s sedežem v Evropski uniji.

Družbe, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti, so zavezane k pripravi konsolidiranega letnega poročila v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta). Vse tri izbrane družbe vodijo poslovne knjige v skladu z MSRP in imajo poslovno leto enako koledarskemu. V nadaljevanju so prikazani podatki iz nerevidiranih poročil za prvo polletje 2019 in revidiranih poročil za leto 2018. Računovodske usmeritve, pripravljene za medletne in letne računovodske izkaze, se razlikujejo za spremembo zaradi uveljavitve novega standarda za najeme.

3.2 Skupina Telekom Slovenije, d. d.

Skupino Telekom Slovenije (v nadaljevanju Telekom Slovenije) na dan 30. 6. 2019 sestavlja poleg matične družbe še 7 odvisnih družb v Sloveniji (skupaj z ustanovo Srčni

sklad) in 6 odvisnih družb na trgih JV Evrope. Odvisna družba GVO, d. o. o., ima v lasti še dve družbi v Sloveniji in eno v Nemčiji. Matična družba Telekom Slovenije je vodilni slovenski ponudnik najsodobnejših IKT rešitev. V prvem polletju 2019 je ustvarila 90 % vseh poslovnih prihodkov skupine in je v 62,54 % lasti Republike Slovenije (v posrednem lastništvu države je skupaj 73,46 % delnic družbe). Ostali lastniki so domače in tuje pravne in fizične osebe (Telekom Slovenije, 2019b, str. 4).

Telekom Slovenije ima status operaterja s pomembno tržno močjo. Zaradi močne konkurence na trgu so se tržni deleži v ključnih segmentih poslovanja po podatkih za prvo četrtletje 2019 (v obdobju enega leta) nekoliko znižali. Največji upad je na področju mobilne telefonije, in sicer za 3,4 odstotne točke na 41, 9-odstotni tržni delež v Sloveniji. Kljub zmanjšanju tržnega deleža za IP TV za 2,1 odstotne točke se je število priključkov povečalo za 1,3 % in predstavlja skoraj polovico vseh uporabnikov IP TV v Sloveniji. Sledi fiksni širokopasovni dostop s 32,3-odstotnim tržnim deležem in VoIP s 37,7-odstotnim tržnim deležem (Telekom Slovenije, 2019b, str. 12).

Telekom Slovenije je decembra 2018 kot družbenik v družbi M-Pay, d. o. o., sprejel sklep o prenehanju družbe, družba je bila izločena iz konsolidacije in februarja 2019 izbrisana iz sodnega registra. Januarja 2019 je Telekom Slovenije zaključil s postopkom prodaje 100-odstotnega deleža v družbi Blicnet, d. o. o., Banja Luka (Telekom Slovenije, 2019b, str. 4).

Telekom Slovenije je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 povečal čisti dobiček na delnico³ za 0,78 EUR na 3,01 EUR (Telekom Slovenije, 2019b, str. 11). Za leto 2018 je bila izplačana bruto dividenda na delnico v višini 4,50 EUR (za leto 2017: 14,30 EUR) (Telekom Slovenije, 2019c).

Glede na stanje dne 31. 12. 2018 se je število zaposlenih v skupini na 30. 6. 2019 znižalo za 2 % na 3.449 zaposlene (od tega je 84,7 % zaposlenih v Sloveniji), vrednost prodaje na zaposlenega se je povečala za 2 % na 98.877 EUR (Telekom Slovenije, 2019b, str. 8).

Telekom Slovenije se je v letu 2018 osredotočal predvsem na ustvarjanje vrednosti z digitalizacijo, in sicer za enostavno, udobno in prijazno uporabniško izkušnjo. Razvijajo storitve izven osnovne dejavnosti in vstopajo na uporabnikom pomembna področja. Narejen je korak pri razvoju pametne infrastrukture, s čimer je družba postavila temelje za prihodnje telekomunikacijske dejavnosti. V sodelovanju z občinami izvajajo aktivnosti za razvoj pametnih mest, aktivno se pripravljajo na uvedbo pete generacije mobilne telefonije,

³ Izračunan kot razmerje med čistim poslovnim izidom skupine v obravnavanem obdobju in povprečnim številom izdanih navadnih delnic brez lastnih delnic.

ki bo omogočila številne priložnosti za razvoj novih storitev (Telekom Slovenije, 2019a, str. 14).

Strategija Telekoma Slovenije za naslednje 5-letno obdobje do leta 2023 je inoviranje osnovne dejavnosti, intenzivnejša osredotočenost na digitalizacijo ter ustvarjanje dodane vrednosti za uporabnike storitev. Ključne strateške smernice skupine so ohranjanje tržnega položaja na trgu mobilnih storitev, rast števila fiksnih širokopasovnih in TV-priključkov, novi viri prihodkov s širitvijo na druga, uporabnikom pomembna področja, ohranjanje vrhunskega omrežja, konsolidacija na posameznih trgih, poenostavitev procesov, produktov in platform, optimalna kadrovska struktura, finančna stabilnost, kakovost in družbena odgovornost. Z učinkovito infrastrukturo, osredotočenostjo na optimizacijo in standardizacijo aktivnosti, Telekom Slovenije zagotavlja najučinkovitejše poslovne modele (Telekom Slovenije, 2019a, str. 28–30).

3.2.1 Vpliv na računovodske izkaze

Bilančna vsota se je 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta povečala za 3 % na 1.269,5 mio. EUR, predvsem zaradi povečanja sredstev v najemu v vrednosti 80.384 tisoč evrov (v nadaljevanju TEUR), ki predstavljajo 6,3 % bilančne vsote družbe. Hkrati so se na strani sredstev pomembno znižale poslovne in druge terjatve, predvsem zaradi prejema kupnine za prodano družbo Blicnet, posledično so se povečala denarna sredstva. Zaradi ustvarjenega dobička v prvi polovici leta 2019 se je povečal kapital družbe za 3,1 %. Zadolženost je relativno nizka, kar predstavlja dobro izhodišče za ustrezno bonitetno oceno in nižje stroške pri zadolževanju. Dobri dve tretjini dolžniških virov financiranja predstavlja dolgoročno posojilo, izdane obveznice in obveznosti iz naslova finančnega najema kot posledica uveljavitve novega standarda MSRP 16 (Telekom Slovenije, 2019b, str. 42).

Telekom Slovenije je za prehod na novi standard uporabil metodo s kumulativnim učinkom začetka uporabe standarda na dan 1. 1. 2019, spremembe zaradi prehoda so izkazane kot prilagoditev začetnega stanja v izkazu finančnega položaja družbe v vrednosti 78.413 TEUR (od tega 11.175 TEUR iz naslova vnaprej plačanih najetih sredstev – predvsem najem prostorov in zemljišč za bazne postaje in zakupi optičnih vlaken), kot prikazuje slika 12. Pri dolgoročnih zakupih optičnih vlaken so najemne pogodbe sklenjene za določeno obdobje od 15 let do 25 let (Telekom Slovenije, 2019a, str. 197).

Slika 12: Učinki vpeljave MSRP 16 na izkaz finančnega položaja za Telekom Slovenije, d. d.

Skupina Telekom Slovenije (v tisoč EUR)	31. 12. 2018 Poročano	Prilagoditve	1. 1. 2019 Prilagojeno
SREDSTVA			
Neopredmetena sredstva	189.007	0	189.007
Opredmetena osnovna sredstva	655.640	0	655.640
Sredstva v najemu	0	78.413	78.413
Naložbe v odvisne družbe	0	0	0
Druge finančne naložbe	5.116	0	5.116
Dolgoročna pogodbeno sredstva	4.519	0	4.519
Ostala dolgoročna sredstva	47.314	-10.670	36.644
Naložbene nepremičnine	4.039	0	4.039
Odložene terjatve za davek	45.215	0	45.215
Skupaj dolgoročna sredstva	950.850	67.743	1.018.593
Sredstva za odtujitev	526	0	526
Zaloge	27.467	0	27.467
Poslovne in druge terjatve	192.594	0	192.594
Kratkoročna pogodbeno sredstva	12.099	4.561	16.660
Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	37.836	-5.066	32.770
Terjatve za davek iz dobička	572	0	572
Kratkoročne finančne naložbe	91	0	91
Denar in denarni ustrezniki	10.684	0	10.684
Skupaj kratkoročna sredstva	281.869	-505	281.364
Skupaj sredstva	1.232.719	67.238	1.299.957
KAPITAL IN OBVEZNOSTI			
Vpoklicni kapital	272.721	0	272.721
Kapitalske rezerve	181.488	0	181.488
Rezerve iz dobička	123.492	0	123.492
Zadržani čisti poslovni izid	47.938	0	47.938
Rezerve za poštene vrednosti	395	0	395
Rezerve za aktuarske primanjkljaje in presežke	-2.356	0	-2.356
Prevedbene rezerve	16	0	16
Kapital, pripisan lastnikom v obvladujoči družbi	623.694	0	623.694
Neobvladujoči delež	-4.066	0	-4.066
Skupaj kapital in rezerve	619.628	0	619.628
Dolgoročne pogodbene obveznosti	13.450	-13.245	205
Dolgoročno odloženi prihodki	2.702	13.245	15.947
Dolgoročno vnaprej vračunani stroški in odhodki	0	0	0
Rezervacije	21.776	0	21.776
Dolgoročne poslovne obveznosti	13.711	0	13.711
Prejeta dolgoročna posojila in krediti	210.341	0	210.341
Dolgoročne finančne obveznosti iz najemov	0	57.350	57.350
Druge dolgoročne finančne obveznosti	100.759	0	100.759
Odložene obveznosti za davek	1.910	0	1.910
Skupaj dolgoročne obveznosti	364.649	57.350	421.999
Poslovne in druge obveznosti	146.485	0	146.485
Obveznosti za davek iz dobička	82	0	82
Prejeta kratkoročna posojila in krediti	50.897	0	50.897
Kratkoročne finančne obveznosti iz najemov	0	9.888	9.888
Druge kratkoročne finančne obveznosti	1.262	0	1.262
Kratkoročne pogodbene obveznosti	1.621	4.638	6.259
Kratkoročno odloženi prihodki	6.703	-4.638	2.065
Vnaprej vračunani stroški in odhodki	41.392	0	41.392
Skupaj kratkoročne obveznosti	248.442	9.888	258.330
Skupaj obveznosti	613.091	67.238	680.329
Skupaj kapital in obveznosti	1.232.719	67.238	1.299.957

Vir: Telekom Slovenije (2019b, str. 31).

Telekom Slovenije je v prvem polletju 2019 ustvaril 343.052 TEUR poslovnih prihodkov, kar je za 5 % manj kot v prvem polletju 2018. Prihodki 2019 ne vključujejo prihodkov družbe Blicnet, prodane v letu 2018, znižali so se prihodki mobilnega blaga in fiksnega segmenta na končnem trgu ter prihodki na veleprodajnem trgu. Čisti prihodki od prodaje predstavljajo 340.626 TEUR, od tega se kar 70 % nanaša na mobilni in fiksni segment na končnem trgu. Kljub povečanju stroška amortizacije za 5,3 %, predvsem iz naslova najema osnovnih sredstev, je družba zmanjšala odhodke poslovanja glede na enako obdobje 2018 za 8 % na 319.271 TEUR. Zmanjšanje je bilo predvsem posledica zmanjšanja stroškov storitev za 15,2 % oziroma 23.321 TEUR (predvsem telekomunikacijskih storitev, stroškov podizvajalcev in zaradi učinka spremembe pripoznavanja stroškov iz naslova najemnin in zakupa vodov skladno z novim standardom). Posledično se je povečal čisti dobiček za 35 % na 19.572 TEUR (Telekom Slovenije, 2019b, str. 32–35).

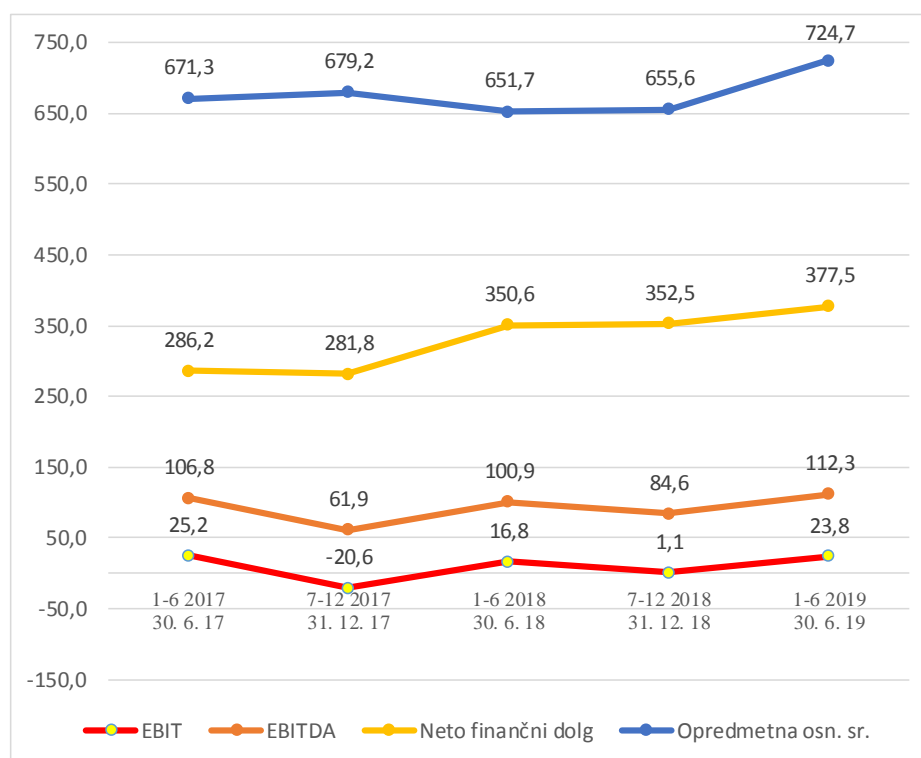
Predvsem zaradi uvedbe novega standarda za najeme so se stroški amortizacije v prvi polovici leta 2019 povečali za 4.458 TEUR na 88.562 TEUR. 80,9 % amortizacije se nanaša na matično družbo Telekom Slovenije. Matična družba je v obravnavanem obdobju spremenila amortizacijske stopnje nekaterim neopredmetenim sredstvom (določeni programski opremi) in sredstvom v najemu, ki izhajajo iz vnaprej plačanih najemnin za bazne postaje. Skupni učinek spremembe je znižanje stroška amortizacije za 1.363 TEUR, od tega se 486 TEUR nanaša na neopredmetena sredstva in 877 TEUR na sredstva v najemu (Telekom Slovenije, 2019b, str. 21).

Izkaz denarnega toka je sestavljen po posredni metodi na osnovi podatkov iz izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in dodatnih podatkov potrebnih za prilagoditev prilivov in odlivov v poročevalskem obdobju (Telekom Slovenije, 2019a, str. 286). V izkazu denarnih tokov najemnik del obroka najemnine, ki se nanaša na glavnico, prikaže med denarnimi sredstvi iz financiranja, del, ki se nanaša na obresti, pa med denarnim tokom iz poslovanja ali financiranja, skladno z MRS 7 – Izkazi denarnih tokov. Telekom Slovenije v prvi polovici leta 2019 izkazuje pozitivni denarni tok iz poslovanja v vrednosti 76.129 TEUR in negativni denarni tok iz naložbenja in financiranja. Zmanjšanje je predvsem posledica nakupa opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev ter odplačila kratkoročnih posojil. Čisto povečanje denarnih sredstev v navedenem obdobju je 43.541 TEUR. Aktivno načrtovanje in uravnavanje denarnih tokov zagotavlja ustrezno plačilno sposobnost skupine.

3.2.2 Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti

Slika 13 prikazuje povečanje kazalnikov uspešnosti, neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2019, kar je glede na uvedbo novega standarda za najeme tudi pričakovano. Izračuni so izvedeni na osnovi računovodskih izkazov v prilogi 1.

Slika 13: Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanja neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Telekom Slovenije v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR

Vir: Telekom Slovenije (2017), Telekom Slovenije (2018), Telekom Slovenije (2019a) in Telekom Slovenije (2019b).

Dobiček iz poslovanja (v nadaljevanju EBIT) se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 povečal za 41,2 % na 23.781 TEUR (EBIT matične družbe se je povečal za 48,0 %). Na negativni EBIT v letu 2017 so vplivale oblikovane rezervacije za zagotavljanje stabilnega in razvojno usmerjenega prihodnjega poslovanja (Telekom Slovenije, 2019a, str. 62).

Dobiček iz poslovanja pred amortizacijo (v nadaljevanju EBITDA) se je povečal za 11,3 % na 112.343 TEUR (EBITDA matične družbe se je povečal za 15,6 %). V letu 2018 je družba sklenila sodno poravnavo z družbo T-2, s čimer je pomembno zmanjšala izpostavljenost do tožbenih postopkov in vplivala na EBITDA (Telekom Slovenije, 2019a, str. 15).

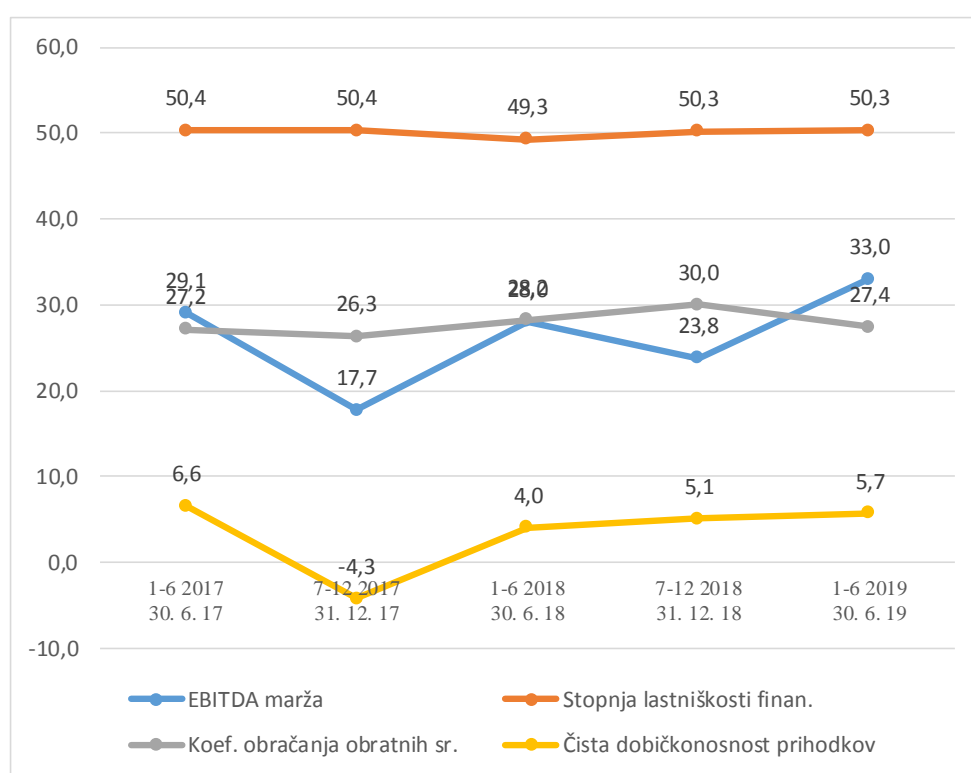
Bruto dolg iz naslova posojil in kreditov, finančnih obveznosti in obveznosti iz najema se je v prvem polletju 2019 glede na konec preteklega leta povečal za 18,9 % na 431.801 TEUR, izključno zaradi obveznosti iz najema in v skladu z novim standardom MSRP 16. Dolgoročne in kratkoročne obveznosti iz najema predstavljajo skupaj 69.813 TEUR. Kljub povečanju denarnih sredstev s kratkoročnimi depoziti in kratkoročnih finančnih naložb iz

10.775 TEUR na 54.310 TEUR, predvsem iz naslova prejema kupnine družbe Blicnet, se je neto finančni dolg⁴ povečal za 7,1 % na 377.491 TEUR.

Kljub temu, da je bila amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev višja od skupne vrednosti novih nabav v obravnavanem obdobju, se je stanje osnovnih sredstev konec polletja 2019 povečalo zaradi evidentiranja najemov v izkazu finančnega položaja družbe.

Gibanje izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja v obdobju dveh let je razvidno s slike 14.

Slika 14: Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Telekom Slovenije v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %

Vir: Telekom Slovenije (2017), Telekom Slovenije (2018), Telekom Slovenije (2019a) in Telekom Slovenije (2019b).

EBITDA marža je eden najpomembnejših kazalnikov pri primerjanju uspešnosti in dobičkonosnosti podjetij v panogi. Izračuna se na naslednji način:

$$EBITDA \text{ marža} = \frac{EBITDA}{\text{Prihodki od prodaje}} \quad (2)$$

⁴ Neto dolg = dolgoročne in kratkoročne finančne obveznosti – denarni ustrezniki

EBITDA marža se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 povečala za 5 odstotnih točk, kar je predvsem posledica zmanjšanja stroškov storitev (med njimi stroškov najema zaradi prehoda na MSRP 16) in racionalizacije poslovanja.

Stopnja lastniškosti financiranja oz. delež kapitala v financiranju je kazalnik, ki je usmerjen v analizo načina financiranja podjetja, kjer nas zanima višina kapitala v strukturi vseh virov financiranja. Posojilodajalcem pokaže tveganje glede vračila glavnice in pripadajočih obresti. Visoka vrednost koeficienta pomeni varno, konzervativno finančno politiko podjetja, kar je pomemben kazalnik za posojilodajalce, saj zmanjšuje tveganje poslovanja. Po drugi strani pa ni v interesu lastnikov družbe, saj je s tem donos na vloženi kapital nižji. Z uvedbo MSRP 16 se pričakuje zmanjšanje stopnje lastniškosti financiranja zaradi pričakovanega povečanja obveznosti do virov sredstev. Delež kapitala v financiranju se izračuna na naslednji način:

$$\text{Stopnja lastniškosti financiranja} = \frac{\text{Kapital}}{\text{Skupaj kapital in obveznosti}} \quad (3)$$

S slike 14 je razvidno, da Telekom Slovenije približno polovico sredstev financira z lastnimi viri in polovico s tujimi viri. Stopnja lastniškosti financiranja je ostala na isti ravni, kljub povečanju kratkoročnih in dolgoročnih obveznosti iz naslova najema, predvsem zaradi zmanjšanja obveznosti do dobaviteljev in vračila kratkoročnih posojil.

Analiza koeficienta obračanja obratnih sredstev nam kaže sposobnost posloводства za učinkovito poslovanje s sredstvi. Izračunamo ga na naslednji način:

$$\text{Koeficient obračanja obratnih sredstev} = \frac{\text{Vsi prihodki}}{\text{Povprečno stanje sredstev}} \quad (4)$$

Koeficient obračanja obratnih sredstev se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 znižalo za 0,8 odstotne točke, kar je v večji meri posledica evidentiranja sredstev v najemu med celotnimi sredstvi družbe.

Dobičkonosnost prihodkov kaže učinkovitost poslovanja podjetja in se izračuna na naslednji način (Bajuk, 2015):

$$\text{Čista dobičkonosnost prihodkov} = \frac{\text{Čisti poslovni izid}}{\text{Prihodki od prodaje}} \quad (5)$$

Dobičkonosnost družbe se je izboljšala glede na predhodno leto predvsem zaradi racionalizacije poslovanja in znižanja stroškov storitev. Z namenom optimizacije stroškov je družba izvedla tudi dezinvestiranje. V letu 2018 je bilo prodanih 13 nepremičnin v vrednosti 0,75 mio. EUR, v naslednjem letu pa se načrtuje prodaja še 12 nepremičnin (Telekom Slovenije, 2019a, str. 153).

Kratkoročni koeficient je kazalnik plačilne sposobnosti podjetja. Večja kot je vrednost koeficienta, manjša je verjetnost za plačilno nesposobnost podjetja. Dolgo je veljalo priporočilo, da naj bi bila vrednost koeficienta najmanj 2, vendar danes mnoga podjetja ohranjajo plačilno sposobnost ob precej nižji vrednosti koeficienta, kar je posledica boljšega upravljanja zalog in poslovnih terjatev. Potrebno je tudi upoštevati, da niso vse vrste kratkoročnih sredstev enako likvidne. Priporočljive vrednosti kazalnikov se lahko bistveno razlikujejo med državami, panogami in podjetji (Igličar, Hočevar & Zaman Groff, 2013, str. 399, str. 409–410). Z uvedbo MSRP 16 se pričakuje zmanjšanje vrednosti kazalnika, ker kratkoročne obveznosti iz najema narastejo, medtem ko kratkoročna sredstva ostanejo nespremenjena. Kratkoročni koeficient se izračuna na naslednji način (Bajuk, 2015):

$$\text{Kratkoročni koeficient} = \frac{\text{Kratkoročna sredstva}}{\text{Kratkoročne obveznosti}} \quad (6)$$

Kratkoročni koeficient Telekoma Slovenije na dan 30. 6. 2019 je 1,5 (31. 12. 2018: 1,1). Povečanje kaže na izboljšanje plačilne sposobnosti družbe, predvsem zaradi zmanjšanja obveznosti do dobaviteljev in posledično zmanjšanja kratkoročnih posojil in kreditov.

Kazalnik donosnosti sredstev (v nadaljevanju ROA) je pomemben kazalnik za vlagatelje in posojilodajalce za oceno finančne uspešnosti podjetja. V primerjavi z ostalimi podjetji v panogi kaže učinkovitost uporabe sredstev, ki jih ima družba na voljo, ne razkriva pa informacij o kakovosti strukture financiranja. Izračuna se na naslednji način:

$$\text{Čista donosnost sredstev} = \frac{\text{Čisti poslovni izid}}{\text{Vsa sredstva}} \quad (7)$$

Z uvedbo novega standarda se pričakuje zmanjšanje vrednosti kazalnika, saj se sredstva v najemu v letu 2019 izkazujejo med vsemi sredstvi družbe. Zaradi povečanja čistega dobička za 34,7 % v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje preteklega leta pa se je donosnost sredstev povečala z 1,2 % na 1,5 %.

3.2.3 Razkritja in ugotovitve

Družba Telekom Slovenije je za prehod na novi standard uporabila prilagojeno retrospektivno metodo. Pri evidentiranju najemov ni uporabila izjem, ki jih dopušča MSRP 16 za kratkoročne najeme in najeme majhnih vrednosti (Telekom Slovenije, 2019a, str. 288).

Iz letnega poročila 2018 je razvidno, da skupina kot najemojemalec izkazuje izključno obveznosti iz poslovnega najema, kar pomeni velik vpliv na računovodske izkaze in kazalnike uspešnosti ob uvedbi novega standarda za najeme. Skupina najema opredmetena

osnovna sredstva, ki se nanašajo predvsem na najem poslovnih prostorov, zakupe vodov in baznih postaj. Najemne pogodbe so sklenjene za nedoločen čas, za čas obratovanja ali določen čas z možnostjo podaljšanja ali predčasne prekinitve (v tem primeru se naročniku obračunajo penali skladno s pravili, določenimi v pogodbi). Za dolgoročne najeme vodov se sklepajo pogodbe za točno določeno obdobje, večinoma za 15 let. Pri nepremičninah in baznih postajah se sklepa pogodba za nedoločen čas ali za 15 let, z možnostjo podaljšanja ali prekinitve. Stroški najema se časovno enakomerno pripoznajo v izkazu poslovnega izida med stroški storitev (Telekom Slovenije, 2019a, str. 240, str. 321–322).

Kljub nižjim prihodkom od prodaje je Telekom Slovenije v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta uspel povečati čisti dobiček poslovnega obdobja predvsem zaradi znižanja stroškov storitev. Razmerje med kapitalom in sredstvi je ostalo nespremenjeno. Ključni kazalniki uspešnosti družbe so se gibali v skladu s pričakovanji ob uvedbi MSRP 16, razen kratkoročnega koeficienta in kazalnika ROA.

3.3 Skupina Telekom Austria AG

Skupina A1 Telekom Austria (v nadaljevanju Telekom Austria) je vodilni ponudnik digitalnih storitev in komunikacijskih rešitev v regiji srednje in vzhodne Evrope. Družba deluje v Avstriji, Bolgariji, Hrvaški, Belorusiji, Sloveniji, Republiki Srbiji in Severni Makedoniji in ima skupaj več kot 24 mio. odjemalcev. V letu 2018 so ustvarili 4,44 mrd. EUR poslovnih prihodkov. Telekom Austria je evropska enota 51-odstotnega delničarja América Móvil, ene največjih svetovnih telekomunikacijskih multinacionalk. 28,42 % delnic pripada Österreichische Beteiligungs AG, preostale pa so na voljo za trgovanje na sekundarnem trgu vrednostnih papirjev (A1 Telekom Austria Group, 2019d). Skupaj imajo koristi od ekonomije obsega in sinergijske učinke na področju razvoja, tehnologij in javnih naročil.

Dobiček na delnico, ki ga je mogoče pripisati imetnikom kapitala obvladujočega podjetja skupine Telekom Austria, se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 povečal za 0,1 EUR na 0,23 EUR (A1 Telekom Austria Group, 2019c, str. 24). Posledica je povečanje zneska dividende, ki je za leto 2018 predstavljala 0,21 EUR (za leto 2017: 0,20 EUR) (A1 Telekom Austria Group, 2019a, str. 59).

Glede na stanje dne 31. 12. 2018 se je število zaposlenih v skupini na 30. 6. 2019 znižalo za 1 % na 18.541 zaposlenih (od tega je 43,4 % zaposlenih v Avstriji) (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 12), vrednost prodaje na zaposlenega se je povečala za 3 % na 118.788 EUR.

Cilji, strategija in korporativna kultura skupine A1 Telekom Austria so usmerjeni v opolnomočenje digitalnega življenja. Strategija temelji na rasti prihodkov in poudarku na

odličnosti in strokovnosti pri delu. Zaradi močne konkurence na trgu telekomunikacijskih storitev si Telekom Austria prizadeva diferencirati ponudbo svojih storitev in posebno pozornost nameniti trženju, kar bo skupaj z nadaljnjim prizadevanjem za prestrukturiranje in digitalizacijo omejilo rast dobičkonosnosti prihodkov v letu 2019 (Bloomberg, 2019).

3.3.1 Vpliv na računovodske izkaze

Prilagoditev na novi standard 1. 1. 2019 predstavlja 11,9 % bilančne vsote oziroma 1.002,4 mio. EUR, kot je razvidno s slike 15 (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 33). Znesek vključuje:

- poslovne najeme, pripoznane po MRS 17, v vrednosti 373,8 mio. EUR,
- upoštevanje možnosti podaljšanja ali predčasne prekinitve 670,7 mio. EUR in
- zmanjšanja v vrednosti 42,1 mio. EUR (učinek diskontiranja bodočih plačil 32,6 mio. EUR, izjeme za kratkoročne najeme 0,8 mio. EUR, izjeme za najeme sredstev nizke vrednosti 7,6 mio. EUR in drugo 1,0 mio. EUR).

Razlika v drugih kratkoročnih in dolgoročnih sredstvih se nanaša na razmejene stroške iz naslova najema, ki so bili prerazporejeni med najemne obveznosti.

Finančni najemi so bili v letu 2018 predstavljeni v okviru kratkoročnih in dolgoročnih dolgov in na dan prehoda prerazporejeni med najemne obveznosti. Telekom Austria je iz naslova najema pripoznal 14,3 % kratkoročnih in 85,7 % dolgoročnih obveznosti. MSRP 16 ima posledično velik vpliv na izkaz finančnega položaja družbe, kot je razvidno s slike 15.

Bilančna vsota se je 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta povečala za 13,3 % na 8.395,2 mio. EUR, predvsem zaradi povečanja sredstev v najemu v vrednosti 976,1 mio. EUR, ki predstavljajo 11,6 % bilančne vsote družbe. V primerjavi s 1. 1. 2019 pa se je rahlo znižala, z manjšimi spremembami v bilančni strukturi.

Skupni prihodki skupine so se v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje predhodnega leta povečali za 2,1 % na 2.212,1 mio. EUR (od tega je 59 % prihodkov doseženih v Avstriji), kar je posledica rasti prihodkov od storitev na vseh trgih. Prihodki mobilnih storitev so se povečali ali ostali stabilni na vseh trgih, predvsem zaradi velikega povpraševanja po WiFi usmerjevalnikih. Večja rast prihodkov fiksnih storitev je bila dosežena v Avstriji in Bolgariji, v drugih državah ni bilo večjih sprememb (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 35). V prvi polovici leta 2019 se je amortizacija, vključno z amortizacijo pravice do uporabe najetih sredstev, zmanjšala za 24,3 % na 471,3 mio. EUR, na kar je vplivala visoka amortizacija blagovne znamke v primerjalnem obdobju 2018. Predvsem zaradi povečanja prihodkov od prodaje, nižje amortizacije in stroškov storitev se

je čisti dobiček v prvem polletju 2019 povečal za 80,2 % na 155,9 mio. EUR (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 11).

Slika 15: Prikaz vpliva MSRP 16 na zgoščeni izkaz finančnega položaja družbe Telekom Austria

Skupina Telekom Austria (v mio EUR)	31. 12. 2018	Prilagoditve	1. 1. 2019
	MRS 17 Revidirano		MSRP 16 Nerevidirano
SREDSTVA			
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	63,6	0,0	63,6
Kratkoročne terjatve do kupcev, posrednikov in druge terjatve	830,4	0,0	830,4
Zaloge	131,2	0,0	131,2
Ostala kratkoročna sredstva	298,2	-7,4	290,9
Skupaj kratkoročna sredstva	1.323,4	-7,4	1.316,0
Nepremičnine, naprave in oprema	2.716,1	0,0	2.716,1
Pravica do uporabe sredstev	0,0	1.010,7	1.010,7
Neopredmetena sredstva	1.782,7	0,0	1.782,7
Dobro ime	1.277,9	0,0	1.277,9
Naložbe v podružnice in dolgoročne naložbe	44,7	0,0	44,7
Ostala dolgoročna sredstva	263,3	-0,9	262,4
Skupaj dolgoročna sredstva	6.084,7	1.009,8	7.094,5
Skupaj sredstva	7.408,1	1.002,4	8.410,5
KAPITAL IN OBVEZNOSTI			
Kratkoročni dolg in kratkoročni del dolgoročnega dolga	245,3	-0,3	245,0
Kratkoročne finančne obveznosti iz najemov	0,0	143,6	143,6
Obveznosti do dobaviteljev	937,9	0,0	937,9
Ostale kratkoročne obveznosti	421,5	-0,2	421,3
Skupaj kratkoročne obveznosti	1.604,7	143,2	1.747,8
Dolgoročni dolgovi	2.536,8	-0,4	2.536,4
Dolgoročne finančne obveznosti iz najemov	0,0	859,4	859,4
Ostale dolgoročne obveznosti	817,2	0,1	817,2
Skupaj dolgoročne obveznosti	3.354,0	859,1	4.213,0
Kapital	2.449,4	0,2	2.449,6
Skupaj kapital in obveznosti	7.408,1	1.002,4	8.410,5

Vir: A1 Telekom Austria Group (2019b, str. 32).

Tabela 8 prikazuje primerjavo določenih postavk izkaza denarnega toka z in brez prilagoditev na MSRP 16 v enakem obdobju preteklega leta.

Tabela 8: Primerjava določenih postavk izkaza denarnega toka v povezavi z MSRP 16

TELEKOM AUSTRIA			sprememba	1-6 2018	sprememba
DENARNI TOK	1-6 2019	1-6 2018	v %	prilagojeno	v %
v mio EUR	MSRP 16	2019/2018	2019/2018	MSRP 16	2019/2018 pril.
Denarni tok iz poslovanja	668,8	600,1	11,4%	688,6	-2,9%
Investicije v osnovna sredstva	-473,2	-366,4	29,2%	-366,4	29,2%
Priliv od prodaje opred. osnovnih sredstev	11,7	4,3	173,3%	4,3	173,3%
Plačane obresti	-53,7	-32,3	66,3%	-38,6	39,1%
Plačane najemnine - glavnica	-84,9	0	-	-82,2	3,3%
Denarni tok	68,7	205,7		205,7	

Vir: A1 Telekom Austria Group (2019b, str. 11).

Če primerjamo prilagojene postavke po MSRP 16, vidimo, da se je denarni tok iz poslovne dejavnosti zmanjšal za 2,9 % kljub večji poslovni uspešnosti v prvi polovici leta 2019. Zmanjšanje je posledica večjih potreb po obratnem kapitalu, višjih plačil dobaviteljem (predvsem iz naslova prestrukturiranja) in plačila davkov (davčni primer plačila dohodnine v Bolgariji ter večjih odlivov iz naslova davka od dohodka pravnih oseb). Povečane investicije v osnovna sredstva temeljijo predvsem na nakupu frekvenc v Avstriji in Belorusiji. Povečali so se prilivi od prodaje nepremičnin v Avstriji in odlivi za obresti zaradi plačila davka v Bolgariji.

Če primerjamo neprilagojene postavke preteklega leta iz naslova MRSP 16 se je denarni tok iz poslovanja v prvi polovici leta 2019 povečal za 11,4 %, saj so plačila najemnin v letu 2019 izkazana v denarnem toku iz financiranja. Razpoložljiva denarna sredstva so se pri navedenih postavkah denarnega toka v prvi polovici leta 2019 glede na enako obdobje preteklega leta zmanjšala za 137 mio. EUR.

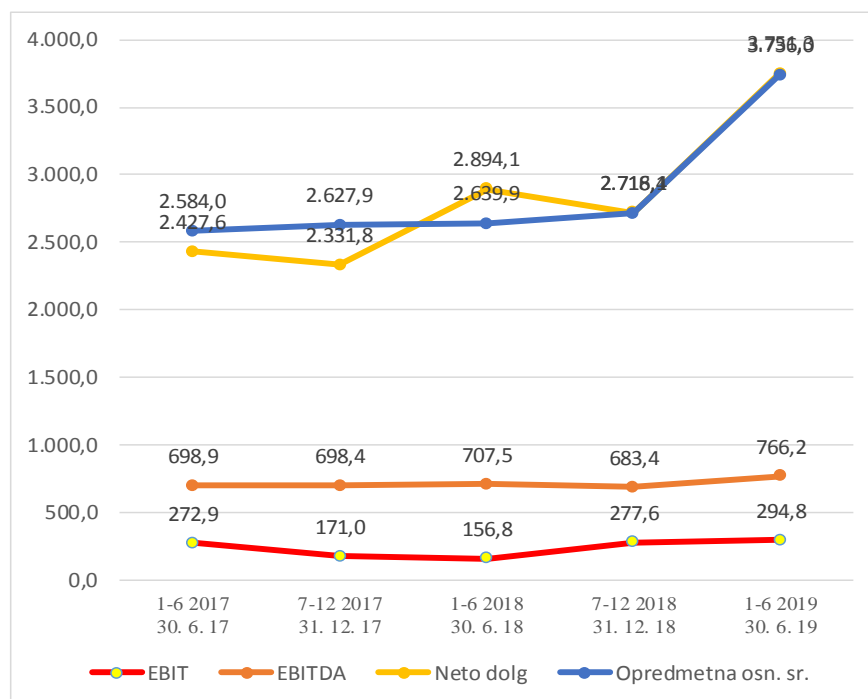
Skupni neto denarni tok družbe tudi v prvem polletju 2019 ostaja negativen, vendar se je glede na predhodno obdobje denarni tok povečal za 119,2 mio. EUR, predvsem zaradi višjih prejemkov od prodaje storitev in nižjih odlivov iz financiranja.

V letu 2018 so bila plačila za poslovni najem vključena v denarni tok iz poslovanja, od leta 2019 pa se prikazujejo v denarnem toku iz financiranja, razčlenjena na plačila iz najema glavnice in obresti. Predplačila in drugi neposredni stroški, vezani na najem sredstev, ki so plačani pred pripoznanjem pravice do uporabe sredstva, so izkazani v denarnem toku iz naložbenja med kapitalskimi izdatki (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 33).

3.3.2 Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti

Slika 16 prikazuje povečanje kazalnikov uspešnosti glede na enako obdobje preteklega leta, neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2019, kar je glede na uvedbo novega standarda za najeme tudi pričakovano. Izračuni so izvedeni na osnovi računovodskih izkazov v prilogi 2.

Slika 16: Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanja neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Telekom Austria v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR

Vir: A1 Telekom Austria Group (2017), A1 Telekom Austria Group (2018), A1 Telekom Austria Group (2019a) in A1 Telekom Austria Group (2019b).

EBIT skupine se je povečal za 88,0 % na 294,8 mio. EUR. Amortizacija blagovnih znamk je negativno vplivala na primerjalno obdobje v prvem polletju 2018. EBITDA skupine se je povečal za 8,3 %, kar je predvsem posledica uvedbe MSRP 16. V kolikor ne upoštevamo enkratnih učinkov, učinkov tečajnih sprememb in stroškov prestrukturiranja se EBITDA skupine poveča za 2,9 %. Povečanje izhaja iz naslova uspešnega poslovanja v Bolgariji, na Hrvaškem in v Sloveniji. V kolikor bi podatke za prvo polletje 2018 prilagodili novemu standardu MSRP 16, bi se EBITDA zmanjšal za 2,4 %, kar je posledica negativnega EBITDA, doseženega pri poslovanju v Avstriji. Vzrok znižanja kazalnika uspešnosti je posledica učinka nižje marže pri opremljenosti in predvsem stroška prestrukturiranja, ki je v Avstriji v prvi polovici leta 2019 predstavljal 42,0 mio. EUR (1–6 2018: 0,2 mio. EUR) (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 9).

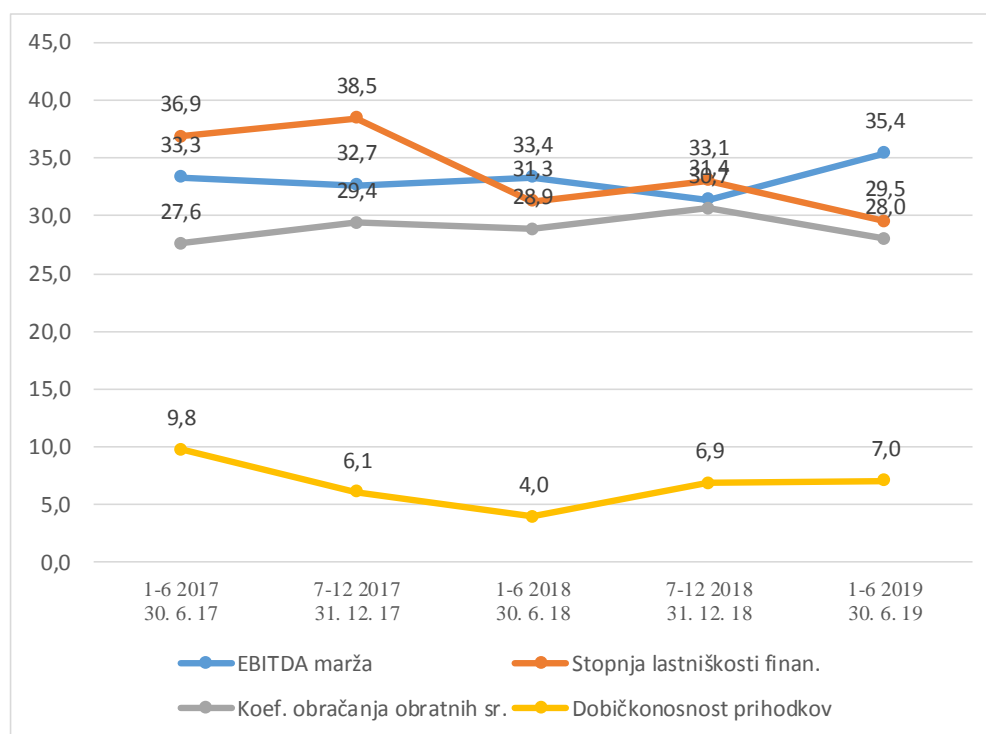
Pozitivno gibanje obeh kazalnikov uspešnosti v prvem polletju 2019 je razvidno s slike 16.

Opredmetena osnovna sredstva družbe so se 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta povečala za 37,6 %, posledično se je neto finančni dolg zaradi pripoznanih obveznosti iz najema povečal za 38,0 %. Če bi primerjali prilagojene podatke za leto 2018, bi se neto finančni dolg povečal le za 0,8 %. Vzrok so večje kratkoročne obveznosti in zmanjšanje

denarnih sredstev, kar je posledica plačila frekvenc v drugem četrtletju 2019 (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 12).

Gibanje izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja v obdobju dveh let je razvidno s slike 17.

Slika 17: Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Telekom Austria v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %

Vir: A1 Telekom Austria Group (2017), A1 Telekom Austria Group (2018), A1 Telekom Austria Group (2019a) in A1 Telekom Austria Group (2019b).

EBITDA marža se je v prvem polletju leta 2019 glede na enako obdobje preteklega leta povečala za 2 odstotni točki na 35,4 %. Hkrati družba beleži povečanje kazalnika dobičkonosnosti prihodkov za 3 odstotne točke, kar je predvsem posledica višjih prihodkov od prodaje storitev in nižjih stroškov storitev ter amortizacije neopredmetenih sredstev.

Stopnja lastniškosti financiranja se je kljub povečanju kapitala iz naslova večjega zadržanega dobička zmanjšala za 3,6 odstotne točke na 29,5 % zaradi pripoznanih obveznosti iz najema sredstev.

Koeficient obračanja obratnih sredstev se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 znižalo za 0,9 odstotne točke, kar je predvsem posledica evidentiranja sredstev v najemu med celotnimi sredstvi družbe.

Kratkoročni koeficient družbe Telekom Austria ostaja 0,8, enak kot v letu 2018.

Zaradi povečanja čistega dobička za 80,2 % v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta se je kljub pomembnemu povečanju bilančne vsote donosnost sredstev (kazalnik ROA) povečala z 1,2 % na 1,9 %.

3.3.3 Razkritja in ugotovitve

Novi standard ima pomemben vpliv na računovodske izkaze družbe, zlasti z vidika najemnika, v povezavi z najemi telekomunikacijskih mest za fiksno in mobilno telefonijo. Družba je pri prehodu na novi standard izbrala prilagojeno retrospektivno metodo. Informacije in pojasnila v letnem poročilu za leto 2018 so pripravljena v skladu z MRS 17, razen v delu, ki se nanaša na poročanje po odsekih, kjer so podatki predstavljeni na podlagi MSRP 16 z zadostno natančnostjo.

Skupina Telekom Austria je z uvedbo novega standarda pripoznala poslovne najeme kot pravico do uporabe sredstev na osnovi diskontiranih prihodnjih plačil, vključno z upoštevanjem predplačil in neposrednih stroškov. Pri diskontiranju je skupina uporabila obrestno mero 0,05–2,29 % za evroobmočje in 1,79–7,96 % za ostala območja. Uporabljen obrestni meri je odraz pogojev, določenih v pogodbi, in prilagojena državi, valuti in tveganju podjetja (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 31). Pri določitvi trajanja najemnega razmerja je upoštevana tudi možnost podaljšanja ali predčasne prekinitve pogodbe. Pri pogodbah z neomejeno dobo trajanja oziroma do preklica je družba uporabila 7-letno obdobje najema, ki upošteva značilnosti najete opreme, poslovno strategijo družbe in verjetnost najema. Pri nekaterih najemih fiksne infrastrukture v Avstriji je bilo 15-letno obdobje ocenjeno kot primerno obdobje najema (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 32).

Skupina se je skladno z MSRP 16.C3 odločila za praktično rešitev, kar pomeni, da ji na datum začetka uporabe standarda ni potrebno ponovno presojeti, ali pogodba vsebuje sestavino najema. Hkrati je družba uporabila izjeme pri pripoznavanju kratkoročnih najemov in sredstev z nizko vrednostjo, ki nimajo pomembnega vpliva na poslovanje. Izjeme ne veljajo za pomembna sredstva, kot so bazne postaje, tehnične naprave, nepremičnine in vozila. Nenajemne sestavine pogodbe, kot je električna energija in vzdrževanje, niso vključene v pravico do uporabe sredstva (A1 Telekom Austria Group, 2019b, str. 32).

3.4 Skupina Deutsche Telekom AG

Skupina Deutsche Telekom (v nadaljevanju Deutsche Telekom) je bila ustanovljena januarja 1995. Matična družba ima sedež v mestu Bonn, Nemčija. Svoje hčerinske družbe

in podružnice ima v mnogih državah Evrope, severni in južni Ameriki, Aziji in Afriki. Deutsche Telekom je v 14,5-odstotni lasti Zvezne republike Nemčije oziroma posredno preko Kreditanstalt für Wiederaufbau ima država skupaj v lasti 31,9-odstotni delež. Delež institucionalnih vlagateljev se je zmanjšal na 52,2 %, medtem ko se je delež malih vlagateljev povečal na 15,9 % (Deutsche Telekom, 2019a, str. 21). Organizacijsko strukturo družbe sestavlja uprava s podpornimi službami in 5 operativnih segmentov: Nemčija, Evropa, Združene države Amerike, sistemske rešitve (globalne IKT rešitve) in razvoj skupine.

Po podatkih vidimo, da Deutsche Telekom od leta 2014 vztrajno povečuje število uporabnikov mobilnih storitev, ki na 30. 6. 2019 dosega že 179,8 mio. uporabnikov (2018: 178,4 in 2017: 168,4 mio. uporabnikov). Od tega je 46,2 % uporabnikov iz Združenih držav Amerike (v nadaljevanju ZDA), sledi Nemčija s 24,9 %. Povečuje se tudi število uporabnikov širokopasovnih storitev na maloprodajnem trgu, ki na dan 30. 6. 2019 dosega 20,8 mio. uporabnikov (2018: 20,2 in 2017: 18,9 mio. uporabnikov). Od tega jih je 65,7 % iz Nemčije. Število uporabnikov fiksnih storitev se nekoliko znižuje in dosega 27,8 mio. uporabnikov (2018: 27,9 mio. uporabnikov), od katerih jih je 65,6 % iz Nemčije (Deutsche Telekom, 2019a, str. 42).

V letu 2018 je družba ustvarila 75,7 mrd. EUR prihodkov od prodaje, od tega 32,2 % v Nemčiji (Deutsche Telekom, 2019a, str. 52) in za leto 2018 izplačala dividendo na delnico v višini 0,70 EUR (2017: 0,65 EUR) (Deutsche Telekom, 2019a, str. 2). Število zaposlenih v skupini se je na dan 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta znižalo za 1 % na 212.762 zaposlenih (od tega je 45,1 % zaposlenih iz Nemčije), vrednost prodaje na zaposlenega se je povečala za 8 % na 183.230 EUR.

Transakcije v prvem polletju 2019, ki imajo pomemben vpliv na sestavo skupine:

- nakup telekomunikacijskega ponudnika Tele2 Netherlands Holding N. V., ki je v celoti vključen v konsolidirane računovodske izkaze skupine. Kupnina v vrednosti 734 mio. EUR je sestavljena iz neposrednega plačila 234 mio. EUR in 25 % tržnega deleža družbe T-Mobile Netherlands v vrednosti 500 mio. EUR. S tem je skupina pridobila močnega ponudnika konvergentnih fiksnih omrežij in mobilnih storitev na nizozemskem trgu. Deutsche Telekom je v izkazu finančnega položaja na dan nakupa pripoznal dobro ime v vrednosti 203 mio. EUR, kar odraža pričakovane sinergije v poslovanju in povečanje dobička. Neobvladujoči delež v prevzemno podjetje je izmerjen po pošteni vrednosti (Deutsche Telekom, 2019b, str. 41);
- prodaja družbe Telekom Albania in
- združitev družbe T-Mobile z Sprint Corp.

Ključno za nadaljnji uspeh družbe je vlaganje v omrežno infrastrukturo. Deutsche Telekom je v letu 2018 investiral 12,2 mrd. EUR predvsem v optična vlakna, IPTV, prehajanje na

IP-omrežje, LTE in nadgradnjo zmogljivosti omrežja za potrebe vedno večjega prenosa podatkov (Deutsche Telekom, 2019a, str. 49). Strategija skupine je širiti položaj vodilnega telekomunikacijskega ponudnika v Evropi na osnovi odličnih uporabniških izkušenj, integriranega gigabit omrežja ter varnih in naprednih IKT rešitev. Pri tem je vodilo družbe poenostavitev, digitalizacija in pospešitev procesov (Deutsche Telekom, 2019a, str. 35).

3.4.1 Vpliv na računovodske izkaze

Novi standard za najeme ima pomemben vpliv na konsolidirane računovodske izkaze družbe, predstavitev finančnih podatkov in na potrebna razkritja (Deutsche Telekom, 2019a, str. 160).

Iz izkaza finančnega položaja je razvidno, da se je bilančna vsota družbe povečala za 13,0 % oziroma za 18.839 mio. EUR, kaj je predvsem posledica uvedbe novega standarda za najeme. Pravica do uporabe sredstev na dan 30. 6. 2019 predstavlja 17.549 mio. EUR, od tega se 60,5 % nanaša na tehnično opremo, 35,2 % na zemljišča in zgradbe, 4,3 % pa predstavljajo nepremičnine na osnovi prodaje in povratnega najema ter pohištvo in ostala oprema. Iz naslova najema so oblikovane kratkoročne in dolgoročne obveznosti, ki dne 30. 6. 2019 predstavljajo 19.347 mio. EUR, od katerih se 20,8 % nanaša na kratkoročne obveznosti.

Večja sprememba v bilančni vsoti družbe je tudi znižanje knjigovodske vrednosti nepremičnin in opreme v lasti, ki se je dne 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta znižala za 1,5 mrd. EUR na 49,1 mrd. EUR. Sprememba je posledica (Deutsche Telekom, 2019b, str. 42):

- znižanja zaradi prerazvrstitve finančnih najemov v vrednosti 2,5 mrd. EUR, amortizacije in izgub zaradi oslabitve v vrednosti 4,4 mrd. EUR ter odtujitev v vrednosti 0,2 mrd. EUR in
- povečanja v višini 5,3 mrd. EUR (nanaša se predvsem na nadgradnjo širokopasovnega/optičnega omrežja, IP in mobilno infrastrukturo) ter 0,3 mrd. EUR zaradi nakupa družbe Tele2 Netherlands in pozitivnih tečajnih razlik.

Deutsche Telekom želi tudi v naslednjih dveh letih investirati v gradnjo lastne infrastrukture v Nemčiji, ZDA in Evropi in s tem zaščititi svoj tržni delež in ga v prihodnje še povečati (Deutsche Telekom, 2019a, str. 105). Družba kot najemnik pripozna pravico do uporabe najetega sredstva skupaj z začetnimi neposrednimi stroški, predplačili in stroški povrnitve v prvotno stanje najetega sredstva, zmanjšano za prejete spodbude. Hkrati se oblikujejo obveznosti za plačilo glavnice in obresti. Oba navedena faktorja vodita do višjih začetnih stroškov, kot je bilo to po MRS 17. Novi standard ima materialni učinek na računovodske izkaze družbe, predvsem na višino sredstev v izkazu finančnega položaja družbe, poslovni izid iz poslovanja, neto denarni tok iz poslovanja in financiranja,

računovodske kazalnike in potrebna razkritja in pojasnila v računovodskih poročilih družbe. Pomemben vpliv je predvsem zaradi najema prostora za bazne postaje, najema omrežne infrastrukture in nepremičnin za administrativne in tehnične namene (Deutsche Telekom, 2019b, str. 37).

Vpliv MSRP 16 na konsolidirani izkaz finančnega položaja družbe ob prehodu na novi standard je prikazan na sliki 18, kjer so kratkoročne in dolgoročne postavke zaradi poenostavitve prikazane skupaj. S slike je razvidno povečanje celotnih sredstev za 15.776 mio. EUR in obveznosti za 15.430 mio. EUR iz naslova ponovnega merjenja po MSRP 16, razlika med sredstvi in obveznostmi v vrednosti 346 mio. EUR je pripoznana v zadržanih dobičkih na dan prehoda na novi standard. Pravica do uporabe sredstev v najemu, vključno s prerazvrstitvami, predstavlja 16.239 mio. EUR in vključuje tako pravico do uporabe najetih sredstev kot sredstev, ki so bila prej izkazana med osnovnimi sredstvi, nepremičninami in opremljenimi v vrednosti 2.524 mio. EUR in izhajajo iz finančnega najema (Deutsche Telekom, 2019b, str. 42). V prvem polletju 2019 je bila amortizacija sredstev v najemu, ki so bila pripoznana na dan prehoda, enaka 1.747 mio. EUR, odhodki od obresti pa so 434 mio. EUR (Deutsche Telekom, 2019b, str. 40).

Slika 18: Učinki vpeljave MSRP 16 na izkaz finančnega položaja za Deutsche Telekom AG

Skupina Deutsche Telekom (v mio EUR)*	31. 12. 2018 MRS 17	Ponovno merjenje	Prerazvrstitve	1. 1. 2019 MSRP 16
SREDSTVA				
Neopredmetena sredstva	64.950	0	-29	64.921
Nepremičnine, naprave in oprema	50.631	0	-2.524	48.107
Pravica do uporabe sredstev	0	15.601	638	16.239
Ostala finančna sredstva	4.432	0	21	4.453
Odložene terjatve za davek	2.949	166	0	3.115
Ostala sredstva	2.234	0	-196	2.038
Dolgoročna sredstva in skupina sredstev za odtujitev	145	9	0	154
Ostala kratkoročna in dolgoročna sredstva	20.034	0	0	20.034
Skupaj sredstva	145.375	15.776	-2.090	159.061
KAPITAL IN OBVEZNOSTI				
Obveznosti				
Finančne obveznosti	62.275	0	-2.481	59.794
Obveznosti iz najema	0	15.601	2.472	18.073
Ostale rezervacije	6.435	0	-185	6.250
Odložene obveznosti za davek	8.240	290	0	8.530
Ostale obveznosti	3.427	-470	-1.859	1.098
Obveznosti iz pogodb	585	0	-7	578
Poslovne in druge obveznosti	10.735	0	-30	10.705
Obveznosti za dolgoročna sredstva in skupino sredstev za odtujitev	36	9	0	45
Kapital				
Zadržani dobiček, vključno s prenesenim in neobvladujočimi deleži	-25.462	346	0	-25.116
Ostale obveznosti in kapital	79.104	0	0	79.104
Skupaj kapital in obveznosti	145.375	15.776	-2.090	159.061

* Prikazane so le tiste postavke izkaza finančnega položaja na katere vpliva MSRP 16 na dan prehoda. Zaradi poenostavitve so kratkoročne in dolgoročne obveznosti prikazane skupaj.

Vir: Deutsche Telekom (2019b, str. 39).

V prvem polletju 2019 so se neto prihodki iz poslovanja glede na prvo polletje 2018 povečali za 7,9 % oziroma za 2.861 mio. EUR. Kar 81,9 % neto prihodkov predstavlja prodaja storitev, od tega je največji delež ustvarjenih prihodkov v ZDA, sledi Nemčija in nato preostala Evropa. Na drugi strani so se pomembno povečali stroški amortizacije in odhodki iz oslabitve za 35,8 % oziroma za 2.253 mio. EUR glede na enako obdobje preteklega leta. Povečanje je predvsem posledica amortizacije sredstev v najemu v vrednosti 1.747 mio. EUR, delno pa tudi povečanih investicij v preteklem obdobju. 60 % amortizacije predstavlja tehnična oprema in stroji, sledijo nepremičnine, sredstva s povratnim najemom in ostala oprema ter pohištvo. Pred uvedbo MSRP 16 so bili stroški najema izkazani med nabavno vrednostjo prodanega blaga in storitev v izkazu poslovnega izida. Pomembneje so se povečali tudi stroški zaposlenih in obrestni odhodki. Čisti dobiček družbe se je v obravnavanem obdobju povečal za 24,1 % oziroma za 358 mio. EUR in predstavlja 1.845 mio. EUR (brez neobvladujočega deleža) (Deutsche Telekom, 2019b, str. 37, 44–45).

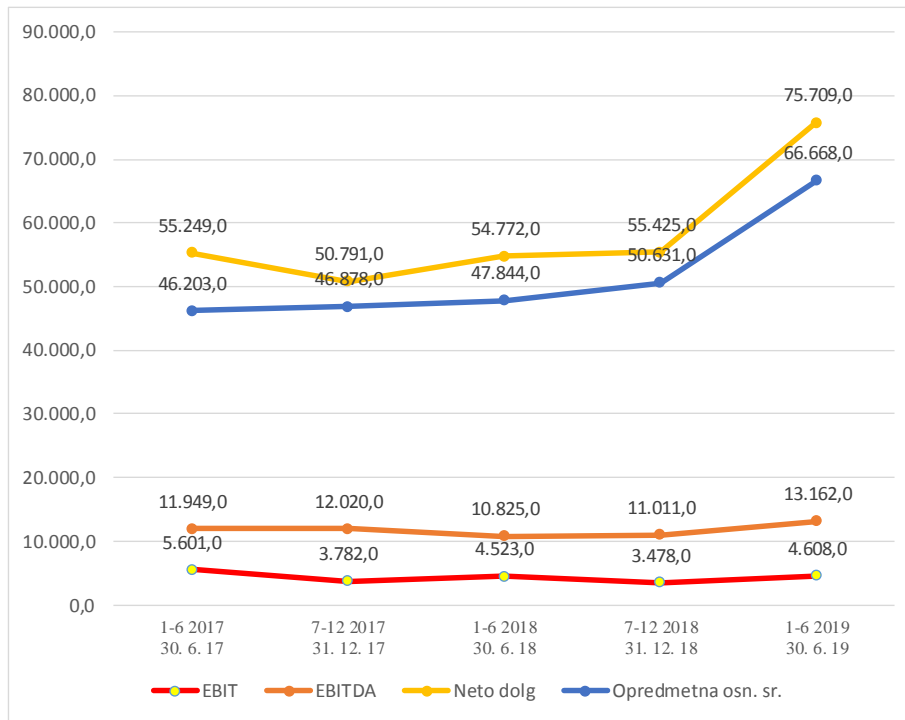
Dober poslovni rezultat se odraža tudi v povečanju neto denarnega toka iz poslovanja v izkazu denarnega toka. Pomembno so se povečala neto denarna sredstva iz poslovne dejavnosti v ZDA. Uvedba MSPR 16 je dodatno povzročila povečanje pozitivnega denarnega toka iz poslovanja in zmanjšanje denarnega toka iz financiranja. Po MRS 17 so se stroški najema prikazovali v denarnem toku iz poslovanja, z uvedbo novega standarda pa družba prikazuje plačila obveznosti iz naslova glavnice v denarnem toku iz financiranja, obresti pa ostajajo in zmanjšujejo denarni tok iz poslovanja. Kljub povečanju negativnega denarnega toka iz naložbenja in financiranja se je skupni neto denarni tok v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta povečal za 583 mio. EUR iz naslova denarnega toka iz poslovanja (Deutsche Telekom, 2019b, str. 37). V letu 2019, 2020 zapade v plačilo 4,6 mrd. EUR izdanih obveznic. Za ohranjanje likvidnosti družba načrtuje izdajo novih obveznic v različnih valutah (Deutsche Telekom, 2019a, str. 105).

3.4.2 Vpliv na ključne kazalnike uspešnosti

Izračuni računovodskih kazalnikov so izvedeni na osnovi računovodskih izkazov v prilogi 3.

Slika 19 prikazuje povečanje vseh kazalnikov v prvi polovici leta 2019 glede na enako obdobje preteklega leta, predvsem zaradi uvedbe novega standarda za najeme.

Slika 19: Prikaz kazalnikov dobičkonosnosti, gibanje neto dolga in opredmetenih osnovnih sredstev za Deutsche Telekom v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v mio. EUR

Vir: Deutsche Telekom (2017), Deutsche Telekom (2018), Deutsche Telekom (2019a) in Deutsche Telekom (2019b).

Zaradi prikaza stroškov najema med amortizacijo in obrestnimi odhodki v letu 2019, skladno z MSRP 16, se je, kot je razvidno s slike 19, pomembno povečal kazalnik EBITDA. Z namenom, da se omogoči ustrežnejša primerjava kazalnika med različnimi obdobji, družba izračunava tudi prilagojen EBITDA kazalnik uspešnosti poslovanja (Deutsche Telekom, 2019a, str. 41). Deutsche Telekom je izvedel prilagoditve predvsem na strani odhodkov iz poslovanja in sicer stroškov dela (prestrukturiranje osebja, predčasne upokojitve, odpravnine) (Deutsche Telekom, 2019c). Zaradi uspešne prodaje, delno tudi optimizacije stroškov in vpliva uvedbe MSRP 16 se je EBITDA v prvem polletju 2019 povečal za 21,6 %, v kolikor pa izključimo navedene posebne dogodke in upoštevamo prilagojeni EBITDA, je bilo povečanje celo za 23,4 % na 14.164 mio. EUR. V kolikor izključimo še vpliv novega standarda o najemih, je prilagojeni EBITDA 12.223 mio. EUR in povečanje 7,7-odstotno.

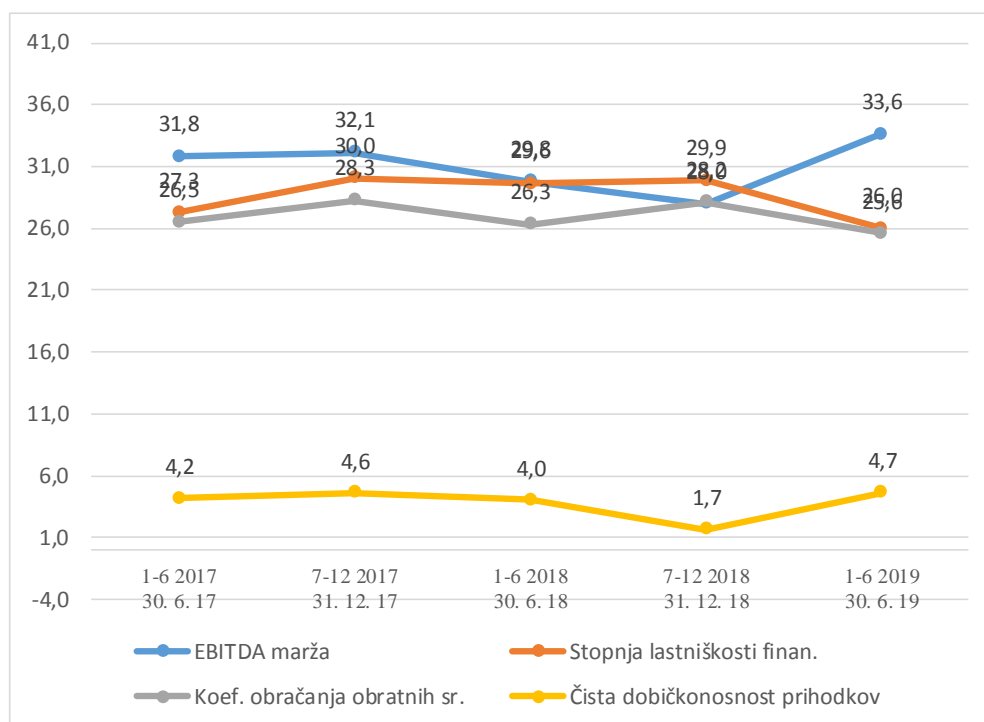
Kazalnik EBIT kaže bolj realno sliko uspešnosti poslovanja, saj vključuje tudi amortizacijo sredstev v najemu. V prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta se je kazalnik povečal za 1,9 % na 4.608 mio. EUR, saj so se poleg povečanja prihodkov od prodaje storitev pomembno povečali tudi stroški amortizacije in stroški zaposlenih.

S pripoznavo sredstev v najemu v izkazu finančnega položaja se je bilančna vsota povečala za 13,0 % in vsa opredmetena osnovna sredstva (v lasti in najemu) za 31,7 %.

Zaradi povečanja sredstev v najemu in posledično obveznosti iz najema, se je neto dolg glede na konec preteklega leta povečal za 36,6 % iz 55.425 mio. EUR na 75.709 mio. EUR. Če izključimo vpliv novega standarda, je povečanje 6,6-odstotno. Povečanje je predvsem posledica obveznosti za izplačilo dividend, glavni dejavnik zmanjšanja pa je prosti denarni tok (likvidna sredstva) v višini 4.682 mio. EUR (Deutsche Telekom, 2019c, str. 22).

Dobičkonosnost družbe oziroma EBITDA marža se je v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta povečala za 3,8 odstotne točke in s tem dosegla najvišjo raven v navedenem obdobju, prikazanem na sliki 20.

Slika 20: Prikaz izbranih kazalnikov uspešnosti poslovanja za Deutsche Telekom v obdobju od 1. polletja 2017 do 1. polletja 2019 v %

Vir: Deutsche Telekom (2017), Deutsche Telekom (2018), Deutsche Telekom (2019a) in Deutsche Telekom (2019b).

Znižanje kapitala v financiranju z 29,9 % konec leta 2018 na 26,0 % je predvsem posledica 13,0-odstotnega povečanja bilančne vsote. Ključni dejavnik je uvedba MSRP 16 in oblikovanje obveznosti iz naslova pravice do uporabe najetih sredstev. Kapital delničarjev se je zmanjšal s 43,4 mrd. EUR na 42,7 mrd. EUR, eden izmed dejavnikov zmanjšanja je tudi izplačilo dividend v višini 3,6 mrd. EUR (Deutsche Telekom, 2019b, str. 5). Posledica

znižanja lastniških in povečanja dolžniških virov financiranja je zmanjšanje stopnje lastniškosti financiranja v prvi polovici leta 2019 glede na konec preteklega leta za 3,9 odstotne točke.

Koeficient obračanja obratnih sredstev se je v prvem polletju 2019 glede na prvo polletje 2018 znižal za 0,7 odstotne točke, kar je v večji meri posledica evidentiranja sredstev v najemu med celotnimi sredstvi družbe. Dobičkonosnost prihodkov se je povečala za 0,6 odstotne točke. Kratkoročni koeficient se je znižal na 0,6 (31. 12. 2018: 0,8) predvsem zaradi povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti in kratkoročnih obveznosti iz najema. Kazalnik ROA na dan 30. 6. 2019 glede na enako obdobje preteklega leta ostaja enak, in sicer v višini 1,1 %, saj se je sorazmerno povečanju čistega dobička povečala tudi bilančna vsota družbe.

3.4.3 Razkritja in ugotovitve

Deutsche Telekom ni uporabil polne retrospektivne metode MSRP 16, temveč modificirano retrospektivno metodo. Pri diskontiranju pravice do uporabe sredstev v najemu je družba uporabila ustrezno predpostavljeno obrestno mero za izposojanje.

Pripoznavanje, merjenje in razkritja po MSRP 16 veljajo tudi za kratkoročne najeme in sredstva manjših vrednosti (Deutsche Telekom, 2019b, str. 38). Družba vsako najemno sestavino in z njo povezano nenajemno sestavino evidentira skupaj kot eno samo najemno sestavino.

Spremembe prikazanih računovodskih kazalnikov so glede na uvedbo standarda o najemih pričakovane.

3.5 Ugotovitve in omejitve raziskave

S pregledom strokovne literature je bilo ugotovljeno, da so dejavnosti, kjer je pomemben del sredstev v najemu evidentiranih zunajbilančno in je zato vpliv novega standarda za najeme največji, maloprodaja (najemi nepremičnin), letalstvo (najemi letal), hotelski najemi in dejavnost telekomunikacij (najemi omrežij in ostalih sredstev). Večji učinek pa je tudi na energetske sektor (Morales-Diaz & Zamora-Ramirez, 2018, str. 109, 114).

V magistrskem delu sem proučevala vpliv MSRP 16 na primeru treh izbranih telekomunikacijskih družb, ki so si po obsegu prihodka od prodaje zelo različne, zato so primerjave narejene na osnovi deležev ali indeksov. Kljub razlikam v velikosti imajo družbe podoben status v svoji državi in delujejo v močnem konkurenčnem okolju. Telekom Slovenije je bil prvi ponudnik telekomunikacijskih storitev v Sloveniji, podoben status imata tudi Telekom Austria in Deutsche Telekom.

Ob prehodu na MSRP 16 so družbe uporabile prilagojeno retrospektivno metodo. Izjeme za kratkoročne najeme in najeme nizke vrednosti je izkoristila le družba Telekom Austria.

Telekom Austria in Deutsche Telekom sta v vlogi najemnika v računovodskih izkazih pred spremembo standarda izkazovala poslovne in finančne najeme, medtem ko je Telekom Slovenije izkazoval le poslovne najeme.

V izkazu finančnega položaja se pravica do uporabe sredstev v najemu prikazuje v ločeni postavki. Največji del najema telekomunikacijskih družb predstavlja najem prostora za bazne postaje, najem omrežne infrastrukture, tehnične opreme in strojev ter poslovnih prostorov za administrativne in tehnične namene. Izziv telekomunikacijskih družb je opredelitev obdobja najema pri najemih sredstev za nedoločeno obdobje, pri čemer družbe pri presoji dobe najema upoštevajo strategijo poslovanja in pričakovanja v primerjavi s podobnimi sredstvi v najemu.

Telekom Austria ima največji, 11,6-odstotni delež pravice do uporabe sredstev v najemu glede na bilančno vsoto družbe, sledi Deutsche Telekom z 10,7-odstotnim deležem in Telekom Slovenija s 6,3-odstotnim deležem. Posledično ima novi standard za najeme velik vpliv na določene računovodske kazalnike, zato so pri primerjavi kazalnikov za obdobje pred uvedbo standarda potrebna dodatna pojasnila.

Skladno s pričakovanji sta se zaradi vpliva MSRP 16 znižala stopnja lastniškosti financiranja in kratkoročni koeficient kot posledica povečanja obveznosti iz najema za Telekom Austria in Deutsche Telekom. Telekom Slovenije je stopnjo lastniškosti financiranja ohranil na isti ravni in povečal kratkoročni koeficient, predvsem zaradi prejema kupnine prodane družbe Blicnet v letu 2019.

Vse izbrane telekomunikacijske družbe so na dan 30. 6. 2019 glede na konec preteklega leta zmanjšale število zaposlenih in povečale vrednost prodaje na zaposlenega. Največje, 8-odstotno povečanje vrednosti prodaje na zaposlenega je dosegla družba Deutsche Telekom.

Največje povečanje dobička iz poslovanja, ki pri primerjavi med obdobji vključuje stroške najema v prvem polletju 2018 in stroške amortizacije najetih sredstev v prvem polletju 2019, je izkazala družba Telekom Austria, pri kateri je bilo povečanje 88-odstotno. Družba Telekom Austria je v prvem polletju 2019 povečala poslovne prihodke za 2,1 % in močno znižala stroške, predvsem stroške amortizacije (amortizacija je bila namreč v primerjalnem obdobju visoka iz naslova neopredmetenih sredstev).

Največje, 22-odstotno povečanje kazalnika EBITDA je dosegla družba Deutsche Telekom, kar je predvsem posledica uvedbe MSRP 16, zaradi katerega sta kazalnika pred in po

uvedbi standarda neprimerljiva. Deutsche Telekom ima v strukturi vseh sredstev dobro desetino sredstev v najemu, od tega so predstavljala sredstva v finančnem najemu na dan prehoda le 15,5 %. Poleg pomembnega povečanja amortizacije iz naslova najema je Deutsche Telekom močno povečal poslovne prihodke v prvem polletju 2019 glede na enako obdobje preteklega leta, in sicer za 7,1 %.

V izkazu denarnega toka se odplačilo glavnice iz naslova najema prikazuje med denarnimi tokovi iz financiranja in ne več med denarnimi tokovi iz poslovanja. Med denarnimi tokovi iz poslovanja ostanejo le obrestni odhodki iz najema, kar ne velja za Telekom Austria, ki jih skupaj z odplačilom glavnice prikazuje med denarnimi tokovi iz financiranja v ločeni postavki. Vse tri telekomunikacijske družbe so dosegle pozitivni denarni tok iz poslovanja in negativni denarni tok iz naložbenja in financiranja. V prvem polletju 2018 so imele vse tri družbe negativen neto denarni tok, v prvem polletju 2019 pa le še Telekom Austria.

Glede na analizo vpliva MSRP 16 na 50 največjih telekomunikacijskih družb na svetu v letu 2017, ki so jo izvedli v družbi Deloitte, se je EBITDA marža povečala skladno s pričakovanji nad 2,5 odstotne točke, razen pri Telekom Austria, kjer je bilo povečanje le za 2 odstotni točki. Bruto dolg se je pri družbi Telekom Slovenije povečal skladno s povprečjem iz analize, za družbi iz Avstrije in Nemčije pa je bilo povečanje nad povprečjem.

Vse tri obravnavane družbe izkazujejo povečanje neto finančnega dolga, kar je predvsem posledica uvedbe MSRP 16 in povečanje čiste dobičkonosnosti prihodkov iz naslova povečanja učinkovitosti poslovanja.

Novi standard ima pomemben vpliv na konsolidirane računovodske izkaze družbe, računovodske kazalnike, predstavitev finančnih podatkov in na potrebna razkritja.

Vpliv MSRP 16 je prikazan na osnovi nerevidiranih polletnih in revidiranih letnih poročil izbranih telekomunikacijskih družb ter pripadajočih razkritij. Učinki MSRP 16 se lahko ob izdaji revidiranih poročil družb za leto 2019 še spremenijo.

Primerjava kazalnikov uspešnosti poslovanja izbranih telekomunikacijskih družb je prikazana v tabeli 9.

Tabela 9: Prikaz sprememb nekaterih ključnih kazalnikov uspešnosti za izbrane telekomunikacijske družbe v proučevanem obdobju

Indeks 19/18*	Pričakovano z MSRP 16	Telekom Slovenije	Telekom Austria	Deutsche Telekom
EBIT	↑	141	188	102
EBITDA	↑	111	108	122
EBITDA marža	↑	118	106	113
Neto finančni dolg	↑	107	138	137
Čista dobičkonosnost prihodkov	↔	142	177	116
Stopnja lastniškosti financiranja	↓	100	89	87
Kratkoročni koeficient	↓	136	91	83
v mio EUR na dan 30. 6. 2019				
Sredstva v najemu		80,4	976,1	17.549,0
Bilančna vsota		1.269,5	8.395,2	164.214,0
Sredstva v najemu / bilančna vsota		6,3 %	11,6 %	10,7 %

* Podatki izkaza poslovnega izida so prikazani za prvo polletje 2019 ali prvo polletje 2018. Podatki izkaza finančnega položaja so prikazani na 30. 6. 2019 ali 31. 12. 2018.

Vir: lastno delo.

SKLEP

MSRP 16, ki je stopil v veljavo 1. 1. 2019, je prinesel pomembne spremembe na področju pripoznavanja, merjenja in razkrivanja sredstev v najemu. Pomembne spremembe so na strani najemnikov, medtem ko se računovodenje pri najemodajalcih bistveno ne spremeni.

MRS 17 je dopuščal prevelik manevrski prostor za razvrščanje najemov med poslovne in finančne. To je pogosto vodilo do tega, da so najeme izkazovali zunajbilančno, torej kot poslovne najeme in ne kot povečanje zadolženosti v izkazu finančnega položaja družbe. S tem zmožnost družbe za morebitno dodatno zadolževanje ni bila realno prikazana. Med uporabniki računovodskih izkazov je to povzročalo zmedo in neprimerljivost podjetij med seboj. Računovodski kazalniki uspešnosti poslovanja niso bili neposredno primerljivi med seboj oziroma je bilo potrebno upoštevati pojasnila in razkritja k računovodskim izkazom. Za bolj realno sliko ali primerljivost so uporabniki računovodskih izkazov in analitiki za določen povprečen mnogokratnik povečali sredstva in dolgove podjetja.

MRS 17 je uporabljal koncept prenosa pomembnih tveganj in koristi, medtem ko MSRP 16 govori o konceptu obvladovanja sredstva, pravice do uporabe sredstva. Pravilna presoja najemnika glede opredelitve ali pogodba vsebuje sestavino najema, opredelitev trajanja najema ter ali lahko družba koristi izjeme pri evidentiranju najemov, zahteva veliko truda

in strokovnega znanja. Pri presoji mora najemnik upoštevati vsa določila najemne pogodbe, vsa pomembna dejstva in okoliščine, saj so pogoji, določeni v MSRP 16, zelo strogi.

Koristi zaradi uvedbe novega standarda so deležni vlagatelji, analitiki in ostali uporabniki računovodskih informacij, saj so:

- računovodski izkazi in kazalniki uspešnosti poslovanja družb med seboj primerljivi,
- omogočena je enostavnejša, hitrejša in bolj kakovostna analiza računovodskih izkazov ter lažja ocena uspešnosti poslovanja družbe.

Poslovodstvo vseh treh izbranih telekomunikacijskih družb ocenjuje vpliv standarda o najemih na računovodske izkaze in kazalnike uspešnosti poslovanja kot pomemben, kar dokazujejo tudi spremembe kazalnikov uspešnosti za prvo polletje 2019 glede na preteklo obdobje. Skladno s pričakovanji so se kazalniki uspešnosti poslovanja EBIT, EBITDA in EBITDA marža vseh treh izbranih telekomunikacijskih družb povečali. Na drugi strani se je povečal neto dolg, delež kapitala med dolžniškimi viri financiranja pa se je zmanjšal ali ostal na isti ravni.

LITERATURA IN VIRI

1. A1 Slovenija, telekomunikacijske storitve. (2019). *Letno poročilo 2018*. Ljubljana: A1 Slovenija, telekomunikacijske storitve.
2. A1 Telekom Austria Group. (2017). Report. *Results for the second quarter and first half 2017*. Vienna: A1 Telekom Austria Group.
3. A1 Telekom Austria Group. (2018). Report. *Results for the second quarter and first half 2018*. Vienna: A1 Telekom Austria Group.
4. A1 Telekom Austria Group. (2019a). *Annual Financial Report 2018*. Vienna: A1 Telekom Austria Group.
5. A1 Telekom Austria Group. (2019b). Report. *Results for the second quarter and first half 2019*. Vienna: A1 Telekom Austria Group.
6. A1 Telekom Austria Group. (2019c). Presentation. *Results for the first half and second quarter 2019*. Vienna: A1 Telekom Austria Group.
7. A1 Telekom Austria Group. (2019d). *Shareholder Structure*. Pridobljeno 17. januarja 2020 iz <https://www.a1.group/de/ir/aktionaersstruktur>
8. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije. (2018). *Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za tretje četrtletje 2018*. Pridobljeno 13. oktobra 2019 iz https://www.akos-rs.si/files/Telekomunikacije/Porocila_in_raziskave/Cetrletna_porocila/2018/Cetrletno-porocilo-Q3-2018.pdf

9. Bajuk M. A. (2015). Računovodski kazalniki in njihova izrazna moč. *IKS : revija za računovodstvo in finance*, (10), 51–55.
10. Bajuk M. A. (2018a). Računovodenje najemov pri najemnikih po MSRP 16. *IKS : revija za računovodstvo in finance*, (08/09), 20–32.
11. Bajuk M. A. (2018b). Finančni najem. *IKS : revija za računovodstvo in finance*, (6), 23–31.
12. Bajuk M. A. (2018c). MSRP 16 – Najemi. *IKS : revija za računovodstvo in finance*, (7), 29–40.
13. Bajuk M. A. (2019). Knjiženje prejetih računov pri najemih. *IKS : revija za računovodstvo in finance*, (6), 22–31.
14. BDO. (2019). *IFRS in practice 2019. IFRS 16 Leases*. Pridobljeno 13. novembra 2019 iz https://www.bdo.global/getmedia/0883391d-f73f-48dd-a0cf-a9e727bc2697/IFRS16-LEASES_screen.aspx
15. Bloomberg. (2019). *Telekom Austria Research*. New York: Bloomberg.
16. Deloitte. (2017). *IFRS industry insights: Telecommunications sector Implications of the new leasing standard*. Pridobljeno 3. oktobra 2019 iz https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Audit/IE_2017_GAAP_IRFIndustryinsights_Deloitte_Ireland.pdf
17. Deloitte. (brez datuma). *IAS 17 – Leases*. Pridobljeno 25. februarja 2020 iz <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias17>
18. Deutsche Telekom. (2017). *Deutsche Telekom – Interim group report January 1 to June 30, 2017*. Nemčija: Deutsche Telekom.
19. Deutsche Telekom. (2018). *Deutsche Telekom – Interim group report January 1 to June 30, 2018*. Nemčija: Deutsche Telekom.
20. Deutsche Telekom. (2019a). *Deutsche Telekom – annual report 2018*. Nemčija: Deutsche Telekom.
21. Deutsche Telekom. (2019b). *Deutsche Telekom – Interim group report January 1 to June 30, 2019*. Nemčija: Deutsche Telekom.
22. Deutsche Telekom. (2019c). *Deutsche Telekom – Backup results Q2 2019*. Nemčija: Deutsche Telekom.
23. European Commission. (brez datuma). *Digital Economy and Society Index Report 2019 – Connectivity*. Pridobljeno 12. decembra 2019 iz https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=60010
24. EY. (2016). *–Applying IFRS in telecommunications*. Pridobljeno 30. septembra 2019 iz [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS_in_telecommunications_-_IASB_issues_new_leases_standard/\\$File/Applying-Leases-Telcos-June2016.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS_in_telecommunications_-_IASB_issues_new_leases_standard/$File/Applying-Leases-Telcos-June2016.pdf)
25. Hartman D. & Pavlin A. (2018). MSRP 16 – Najemi in spremembe uvoda v SRS, spremembe SRS 1, SRS 2 in SRS 6 zaradi najemov. *SIR*IUS*, (4), 31–44.
26. IASB-International accounting standard board. (2016). *International Financial Reporting Standard 16 – Leases, effects analysis*. London: IASCF.

27. Igličar, A., Hočevar, M. & Zaman Groff, M. (2013). *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
28. IKT – Informacijsko-komunikacijska tehnologija. (2018). Pridobljeno 12. decembra 2019 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Informacijsko-komunikacijska_tehnologija
29. Morales-Diaz, J., Zamora-Ramirez, C. (2018). *The Impact of IFRS 16 on Key Financial Ratios*. Seville, 15 (1), 105–133.
30. Nuryani, N., Thing Heng, T. & Juliesta, N. (2015). Capitalization of Operating Lease and Its Impact on Firm's Financial Ratios. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 211, 268–276.
31. Peterson. A. (2019). *4 Telecommunications Trends to Watch in 2019* [objava na blogu]. Pridobljeno 28. decembra 2019 iz <https://www.netfortris.com/blog/telecommunication-trends-2019>
32. PWC. (2018). *The impact of IFRS 16 on telecommunications accounting for long-term capacity arrangements*. Pridobljeno 30. septembra 2019 iz <https://www.pwc.com/gx/en/technology/pdf/ifrs-16-pwc-impact-telecom-accounting.pdf>
33. Seay, S.S. & Woods, J. (2011). *The Economic Impact of FASB's Proposed New Lease Accounting Standard*. Pridobljeno 20. februarja 2020 iz <http://www.aabri.com/NC2011Manuscripts/NC11067.pdf>
34. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2019a). *Razvitost digitalne družbe v Sloveniji – od infrastrukture do uporabe IKT*. Pridobljeno 3. januarja 2020 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8105>
35. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2019b). *Razvitost slovenske digitalne družbe: nameni uporabe interneta in s tem povezane težave*. Pridobljeno 4. januarja 2020 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8423>
36. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2019c). *Elektronske komunikacijske storitve*. Pridobljeno 14. januarja 2020 iz https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/20_Ekonomsko/20_Ekonomsko__23_29_informacijska_druzba__20_elektronske_stor_postne__02_29633_elektronske_storitve/?tablelist=true
37. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2019d). *Odhodni promet v mobilni in fiksni telefoniji*. Pridobljeno 5. januarja 2020 iz https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/HITRE_Repozitorij/HITRE_Repozitorij/H083_S.px/
38. Telekom Slovenije. (2017). *Nerevidirano poročilo o poslovanju Skupine Telekom Slovenije in družbe Telekom Slovenije, d. d., za obdobje od januarja do junija 2017*. Ljubljana: Telekom Slovenije.
39. Telekom Slovenije. (2018). *Nerevidirano poročilo o poslovanju Skupine Telekom Slovenije in družbe Telekom Slovenije, d. d., za obdobje od januarja do junija 2018*. Ljubljana: Telekom Slovenije.
40. Telekom Slovenije. (2019 a). *Letno poročilo Skupine Telekom Slovenije in družbe Telekom Slovenije, d. d., za leto 2018*. Ljubljana: Telekom Slovenije.

41. Telekom Slovenije. (2019 b). *Nerevidirano poročilo o poslovanju Skupine Telekom Slovenije in družbe Telekom Slovenije, d. d., za obdobje od januarja do junija 2019*. Ljubljana: Telekom Slovenije.
42. Telekom Slovenije. (2019 c). *Izplačila dividend po posameznih obdobjih*. Pridobljeno 6. januarja 2020 iz <https://www.telekom.si/o-podjetju/za-vlagatelje/delnica-tlsg/dividende>
43. Veverkova. A. (2019). IFRS 16 and its impacts on aviation industry. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 67(5), 1369–1377.
44. Wikipedia. (2019). *Telekomunikacije*. Pridobljeno 12. decembra 2019 iz <https://sl.wikipedia.org/wiki/Telekomunikacije>

PRILOGE

Priloga 1: Računovodski izkazi skupine Telekom Slovenija

Uskupinjen izkaz finančnega položaja na dan 31. 12. 2018:

v tisoč EUR	Pojasnilo	2018	2017
SREDSTVA			
Neopredmetena sredstva	15	189.007	214.412
Opredmetena osnovna sredstva	16	655.640	679.239
Naložbe v pridružene družbe in skupne podvige	17	0	129
Druge finančne naložbe	18	5.116	4.952
Dolgoročna pogodbeno sredstva	19	4.519	0
Ostala dolgoročna sredstva	20	47.314	42.298
Naložbene nepremičnine	21	4.039	4.006
Odložene terjatve za davek	13	45.215	44.876
Skupaj dolgoročna sredstva		950.850	989.912
Sredstva za odtujitev	22	526	754
Zaloge	23	27.467	22.239
Poslovne in druge terjatve	24	192.594	159.818
Kratkoročna pogodbeno sredstva	25	12.099	0
Kratkoročne aktivne časovne razmejitev	26	37.836	72.053
Terjatve za davek iz dobička		572	6
Kratkoročne finančne naložbe	18	91	77.967
Denar in denarni ustrezniki	27	10.684	29.245
Skupaj kratkoročna sredstva		281.869	362.082
Skupaj sredstva		1.232.719	1.351.994
KAPITAL IN OBVEZNOSTI			
Vpoklicani kapital	28	272.721	272.721
Kapitalske rezerve	28	181.488	181.488
Rezerve iz dobička	28	123.492	106.479
Zakonske rezerve		51.612	51.612
Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže		3.671	3.671
Lastne delnice in lastni poslovni deleži		-3.671	-3.671
Statutarne rezerve		54.854	54.854
Druge rezerve iz dobička		17.026	13
Zadržani čisti poslovni izid		47.938	125.039
Zadržani poslovni izid preteklih let		30.324	113.836
Poslovni izid tekočega leta		17.614	11.203
Rezerve za poštene vrednosti	28	395	483
Rezerve za aktuarske primanjkljaje in presežke	28	-2.356	-2.585
Prevedbene rezerve	28	16	0
Kapital, pripisan lastnikom v obvladujoči družbi skupaj	28	623.694	683.625
Neobvladujoči delež		-4.066	-2.760
Skupaj kapital		619.628	680.865
Dolgoročne pogodbene obveznosti	29	13.450	0
Dolgoročno odloženi prihodki	30	2.702	13.229
Rezervacije	31	21.776	57.501
Dolgoročne poslovne obveznosti	32	13.711	16.426
Prejeta dolgoročna posojila in krediti	33	210.341	168.890
Druge dolgoročne finančne obveznosti	34	100.759	100.526
Odložene obveznosti za davek	13	1.910	1.882
Skupaj dolgoročne obveznosti		364.649	358.454
Poslovne in druge obveznosti	35	146.391	135.211
Obveznost za davek iz dobička		82	574
Prejeta kratkoročna posojila in krediti	33	50.897	115.252
Druge kratkoročne finančne obveznosti	36	1.262	4.329
Kratkoročne pogodbene obveznosti	37	1.621	0
Kratkoročno odloženi prihodki	38	6.797	8.678
Vnaprej vračunani stroški in odhodki	39	41.392	48.631
Skupaj kratkoročne obveznosti		248.442	312.675
Skupaj obveznosti		613.091	671.129
Skupaj kapital in obveznosti		1.232.719	1.351.994

Uskupinjen izkaz poslovnega izida za leto 2018:

v tisoč EUR	Pojasnilo	2018	2017
Čisti prihodki od prodaje	7	715.051	716.174
Drugi prihodki od poslovanja	8	16.169	9.867
Nabavna vrednost prodanega blaga		-89.205	-66.074
Stroški materiala in energije		-15.700	-15.331
Stroški storitev	9	-298.500	-326.833
Stroški dela	10	-112.672	-118.964
Amortizacija	15, 16, 21	-167.592	-164.179
Drugi odhodki poslovanja	11	-29.619	-30.099
Skupaj odhodki poslovanja		-713.288	-721.480
Dobiček iz poslovanja		17.932	4.561
Finančni prihodki	12	23.234	5.461
Finančni odhodki	12	-7.264	-8.262
Delež poslovnega izida pridruženih in skupaj obvladovanih podjetij	12, 17	-1	5
Dobiček pred obdavčitvijo		33.901	1.765
Davek iz dobička	13	-651	-1.140
Odloženi davki	13	72	8.398
Čisti dobiček poslovnega obdobja		33.322	9.023
Pripadajoči:			
Večinski delež		34.628	11.203
Neobvladujoči delež		-1.306	-2.180
Dobiček na delnico – osnovni in popravljeni v EUR		5,12	1,39

Uskupinjen izkaz denarnih tokov za leto 2018:

v tisoč EUR	Pojasnilo	2018	2017
DENARNI TOKOVI PRI POSLOVANJU			
Čisti dobiček poslovnega leta		33.322	9.023
Prilagoditve za:			
Amortizacija	15, 16, 21	167.592	164.179
Slabitve in odpise opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin		26	547
Dobiček/izgubo pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev		-168	-70
Finančne prihodke	12	-23.234	-5.461
Finančne odhodke	12	7.265	8.257
Davek od dobička z odloženimi davki		579	-7.258
Denarni tok iz poslovanja pred spremembami čistih obratnih sredstev in rezervacijami		185.382	169.217
Spremembo sredstev za odtujitev		2.623	0
Spremembo poslovnih in drugih terjatev		2.924	-8.995
Spremembo K&AČR in pogodbenih sredstev		19.528	-17.427
Spremembo drugih dolgoročnih sredstev		-7.157	-9.453
Spremembo zalog		-4.010	2.660
Spremembo rezervacij		-35.725	18.915
Spremembo odloženih prihodkov in pogodbenih obveznosti		2.416	1.706
Spremembo vnsprej vračunanih stroškov in odhodkov		-7.437	9.891
Spremembo poslovnih in drugih obveznosti		8.288	1.299
Plačani davek iz dobička		-1.647	-746
Čista denarna sredstva iz poslovanja		165.185	167.068
DENARNI TOKOVI IZ NALOŽBENJA			
Prejemki pri naložbenju		78.760	124.646
Prejemki od prodaje osnovnih sredstev		1.266	4.049
Prejete dividende		170	253
Prejete obresti		16	4
Odtujitev dolgoročnih finančnih naložb		448	338
Odtujitev kratkoročnih finančnih naložb		76.859	120.002
Izdatki pri naložbenju		-140.596	-244.231
Nakup opredmetenih osnovnih sredstev		-87.812	-92.138
Nakup neopredmetenih dolgoročnih sredstev		-46.052	-66.796
Nakup finančnih naložb		-284	-80.771
Naložbe v odvisne in pridružene družbe		-6.447	-4.525
Finančne naložbe v obliki danih posojil		-1	-1
Čista denarna sredstva, porabljena pri naložbenju		-61.836	-119.585
DENARNI TOKOVI IZ FINANCIRANJA			
Prejemki pri financiranju		93.000	0
Prejeta dolgoročna posojila		65.000	0
Prejeta kratkoročna posojila		28.000	0
Izdatki pri financiranju		-214.910	-60.792
Odplačila dolgoročnih posojil		-115.447	-20.833
Plačane obresti		-6.435	-7.402
Izplačilo dividend		-93.028	-32.551
Čista denarna sredstva, porabljena pri financiranju		-121.910	-60.792
Čisto povečanje/zmanjšanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov		-18.561	-13.309
Začetno stanje denarnih sredstev		29.245	42.554
Končno stanje denarnih sredstev		10.684	29.245

Nerevidiran izkaz finančnega položaja na dan 30. 6. 2019:

v tisoč EUR	Skupina Telekom Slovenije		Telekom Slovenije d.d.	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
SREDSTVA				
Neopredmetena sredstva	175.977	189.007	139.990	155.371
Opredmetena osnovna sredstva	644.345	655.640	570.426	576.898
Sredstva v najemu	80.384	0	84.669	0
Naložbe v odvisne družbe	0	0	36.551	36.548
Druge finančne naložbe	4.923	5.116	96.311	99.032
Dolgoročna pogodbeno sredstva	2.083	4.519	1.620	4.029
Ostala dolgoročna sredstva	41.078	47.314	28.248	34.840
Naložbene nepremičnine	4.013	4.039	4.013	4.039
Odložene terjatve za davke	43.746	45.215	43.204	44.701
Skupaj dolgoročna sredstva	996.549	950.850	1.005.032	955.456
Sredstva za odtujitev	516	528	516	528
Zaloge	28.981	27.467	24.087	22.546
Poslovne in druge terjatve	145.210	192.594	139.435	185.222
Kratkoročna pogodbeno sredstva	20.626	12.099	20.104	12.099
Kratkoročne aktivne časovne razmejitev	23.173	37.838	18.943	34.486
Terjatve za davke iz dobička	130	572	71	0
Kratkoročne finančne naložbe	85	91	13.918	11.180
Denar in denarni ustrezniki	54.225	10.684	44.265	2.011
Skupaj kratkoročna sredstva	272.946	281.869	261.339	268.070
Skupaj sredstva	1.269.495	1.232.719	1.266.371	1.223.526
KAPITAL IN OBVEZNOSTI				
Vpoklicani kapital	272.721	272.721	272.721	272.721
Kapitalske rezerve	181.488	181.488	180.956	180.956
Rezerve iz dobička	123.492	123.492	121.991	121.991
<i>Zakonske rezerve</i>	<i>51.612</i>	<i>51.612</i>	<i>50.434</i>	<i>50.434</i>
<i>Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže</i>	<i>3.671</i>	<i>3.671</i>	<i>3.671</i>	<i>3.671</i>
<i>Lastne delnice in lastni poslovni deleži</i>	<i>-3.671</i>	<i>-3.671</i>	<i>-3.671</i>	<i>-3.671</i>
<i>Statutarne rezerve</i>	<i>54.854</i>	<i>54.854</i>	<i>54.544</i>	<i>54.544</i>
<i>Druge rezerve iz dobička</i>	<i>17.026</i>	<i>17.026</i>	<i>17.013</i>	<i>17.013</i>
Zadržani čisti poslovni izid	67.912	47.938	83.708	60.508
<i>Zadržani poslovni izid preteklih let</i>	<i>47.887</i>	<i>30.324</i>	<i>60.506</i>	<i>43.493</i>
<i>Poslovni izid tekočega leta</i>	<i>20.025</i>	<i>17.614</i>	<i>23.202</i>	<i>17.013</i>
Rezerve za poštene vrednosti	204	395	204	395
Rezerve za aktuarske primanjkljaje in presežke	-2.356	-2.356	-2.373	-2.373
Prevedbene rezerve	19	16	0	0
Kapital, pripisan lastnikom v obvladujoči družbi skupaj	643.480	623.694	657.207	634.196
Neobvladujoči delež	-4.519	-4.086	0	0
Skupaj kapital	638.961	619.628	657.207	634.196
Dolgoročne pogodbene obveznosti	1.157	13.450	208	13.405
Dolgoročno odloženi prihodki	15.913	2.702	15.795	2.054
Dolgoročno vnaprej vračunani stroški in odhodki	3.325	0	3.635	0
Rezervacije	22.148	21.776	18.660	18.431
Dolgoročne poslovne obveznosti	18.320	13.711	10.144	12.910
Prejeta dolgoročna posojila in krediti	230.087	210.341	230.056	210.310
Dolgoročne finančne obveznosti iz najemov	59.140	0	62.988	0
Druge dolgoročne finančne obveznosti	101.094	100.759	101.049	100.703
Odložene obveznosti za davke	1.927	1.910	255	238
Skupaj dolgoročne obveznosti	453.111	364.649	442.790	358.051
Poslovne in druge obveznosti	89.126	146.391	80.750	132.537
Obveznost za davke iz dobička	71	82	0	0
Prejeta kratkoročna posojila in krediti	30.539	50.897	30.508	51.335
Kratkoročne finančne obveznosti iz najemov	10.673	0	11.769	0
Druge kratkoročne finančne obveznosti	268	1.262	255	1.238
Kratkoročne pogodbene obveznosti	5.426	1.621	2.591	1.621
Kratkoročno odloženi prihodki	1.952	6.797	1.793	3.653
Vnaprej vračunani stroški in odhodki	39.368	41.392	38.708	40.895
Skupaj kratkoročne obveznosti	177.423	248.442	166.374	231.279
Skupaj obveznosti	630.534	613.091	609.164	589.330
Skupaj kapital in obveznosti	1.269.495	1.232.719	1.266.371	1.223.526

Nerevidiran izkaz poslovnega izida za obdobje od januarja do junija 2019:

v tisoč EUR	Skupina Telekom Slovenije		Telekom Slovenije d.d.	
	I - VI 2019	I - VI 2018	I - VI 2019	I - VI 2018
Prihodki od prodaje	340.626	359.979	308.103	324.180
Drugi prihodki iz poslovanja	2.428	2.994	1.049	1.133
Nabavna vrednost prodanega blaga	-39.593	-44.009	-41.412	-46.133
Stroški materiala in energije	-8.868	-7.200	-5.043	-5.325
Stroški storitev	-130.139	-153.460	-121.239	-142.895
Stroški dela	-51.481	-53.283	-41.996	-43.359
Amortizacija	-88.562	-84.104	-71.554	-66.686
Drugi odhodki poslovanja	-2.630	-4.075	-2.594	-3.815
Skupaj odhodki poslovanja	-319.271	-346.131	-283.838	-308.213
Dobiček iz poslovanja	23.781	16.842	25.314	17.100
Finančni prihodki	2.386	2.927	4.139	3.322
Finančni odhodki	-4.834	-3.962	-4.693	-3.832
Dobiček pred obdavčitvijo	21.333	15.807	24.760	16.590
Davek iz dobička	-231	-280	0	0
Odloženi davki	-1.530	-992	-1.558	-925
Čisti dobiček poslovnega obdobja	19.572	14.535	23.202	15.665
Pripadajoči:				
Večinski delež	20.025	15.486	0	0
Neobvladujoči delež	-453	-951	0	0
Dobiček na delnico - osnovni in popravljeni v EUR	3,01	2,23	3,57	2,41

Nerevidiran izkaz denarnih tokov za obdobje od januarja do junija 2019:

v tisoč EUR	Skupina Telekom Slovenije		Telekom Slovenije d.d.	
	I - VI 2019	I - VI 2018	I - VI 2019	I - VI 2018
Denarni tokovi pri poslovanju				
Čisti dobiček poslovnega leta	19.572	14.535	23.202	15.665
Prilagoditve za:				
Amortizacijo	88.562	84.104	71.554	66.688
Dobiček/izgubo pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev	1	-129	52	-121
Finančne prihodke	-2.388	-2.927	-4.139	-3.322
Finančne odhodke	4.834	3.962	4.693	3.832
Davek od dobička z odloženimi davki	1.761	1.272	1.558	925
Denarni tok iz poslovanja pred spremembami čistih obratnih sredstev in rezervacijami	112.344	100.817	96.920	83.665
Spremembo sredstev za odtujitev	10	0	0	0
Spremembo poslovnih in drugih terjatev	11.560	1.687	10.115	1.068
Spremembo KACR in pogodbenih sredstev	6.850	12.737	8.330	15.600
Spremembo drugih dolgoročnih sredstev	-2.540	1.644	-2.211	1.143
Spremembo zalog	-498	-2.254	-525	-2.371
Spremembo rezervacij	372	-2.556	229	-1.933
Spremembo odloženih prihodkov in pogodbenih obveznosti	-122	771	-346	1.066
Spremembo vnaprej vračunanih stroškov in odhodkov	1.100	1.782	1.288	249
Spremembo poslovnih in drugih obveznosti	-53.183	-34.471	-55.748	-32.559
Plačani davek iz dobička	237	-1.077	0	0
Čista denarna sredstva iz poslovanja	76.129	79.080	58.052	65.928
Denarni tokovi iz naložbenja				
Prejemki pri naložbenju	38.886	78.210	44.781	103.035
Prejemki od prodaje osnovnih sredstev	634	620	572	615
Prejete dividende	152	153	152	153
Prejete obresti	2	14	1.677	1.757
Odtujitev dolgoročnih finančnih naložb	37.596	398	41.880	23.488
Odtujitev kratkoročnih finančnih naložb	501	77.024	500	77.024
Izdatki pri naložbenju	-59.976	-55.198	-50.219	-60.517
Nakup opredmetenih osnovnih sredstev	-35.858	-27.973	-32.780	-24.667
Nakup neopredmetenih dolgoročnih sredstev	-24.116	-20.504	-12.950	-13.185
Nakup finančnih naložb	0	-273	0	-273
Naložbe v odvisne in pridružene družbe	0	-6.447	-3	-17.980
Finančne naložbe v obliki danih posojil	-2	-1	-4.486	-4.412
Čista denarna sredstva, porabljena pri naložbenju	-21.090	23.011	-5.438	42.518
Denarni tokovi iz financiranja				
Prejemki pri financiranju	35.000	0	35.000	0
Prejeta dolgoročna posojila	35.000	0	35.000	0
Izdatki pri financiranju	-46.497	-112.073	-45.360	-112.038
Odplačilo obveznosti iz najemov	-6.548	0	-4.944	0
Odplačila kratkoročnih posojil	-28.000	0	-28.500	0
Odplačila dolgoročnih posojil	-7.723	-107.723	-7.692	-107.692
Plačane obresti	-4.228	-4.350	-4.224	-4.346
Izplačilo dividend	0	0	0	0
Čista denarna sredstva, porabljena pri financiranju	-11.497	-112.073	-10.360	-112.038
Čisto povečanje/zmanjšanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	43.541	-9.982	42.254	-3.592
Začetno stanje denarnih sredstev	10.684	29.245	2.011	17.358
Končno stanje denarnih sredstev	54.225	19.263	44.265	13.766

Priloga 2: Računovodski izkazi skupine Telekom Austria AG

Uporaba avtomatiziranih računskih sistemov lahko povzroči razlike v zaokroževanju.

Zaradi uporabe spremenjene retrospektivne metode za MSRP 15 in MSRP za področje finančnih instrumentov (v nadaljevanju MSRP 9) primerjalni podatki za leto 2017 niso bili ponovno navedeni.

Uskupinjen (konsolidirani) izkaz finančnega položaja na dan 31. 12. 2018:

in TEUR	Notes	December 31, 2018	January 1, 2018	December 31, 2017
ASSETS				
Current assets				
Cash and cash equivalents	(9)	63,631	202,390	202,390
Accounts receivable: Subscribers, distributors and other, net	(10)	830,375	708,307	679,292
Receivables due from related parties	(11)	1,382	944	944
Inventories, net	(12)	131,171	102,401	87,442
Income tax receivable	(29)	2,609	2,807	2,807
Other current assets, net	(13)	153,140	140,599	253,376
Contract assets	(14)	141,114	145,639	0
Total current assets		1,323,422	1,303,087	1,226,251
Non-current assets				
Property, plant and equipment, net	(15)	2,716,084	2,627,919	2,627,919
Intangibles, net	(16)	1,782,681	2,075,878	2,075,878
Goodwill	(17)	1,277,910	1,276,342	1,276,342
Investments in associated companies	(18)	33,188	33,971	33,971
Long-term investments	(19)	11,475	13,385	12,891
Deferred income tax assets	(29)	245,513	325,375	327,077
Other non-current assets, net	(20)	17,809	10,112	57,947
Total non-current assets		6,084,660	6,362,981	6,412,026
TOTAL ASSETS		7,408,082	7,666,069	7,638,277
LIABILITIES AND STOCKHOLDERS' EQUITY				
Current liabilities				
Short-term debt and current portion of long-term debt	(21)	-245,257	-566	-566
Accounts payable	(22)	-937,898	-784,243	-784,243
Accrued liabilities and current provisions	(23)	-233,738	-246,167	-265,855
Income tax payable	(29)	-27,078	-35,935	-35,935
Payables due to related parties	(11)	-528	-554	-554
Contract liabilities	(24)	-160,160	-161,595	0
Deferred revenues	(24)	0	0	-156,570
Total current liabilities		-1,604,659	-1,229,059	-1,243,722
Non-current liabilities				
Long-term debt	(25)	-2,536,792	-2,533,607	-2,533,607
Deferred income tax liabilities	(29)	-14,992	-51,024	-41,619
Deferred revenues and other non-current liabilities	(26)	-22,580	-28,474	-38,270
Asset retirement obligation and restructuring	(23)	-575,956	-646,852	-646,852
Employee benefits	(27)	-203,654	-196,842	-196,842
Total non-current liabilities		-3,353,974	-3,456,799	-3,457,190
Stockholders' equity				
Capital stock		-1,449,275	-1,449,275	-1,449,275
Treasury shares		7,803	7,803	7,803
Additional paid-in capital		-1,100,148	-1,100,148	-1,100,148
Hybrid capital		0	-591,186	-591,186
Retained earnings		-603,461	-534,828	-491,948
Other comprehensive income (loss) items		698,286	690,171	690,137
Equity attributable to equity holders of the parent	(28)	-2,446,794	-2,977,462	-2,934,617
Non-controlling interests		-2,655	-2,748	-2,748
Total stockholders' equity		-2,449,449	-2,980,210	-2,937,365
TOTAL LIABILITIES AND STOCKHOLDERS' EQUITY		-7,408,082	-7,666,069	-7,638,277

Uskupinjen izkaz poslovnega izida za leto 2018:

in TEUR	Notes	2018	2017
Service revenues (incl. other operating income)		3,772,765	3,878,051
Equipment revenues		662,635	504,432
Total revenues (incl. other operating income)	(5)	4,435,401	4,382,483
Cost of service		-1,395,625	-1,394,198
Cost of equipment		-627,941	-584,243
Selling, general & administrative expenses		-1,007,027	-994,910
Other expenses		-13,930	-11,784
Total cost and expenses	(6)	-3,044,524	-2,985,135
Earnings before interest, tax, depreciation and amortization - EBITDA		1,390,877	1,397,347
Depreciation and amortization	(15) (16)	-956,518	-953,435
Operating income - EBIT		434,360	443,912
Interest income		5,382	14,329
Interest expense		-86,866	-95,274
Interest on employee benefits and restructuring and other financial items, net		-14,754	-11,220
Foreign currency exchange differences, net		5,145	-2,594
Equity interest in net income of associated companies		-768	-678
Financial result	(7)	-91,861	-95,437
Earnings before income tax - EBT		342,499	348,474
Income tax	(29)	-98,793	-3,006
Net result		243,706	345,468
Attributable to:			
Equity holders of the parent		241,079	319,151
Non-controlling interests	(34)	408	1,005
Hybrid capital owners	(28)	2,219	25,313
Basic and diluted earnings per share attributable to equity holders of the parent in Euro	(8)	0.36	0.48
Other comprehensive income items:			
Items that may be reclassified to profit or loss:			
Effect of translation of foreign entities	(3) (28)	-10,340	-32,450
Realized result on hedging activities, net of tax	(33)	4,380	4,380
Unrealized result on debt instruments at fair value, net of tax	(19)	-7	0
Realized result on debt instruments at fair value, net of tax	(7)	30	0
Unrealized result on securities available-for-sale, net of tax	(19)	0	198
Realized result on securities available-for-sale, net of tax	(7)	0	-33
Items that will not be reclassified to profit or loss:			
Remeasurement of defined benefit obligations, net of tax	(27)	-2,180	8,181
Total other comprehensive income (loss)		-8,119	-19,724
Total comprehensive income (loss)		235,587	325,744
Attributable to:			
Equity holders of the parent		232,960	299,424
Non-controlling interests	(34)	408	1,008
Hybrid capital owners	(28)	2,219	25,313

Uskupinjen izkaz denarnih tokov za leto 2018:

in TEUR	Notes	2018	2017
Earnings before income tax - EBT		342,499	348,474
Items not requiring the use of cash and other reconciliation:			
Depreciation	(15)	500,146	532,354
Amortization of intangible assets	(16)	456,371	421,082
Result from measurement of investments	(7)	107	0
Equity interest in net income of associated companies	(18)	768	678
Result on sale of investments	(7)	39	-76
Result on sale of property, plant and equipment	(5) (6)	4,871	5,684
Net period cost of labor obligations and restructuring	(7) (23) (27)	39,350	-5,511
Foreign currency exchange differences, net	(7)	-5,145	2,594
Interest income	(7)	-5,382	-14,329
Interest expense	(7)	94,635	99,100
Other adjustments		-4,860	-10,807
Changes in financial positions:			
Accounts receivable: Subscribers, distributors and other, net	(10)	-121,615	-40,049
Prepaid expenses	(13)	6,352	6,696
Due from related parties	(11)	-438	-19
Inventories	(12)	-29,096	-5,919
Other assets	(13) (20)	-3,869	-15,772
Contract assets	(14)	4,836	0
Employee benefits and restructuring	(23) (27)	-101,288	-108,450
Accounts payable and accrued liabilities	(22) (23)	113,841	-264
Due to related parties	(11)	-26	-5,864
Contract liabilities	(24)	-1,484	0
Deferred revenues	(24) (26)	0	-6,629
Others:			
Interest received	(7)	5,423	14,329
Income taxes paid	(29)	-63,699	-42,491
Net cash flow from operating activities		1,232,337	1,174,810
Capital expenditures paid	(32)	-771,459	-705,422
Dividends received from associates	(18)	771	-0
Proceeds from sale of plant, property and equipment	(15)	7,520	15,141
Purchase of investments	(19)	-231	-45
Proceeds from sale of investment	(19)	1,921	2,620
Acquisition of businesses, net of cash acquired	(34)	-3,727	-86,731
Sale of shares of associated companies	(18) (34)	127	4,052
Net cash flow from investing activities		-765,078	-770,386
Long-term debt obtained	(25) (32)	0	248,762
Repayments of long-term debt	(25) (32)	0	-522,000
Interest paid	(7)	-84,243	-99,841
Change in short-term debt	(21) (32)	7,877	1,857
Dividends paid	(28)	-167,341	-166,885
Issuance of short-term debt		240,000	0
Redemption of hybrid bond	(28)	-600,000	0
Acquisition of non-controlling interest	(34)	-105	-1,235
Deferred consideration paid for business combinations	(34)	-1,200	-120,000
Net cash flow from financing activities		-605,012	-659,342
Adjustment to cash flows due to exchange rate fluctuations, net	(3)	-1,006	-152
Net change in cash and cash equivalents		-138,759	-255,070
Cash and cash equivalents beginning of period	(9)	202,390	457,460
Cash and cash equivalents end of period	(9)	63,631	202,390

Nerevidiran izkaz finančnega položaja na dan 30. 6. 2019

in EUR million	June 30, 2019 unaudited	Jan 1, 2019 IFRS 16 unaudited	Dec. 31, 2018 audited
ASSETS			
Current assets			
Cash and cash equivalents	44.1	63.6	63.6
Accounts receivable: Subscribers, distributors and other	866.6	830.4	830.4
Receivables due from related parties	1.8	1.4	1.4
Inventories, net	116.5	131.2	131.2
Income tax receivable	0.4	2.6	2.6
Other current assets, net	147.0	145.7	153.1
Contract assets	126.6	141.1	141.1
Total current assets	1,303.0	1,316.0	1,323.4
Non-current assets			
Property, plant and equipment, net	2,759.9	2,716.1	2,716.1
Right-of-use assets, net	976.1	1,010.7	0.0
Intangibles, net	1,783.2	1,782.7	1,782.7
Goodwill	1,279.1	1,277.9	1,277.9
Investments in associated companies	33.2	33.2	33.2
Long-term investments	12.8	11.5	11.5
Deferred income tax assets	223.7	245.5	245.5
Other non-current assets, net	24.2	16.9	17.8
Total non-current assets	7,092.2	7,094.5	6,084.7
TOTAL ASSETS	8,395.2	8,410.5	7,408.1
LIABILITIES AND STOCKHOLDERS' EQUITY			
Current liabilities			
Short-term debt and current portion of long-term debt	-297.2	-245.0	-245.3
Lease liabilities short-term	-149.9	-143.6	0.0
Accounts payable	-847.5	-937.9	-937.9
Accrued liabilities and current provisions	-218.0	-233.5	-233.7
Income tax payable	-43.4	-27.1	-27.1
Payables due to related parties	-0.9	-0.5	-0.5
Contract liabilities	-176.9	-160.2	-160.2
Total current liabilities	-1,733.9	-1,747.8	-1,604.7
Non-current liabilities			
Long-term debt	-2,538.0	-2,536.4	-2,536.8
Lease liabilities long-term	-810.3	-859.4	0.0
Deferred income tax liabilities	-9.7	-15.0	-15.0
Deferred revenues and other non-current liabilities	-24.6	-22.6	-22.6
Asset retirement obligation and restructuring	-579.0	-576.0	-576.0
Employee benefits	-220.3	-203.7	-203.7
Total non-current liabilities	-4,181.9	-4,213.0	-3,354.0
Stockholders' equity			
Capital stock	-1,449.3	-1,449.3	-1,449.3
Treasury shares	7.8	7.8	7.8
Additional paid-in capital	-1,100.1	-1,100.1	-1,100.1
Retained earnings	-619.9	-603.6	-603.5
Other comprehensive income (loss) items	684.2	698.3	698.3
Equity attributable to equity holders of the parent	-2,477.3	-2,447.0	-2,446.8
Non-controlling interests	-2.2	-2.7	-2.7
Total stockholders' equity	-2,479.5	-2,449.6	-2,449.4
TOTAL LIABILITIES AND STOCKHOLDERS' EQUITY	-8,395.2	-8,410.5	-7,408.1

Vpliv začetne uporabe MSRP 16 je nerevidiran in se lahko spremeni do objave konsolidiranih računovodskih izkazov za leto 2019.

Zaradi uporabe spremenjene retrospektivne metode za MSRP 16 primerjalne številke za leto 2018 niso bile ponovno navedene.

Nerevidiran izkaz poslovnega izida za obdobje od januarja do junija 2019

Leto 2019 v skladu z MSRP 16, predhodno leto brez prilagoditev zaradi uvedbe novega standarda (dodatne informacije so navedene v pojasnilih – spremembe računovodskih usmeritev).

in EUR million, except per share information	Q2 2019 unaudited	Q2 2018 unaudited	1-6 M 2019 unaudited	1-6 M 2018 unaudited
Service revenues (incl. other operating income)	972.8	942.6	1,918.7	1,862.0
Equipment revenues	149.8	151.7	293.3	305.5
Total revenues (incl. other operating income)	1,122.6	1,094.3	2,212.1	2,167.4
Cost of service	-325.2	-342.8	-641.4	-683.7
Cost of equipment	-143.8	-145.8	-286.6	-286.3
Selling, general & administrative expenses	-259.1	-245.0	-512.9	-485.2
Other expenses	-2.4	-2.1	-5.0	-4.8
Total cost and expenses	-730.5	-735.8	-1,445.9	-1,460.0
Earnings before interest, tax, depreciation and amortization - EBITDA	392.1	358.6	766.2	707.5
Depreciation and amortization	-197.7	-260.8	-392.2	-550.7
Depreciation of right-of-use assets	-39.8	0.0	-79.1	0.0
Operating income - EBIT	154.6	97.7	294.8	156.8
Interest income	1.3	1.4	2.7	2.6
Interest expense	-26.3	-21.7	-52.4	-43.6
Interest on employee benefits and restructuring and other financial items, net	-23.7	-1.9	-26.9	-4.6
Foreign currency exchange differences, net	2.7	4.7	3.3	7.9
Equity interest in net income of associated companies	-0.2	-0.3	-0.2	-0.1
Financial result	-46.2	-17.8	-73.5	-37.8
Earnings before income tax - EBT	108.4	79.9	221.3	119.0
Income tax	-38.4	-21.8	-65.4	-32.5
Net result	70.0	58.1	155.9	86.5
Attributable to:				
Equity holders of the parent	69.8	58.0	155.7	84.1
Non-controlling interests	0.1	0.1	0.2	0.2
Hybrid capital owners	0.0	0.0	0.0	2.2
Earnings per share attributable to equity holders of the parent in Euro*	0.11	0.09	0.23	0.13
Weighted-average number of ordinary shares outstanding	664,084,841	664,084,841	664,084,841	664,084,841
Other comprehensive income items:				
Items that may be reclassified to profit or loss:				
Effect of translation of foreign entities	9.9	13.8	19.9	9.5
Realized result on hedging activities, net of tax	1.1	1.1	2.2	2.2
Items that will not be reclassified to profit or loss:				
Remeasurement of defined benefit obligations, net of tax	-4.1	-1.0	-8.0	-1.9
Total other comprehensive income (loss)	6.9	13.9	14.0	9.8
Total comprehensive income (loss)	76.8	72.0	169.9	96.3
Attributable to:				
Equity holders of the parent	76.7	71.9	169.7	93.9
Non-controlling interests	0.1	0.1	0.2	0.2
Hybrid capital owners	0.0	0.0	0.0	2.2

*osnovni in popravljeni

Zaradi uporabe spremenjene retrospektivne metode za MRSP 16 primerjalne številke za leto 2018 niso ponovno navedene.

Nerevidiran izkaz denarnih tokov za obdobje od januarja do junija 2019:

in EUR million	Q2 2019 unaudited	Q2 2018 unaudited	1-6 M 2019 unaudited	1-6 M 2018 unaudited
Earnings before income tax - EBT	108.4	79.9	221.3	119.0
Items not requiring the use of cash and other reconciliation:				
Depreciation	126.8	121.8	250.6	248.0
Amortization of intangible assets	70.9	139.0	141.6	302.7
Depreciation of right-of-use assets	39.8	0.0	79.1	0.0
Result from measurement of investments	-0.7	-0.2	-1.3	-0.1
Equity interest in net income of associated companies	0.2	0.3	0.2	0.1
Result on sale of property, plant and equipment	-7.1	0.6	-6.5	2.0
Net period cost of labor obligations and restructuring	24.9	3.8	49.5	7.1
Foreign currency exchange differences, net	-2.7	-4.7	-3.3	-7.9
Interest income	-1.3	-1.4	-2.7	-2.6
Interest expense	49.1	22.3	77.3	44.8
Other adjustments	-0.5	-1.5	-2.8	-1.9
Changes in financial positions:				
Accounts receivable: Subscribers, distributors and other	-26.8	-35.2	-30.4	-55.3
Prepaid expenses	6.8	3.3	9.9	-16.6
Due from related parties	-0.3	-0.2	-0.4	-0.2
Inventories	8.8	8.9	15.6	-5.6
Other assets	0.9	-9.9	-5.4	-9.8
Contract assets	7.4	4.0	14.6	2.5
Employee benefits and restructuring	-24.6	-23.9	-49.4	-48.7
Accounts payable and accrued liabilities	-2.5	23.8	-79.6	17.0
Due to related parties	0.3	0.0	0.4	-0.1
Contract liabilities	-0.1	8.4	16.7	17.0
Interest received and income taxes paid:				
Interest received	1.3	1.4	2.7	2.6
Income taxes paid	-18.2	-9.8	-29.0	-13.9
Net cash flow from operating activities	360.7	330.8	668.8	600.1
Capital expenditures paid	-257.1	-178.6	-473.2	-366.4
Dividends received from associates	0.0	0.1	0.0	0.8
Proceeds from sale of plant, property and equipment	9.9	1.8	11.7	4.3
Purchase of investments	0.0	0.0	-0.2	0.0
Proceeds from sale of investment	0.1	0.6	0.1	1.6
Acquisition of businesses, net of cash acquired	0.0	-4.0	0.0	-4.0
Sale of shares of associated companies	0.1	0.0	0.1	0.1
Net cash flow from investing activities	-246.9	-180.2	-461.5	-363.6
Interest paid	-48.2	-31.0	-53.7	-32.3
Change in short-term debt	98.5	19.5	293.8	183.6
Repayments of short-term debt	0.0	0.0	-240.0	0.0
Dividends paid	-139.5	-132.8	-139.9	-167.2
Issuance of short-term debt	0.0	0.0	0.0	240.0
Redemption of hybrid bond	0.0	0.0	0.0	-600.0
Acquisition of non-controlling interests	0.0	0.0	-0.1	0.0
Deferred consideration paid for business combinations	-3.5	0.0	-3.5	0.0
Lease principal paid	-31.0	0.0	-84.9	0.0
Net cash flow from financing activities	-123.7	-144.3	-228.4	-375.9
Adjustment to cash flows due to exchange rate fluctuations, net	0.8	0.5	1.5	0.7
Net change in cash and cash equivalents	-9.2	6.8	-19.5	-138.7
Cash and cash equivalents beginning of period	53.3	56.8	63.6	202.4
Cash and cash equivalents end of period	44.1	63.7	44.1	63.7

Zaradi uporabe spremenjene retrospektivne metode za MSRP 16 primerjalne številke za leto 2018 niso bile ponovno navedene.

Priloga 3: Računovodski izkazi skupine Deutsche Telekom

Uskupinjen izkaz finančnega položaja na dan 31. 12. 2018:

millions of €			
	Note	Dec. 31, 2018	Dec. 31, 2017
ASSETS			
CURRENT ASSETS		21,870	20,392
Cash and cash equivalents	1	3,679	3,312
Trade and other receivables	2	9,988	9,723
Contract assets	3	1,765	n. a.
Current recoverable income taxes	30	492	236
Other financial assets	10	2,847	3,329
Inventories	4	1,790	1,985
Other assets	11	1,164	1,646
Non-current assets and disposal groups held for sale	5	145	161
NON-CURRENT ASSETS		123,505	120,943
Intangible assets	6	64,950	62,865
Property, plant and equipment	7	50,631	46,878
Capitalized contract costs	8	1,744	n. a.
Investments accounted for using the equity method	9	576	651
Other financial assets	10	1,585	5,716
Deferred tax assets	30	2,949	4,013
Other assets	11	1,070	819
TOTAL ASSETS		145,375	141,334
	Note	Dec. 31, 2018	Dec. 31, 2017
LIABILITIES AND SHAREHOLDERS' EQUITY			
CURRENT LIABILITIES		29,144	27,366
Financial liabilities	12	10,527	8,358
Trade and other payables	13	10,735	10,971
Income tax liabilities	30	328	224
Other provisions	15	3,144	3,372
Other liabilities	16	2,654	4,440
Contract liabilities	17	1,720	n. a.
Liabilities directly associated with non-current assets and disposal groups held for sale	5	36	0
NON-CURRENT LIABILITIES		72,794	71,498
Financial liabilities	12	51,748	49,171
Provisions for pensions and other employee benefits	14	5,502	8,375
Other provisions	15	3,291	3,155
Deferred tax liabilities	30	8,240	6,967
Other liabilities	16	3,427	3,831
Contract liabilities	17	585	n. a.
LIABILITIES		101,938	98,864
SHAREHOLDERS' EQUITY	18	43,437	42,470
Issued capital		12,189	12,189
Treasury shares		(49)	(49)
Capital reserves		54,646	55,010
Retained earnings including carryforwards		(37,392)	(38,750)
Total other comprehensive income		(653)	(1,127)
Net profit (loss)		2,166	3,461
ISSUED CAPITAL AND RESERVES ATTRIBUTABLE TO OWNERS OF THE PARENT		30,907	30,734
Non-controlling interests		12,530	11,737
TOTAL LIABILITIES AND SHAREHOLDERS' EQUITY		145,375	141,334

Novi računovodski standardi MSRP 15 in MSRP 9 so pričeli veljati s 1. januarjem 2018. Primerjalno predhodno obdobje ni prilagojeno. Dodatne informacije so navedene v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Uskupinjen izkaz poslovnega izida za leto 2018:

millions of €				
	Note	2018	2017	2016
NET REVENUE	19	75,656	74,947	73,095
Of which: interest income calculated using the effective interest method		305	n. a.	n. a.
Other operating income	20	1,491	3,819	4,180
Changes in inventories		(14)	21	(12)
Own capitalized costs	22	2,433	2,292	2,112
Goods and services purchased	23	(38,160)	(38,161)	(37,084)
Personnel costs	24	(16,436)	(15,504)	(16,463)
Other operating expenses	25	(3,134)	(3,444)	(3,284)
Impairment losses on financial assets		(394)	n. a.	n. a.
Gains (losses) from the write-off of financial assets measured at amortized cost		(120)	n. a.	n. a.
Other		(2,620)	(3,444)	(3,284)
EBITDA		21,836	23,969	22,544
Depreciation, amortization and impairment losses	26	(13,836)	(14,586)	(13,380)
PROFIT FROM OPERATIONS (EBIT)		8,001	9,383	9,164
Finance costs	27	(1,817)	(2,197)	(2,492)
Interest income		277	320	223
Interest expense		(2,094)	(2,517)	(2,715)
Share of profit (loss) of associates and joint ventures accounted for using the equity method	28	(529)	76	(53)
Other financial income (expense)	29	(502)	(2,269)	(2,072)
PROFIT (LOSS) FROM FINANCIAL ACTIVITIES		(2,848)	(4,390)	(4,617)
PROFIT BEFORE INCOME TAXES		5,153	4,994	4,547
Income taxes	30	(1,824)	558	(1,443)
PROFIT (LOSS)		3,329	5,551	3,104
PROFIT (LOSS) ATTRIBUTABLE TO				
Owners of the parent (net profit (loss))		2,166	3,461	2,675
Non-controlling interests	31	1,163	2,090	429
EARNINGS PER SHARE	32			
Basic	€	0.46	0.74	0.58
Diluted	€	0.46	0.74	0.58

Novi računovodski standard MSRP 15 in MSRP 9 so pričeli veljati s 1. januarjem 2018. Primerjalno predhodno obdobje ni prilagojeno. Dodatne informacije so navedene v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Uskupinjen izkaz denarnih tokov za leto 2018:

millions of €

	Note	2018	2017	2016
PROFIT BEFORE INCOME TAXES	34	5,153	4,994	4,547
Depreciation, amortization and impairment losses		13,836	14,586	13,380
(Profit) loss from financial activities		2,848	4,390	4,617
(Profit) loss on the disposal of fully consolidated subsidiaries		0	(537)	(7)
(Income) loss from the sale of stakes accounted for using the equity method		0	(226)	(2,591)
Other non-cash transactions		430	(1,447)	316
(Gains) losses from the disposal of intangible assets and property, plant and equipment		(126)	(103)	(495)
Change in assets carried as working capital		(1,335)	(1,874)	(1,000)
Change in provisions		(100)	265	(234)
Change in other liabilities carried as working capital		(526)	51	(510)
Income taxes received (paid)		(697)	(634)	(527)
Dividends received		181	241	331
Net payments from entering into, canceling or changing the terms and conditions of interest rate derivatives		0	0	269
CASH GENERATED FROM OPERATIONS		19,663	19,706	18,116
Interest paid		(3,307)	(3,783)	(3,485)
Interest received		1,592	1,274	905
NET CASH FROM OPERATING ACTIVITIES		17,948	17,196	15,533
Cash outflows for investments in				
Intangible assets		(3,353)	(10,345)	(5,603)
Property, plant and equipment		(9,139)	(9,149)	(8,037)
Non-current financial assets		(639)	(361)	(483)
Payments to acquire control of subsidiaries and associates		(2,080)	(15)	(2)
Proceeds from disposal of				
Intangible assets		2	21	1
Property, plant and equipment		523	379	363
Non-current financial assets		596	612	335
Proceeds from the loss of control of subsidiaries and associates		(67)	528	4
Net change in short-term investments and marketable securities and receivables		(144)	1,514	(186)
Other		5	2	
NET CASH USED IN INVESTING ACTIVITIES		(14,297)	(16,814)	(13,608)
Proceeds from issue of current financial liabilities		51,597	13,516	26,187
Repayment of current financial liabilities		(57,253)	(26,637)	(34,951)
Proceeds from issue of non-current financial liabilities		8,375	11,215	9,520
Repayment of non-current financial liabilities		(23)	(10)	(20)
Dividends (including to non-controlling interests)		(3,254)	(1,559)	(1,596)
Repayment of lease liabilities		(1,174)	(715)	(374)
Cash inflows from transactions with non-controlling entities		29	18	26
Cash outflows from transactions with non-controlling entities		(1,557)	(522)	(114)
Other		0	0	0
NET CASH USED IN FINANCING ACTIVITIES		(3,259)	(4,594)	(1,322)
Effect of exchange rate changes on cash and cash equivalents		(17)	(226)	250
Changes in cash and cash equivalents associated with non-current assets and disposal groups held for sale		(5)	3	(3)
NET INCREASE (DECREASE) IN CASH AND CASH EQUIVALENTS		367	(4,435)	850
CASH AND CASH EQUIVALENTS, AT THE BEGINNING OF THE YEAR		3,312	7,747	6,897
CASH AND CASH EQUIVALENTS, AT THE END OF THE YEAR		3,679	3,312	7,747

Nerevidiran izkaz finančnega položaja na dan 30. 6. 2019

millions of €	June 30, 2019	Dec. 31, 2018	Change	Change %	June 30, 2018
ASSETS					
CURRENT ASSETS	21,801	21,870	(69)	(0.3)	20,213
Cash and cash equivalents	3,894	3,679	215	5.8	2,943
Trade and other receivables	9,898	9,988	(90)	(0.9)	8,921
Contract assets	1,994	1,765	129	7.3	1,715
Current recoverable income taxes	511	492	19	3.9	283
Other financial assets	2,167	2,847	(680)	(23.2)	2,585
Inventories	1,702	1,790	(88)	(4.9)	1,571
Other assets	1,621	1,164	457	39.3	2,020
Non-current assets and disposal groups held for sale	94	145	(51)	(35.2)	175
NON-CURRENT ASSETS	142,413	123,505	18,908	15.3	119,536
Intangible assets	66,266	64,950	1,316	2.0	63,636
Property, plant and equipment	49,119	50,631	(1,512)	(3.0)	47,844
Right-of-use assets	17,549	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Capitalized contract costs	1,873	1,744	129	7.4	1,445
Investments accounted for using the equity method	675	576	99	17.2	568
Other financial assets	2,731	1,585	1,146	72.3	1,612
Deferred tax assets	3,163	2,949	214	7.3	3,299
Other assets	1,036	1,070	(34)	(3.2)	930
TOTAL ASSETS	164,214	145,375	18,839	13.0	139,749
LIABILITIES AND SHAREHOLDERS' EQUITY					
CURRENT LIABILITIES	35,063	29,144	5,919	20.3	23,454
Financial liabilities ^a	13,582	10,527	3,055	29.0	6,708
Lease liabilities	4,019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Trade and other payables	9,647	10,735	(1,088)	(10.1)	8,924
Income tax liabilities	359	328	31	9.5	353
Other provisions	2,580	3,144	(564)	(17.9)	2,784
Other liabilities	3,177	2,654	523	19.7	2,823
Contract liabilities	1,700	1,720	(20)	(1.2)	1,861
Liabilities directly associated with non-current assets and disposal groups held for sale	0	36	(36)	(100.0)	0
NON-CURRENT LIABILITIES	86,461	72,794	13,667	18.8	74,892
Financial liabilities ^a	50,605	51,748	(1,143)	(2.2)	54,554
Lease liabilities	15,328	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Provisions for pensions and other employee benefits	6,569	5,502	1,067	19.4	5,650
Other provisions	3,319	3,291	28	0.9	3,143
Deferred tax liabilities	8,935	8,240	695	8.4	7,500
Other liabilities	1,173	3,427	(2,254)	(65.8)	3,473
Contract liabilities	532	585	(53)	(9.1)	573
LIABILITIES	121,524	101,938	19,586	19.2	98,346
SHAREHOLDERS' EQUITY	42,690	43,437	(747)	(1.7)	41,403
Issued capital	12,189	12,189	0	0.0	12,189
Treasury shares	(48)	(49)	1	2.0	(49)
	12,141	12,141	0	0.0	12,141
Capital reserves	54,919	54,646	273	0.5	54,573
Retained earnings including carryforwards	(39,131)	(37,392)	(1,739)	(4.7)	(37,635)
Total other comprehensive income	(886)	(653)	(233)	(35.7)	(944)
Net profit (loss)	1,845	2,166	(321)	(14.8)	1,487
ISSUED CAPITAL AND RESERVES ATTRIBUTABLE TO OWNERS OF THE PARENT	28,888	30,907	(2,019)	(6.5)	29,621
Non-controlling interests	13,802	12,530	1,272	10.2	11,782
TOTAL LIABILITIES AND SHAREHOLDERS' EQUITY	164,214	145,375	18,839	13.0	139,749

Novi računovodski standard MSRP 16 – Najemi se uporablja od 1. januarja 2019. Primerjalna sredstva za predhodno obdobje niso prilagojena. Dodatne informacije so navedene v pojasnilih – računovodske usmeritve. Finančne obveznosti na dan 31. december 2018 vključujejo obveznosti iz finančnega najema v skladu z MRS 17.

Nerevidiran izkaz poslovnega izida za obdobje od januarja do junija 2019

millions of €

	Q2 2019	Q2 2018	Change %	H1 2019	H1 2018	Change %	FY 2018
NET REVENUE	19,664	18,367	7.1	39,152	36,291	7.9	75,656
Of which: interest income calculated using the effective interest method ^a	90	75	20.0	176	141	26.2	305
Other operating income	264	339	(25.1)	457	711	(35.7)	1,491
Changes in inventories	23	0	n.a.	55	1	n.a.	(14)
Own capitalized costs	589	582	1.2	1,179	1,141	3.3	2,433
Goods and services purchased	(8,761)	(8,964)	2.0	(17,623)	(17,662)	0.3	(38,160)
Personnel costs	(4,262)	(4,162)	(2.4)	(8,563)	(8,219)	(4.2)	(16,436)
Other operating expenses	(786)	(605)	(29.9)	(1,495)	(1,418)	(5.4)	(3,134)
Impairment losses on financial assets	(63)	(110)	42.7	(141)	(216)	34.7	(394)
Gains (losses) from the write-off of financial assets measured at amortized cost	(29)	(10)	n.a.	(47)	(20)	n.a.	(120)
Other	(694)	(485)	(43.1)	(1,307)	(1,182)	(10.6)	(2,620)
Depreciation, amortization and impairment losses	(4,351)	(3,204)	(35.8)	(8,555)	(6,302)	(35.8)	(13,836)
PROFIT (LOSS) FROM OPERATIONS	2,350	2,352	(0.1)	4,608	4,523	1.9	8,001
Finance costs	(590)	(531)	(11.1)	(1,193)	(953)	(25.2)	(1,817)
Interest income	76	60	26.7	159	129	23.3	277
Interest expense	(665)	(591)	(12.5)	(1,352)	(1,081)	(25.1)	(2,094)
Share of profit (loss) of associates and joint ventures accounted for using the equity method	35	(599)	n.a.	101	(529)	n.a.	(529)
Other financial income (expense)	65	(56)	n.a.	220	(114)	n.a.	(502)
PROFIT (LOSS) FROM FINANCIAL ACTIVITIES	(466)	(1,185)	60.7	(872)	(1,596)	45.4	(2,848)
PROFIT (LOSS) BEFORE INCOME TAXES	1,883	1,167	61.4	3,735	2,927	27.6	5,153
Income taxes	(511)	(370)	(38.1)	(1,035)	(664)	(20.1)	(1,624)
PROFIT (LOSS)	1,372	797	72.1	2,697	2,063	30.7	3,329
PROFIT (LOSS) ATTRIBUTABLE TO							
Owners of the parent (net profit (loss))	944	495	90.7	1,845	1,487	24.1	2,166
Non-controlling interests	428	302	41.7	853	576	48.1	1,163

Novi računovodski standard MSRP 16 – Najemi se uporablja od 1. januarja 2019. Primerjalna sredstva za predhodno obdobje niso prilagojena. Dodatne informacije so navedene v pojasnilih – računovodske usmeritve.

Nerevidiran izkaz denarnih tokov za obdobje od januarja do junija 2019:

millions of €	Q2 2019	Q2 2018	H1 2019	H1 2018	FY 2018
PROFIT (LOSS) BEFORE INCOME TAXES	1,883	1,167	3,735	2,927	5,153
Depreciation, amortization and impairment losses	4,351	3,204	8,555	6,302	13,836
(Profit) loss from financial activities	466	1,185	872	1,596	2,848
(Profit) loss on the disposal of fully consolidated subsidiaries	0	0	0	0	0
(Income) loss from the sale of stakes accounted for using the equity method	0	0	0	0	0
Other non-cash transactions	125	118	314	230	430
(Gains) losses from the disposal of intangible assets and property, plant and equipment	15	(26)	41	(91)	(126)
Change in assets carried as operating working capital	260	38	346	363	(998)
Change in other operating assets	(63)	(53)	(392)	(52)	(337)
Change in provisions	(297)	(386)	(396)	(667)	(100)
Change in liabilities carried as operating working capital	(483)	(215)	(426)	(1,254)	(515)
Change in other operating liabilities	66	3	463	448	(11)
Income taxes received (paid)	(193)	(98)	(371)	(222)	(697)
Dividends received	13	11	13	173	181
Net payments from entering into, canceling or changing the terms and conditions of interest rate derivatives	0	0	0	0	0
CASH GENERATED FROM OPERATIONS	6,157	4,947	12,765	9,753	19,663
Interest paid	(1,113)	(1,020)	(2,068)	(1,843)	(3,307)
Interest received	554	465	909	779	1,592
NET CASH FROM OPERATING ACTIVITIES	5,598	4,392	11,607	8,689	17,948
Cash outflows for investments in					
Intangible assets	(1,808)	(880)	(2,838)	(1,689)	(3,353)
Property, plant and equipment	(2,391)	(2,215)	(5,188)	(4,545)	(9,139)
Non-current financial assets	(53)	(95)	(79)	(203)	(639)
Payments to acquire control of subsidiaries and associates	(12)	(6)	(249)	(282)	(2,080)
Proceeds from disposal of					
Intangible assets	0	0	0	1	2
Property, plant and equipment	38	143	82	304	523
Non-current financial assets	23	275	35	299	596
Proceeds from the loss of control of subsidiaries and associates	31	0	31	(62)	(67)
Net change in short-term investments and marketable securities and receivables	418	183	858	(60)	(144)
Other	0	5	(2)	5	5
NET CASH USED IN INVESTING ACTIVITIES	(3,754)	(2,589)	(7,350)	(6,233)	(14,297)
Proceeds from issue of current financial liabilities	4,804	20,750	10,746	34,153	51,597
Repayment of current financial liabilities	(4,924)	(23,700)	(12,420)	(38,868)	(57,253)
Proceeds from issue of non-current financial liabilities	450	4,442	3,033	6,908	8,375
Repayment of non-current financial liabilities	(2)	0	(4)	(21)	(23)
Dividends (including to non-controlling interests)	(3,409)	(3,148)	(3,409)	(3,148)	(3,254)
Principal portion of repayment of lease liabilities	(967)	(197)	(1,860)	(402)	(1,174)
Cash inflows from transactions with non-controlling entities	0	1	1	2	29
Cash outflows from transactions with non-controlling entities	(38)	(646)	(145)	(1,417)	(1,557)
Other	0	0	0	0	0
NET CASH USED IN FINANCING ACTIVITIES	(4,086)	(2,499)	(4,058)	(2,794)	(3,259)
Effect of exchange rate changes on cash and cash equivalents	(9)	22	16	(31)	(17)
Changes in cash and cash equivalents associated with non-current assets and disposal groups held for sale	0	0	0	0	(8)
NET INCREASE (DECREASE) IN CASH AND CASH EQUIVALENTS	(2,250)	(675)	214	(369)	367
CASH AND CASH EQUIVALENTS, AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	6,144	3,618	3,679	3,312	3,312
CASH AND CASH EQUIVALENTS, AT THE END OF THE PERIOD	3,894	2,943	3,894	2,943	3,679